

ఆంధ్రపత్రిక

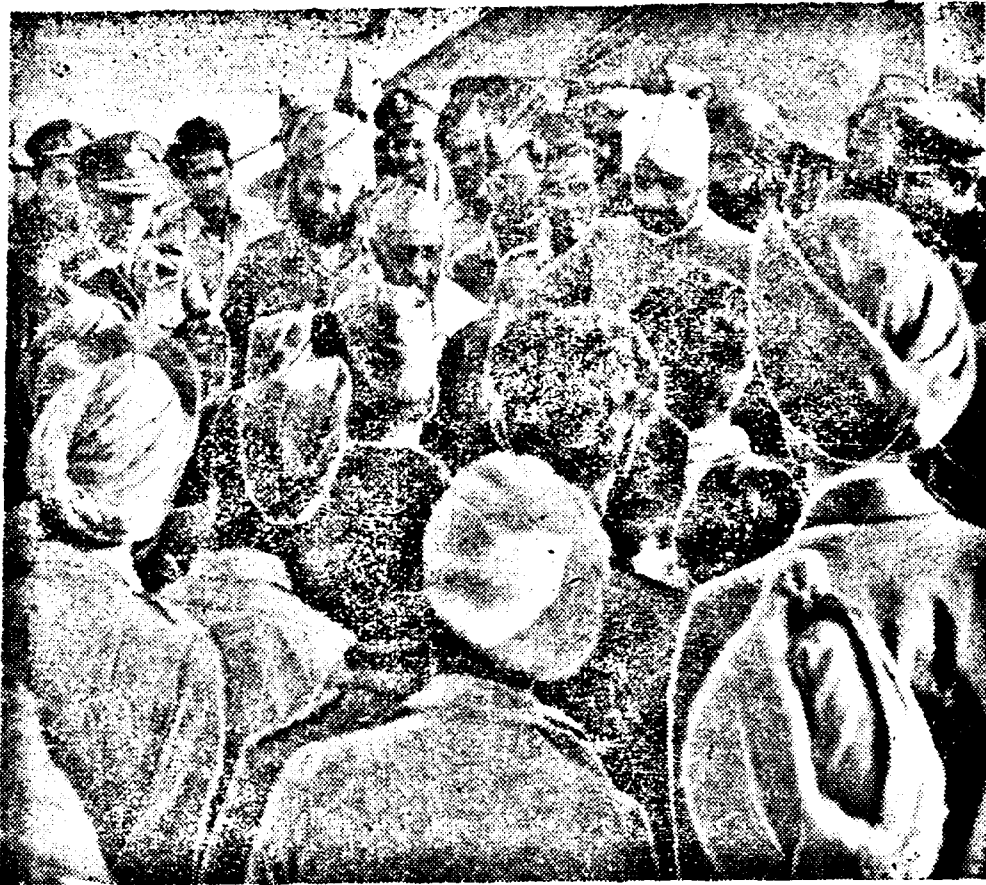
సచిత్రవారపత్రిక

“బెస్టల్ పెడ్డ”

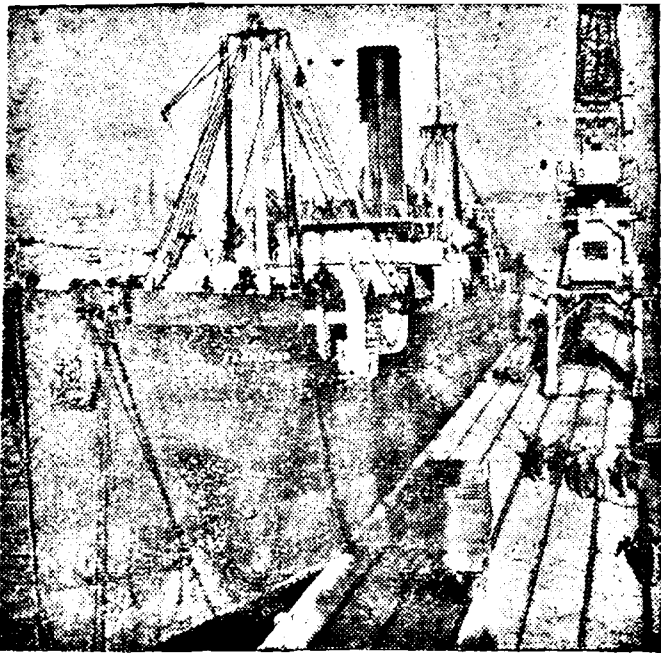
వార్తాచిత్రాలు

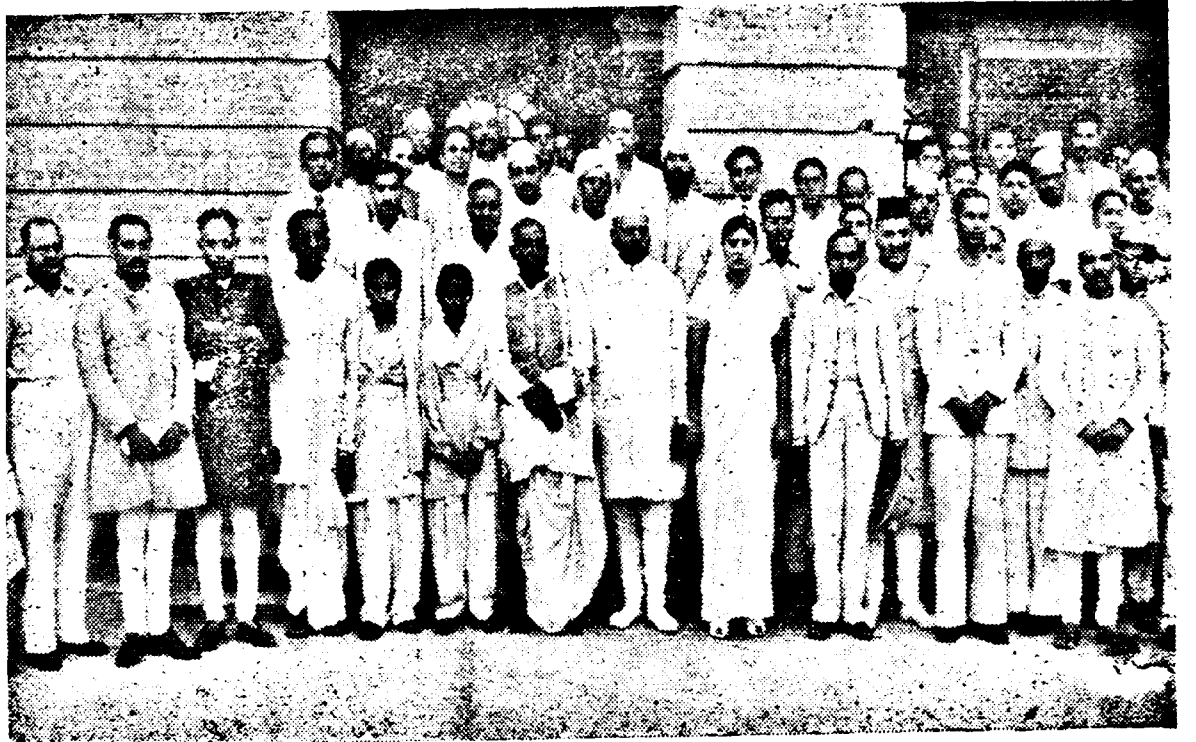
విశాఖాభిమాని సర్గర్ ఫేర్, రక్షణాభిమాని సర్గర్ బుడేవ్ సింగ్ జన్మాగ్రంథంలాభ విశాఖాభిమాని సందర్శించి అచటి భారతీయమనిషులతో సంభాషిస్తున్నారు.

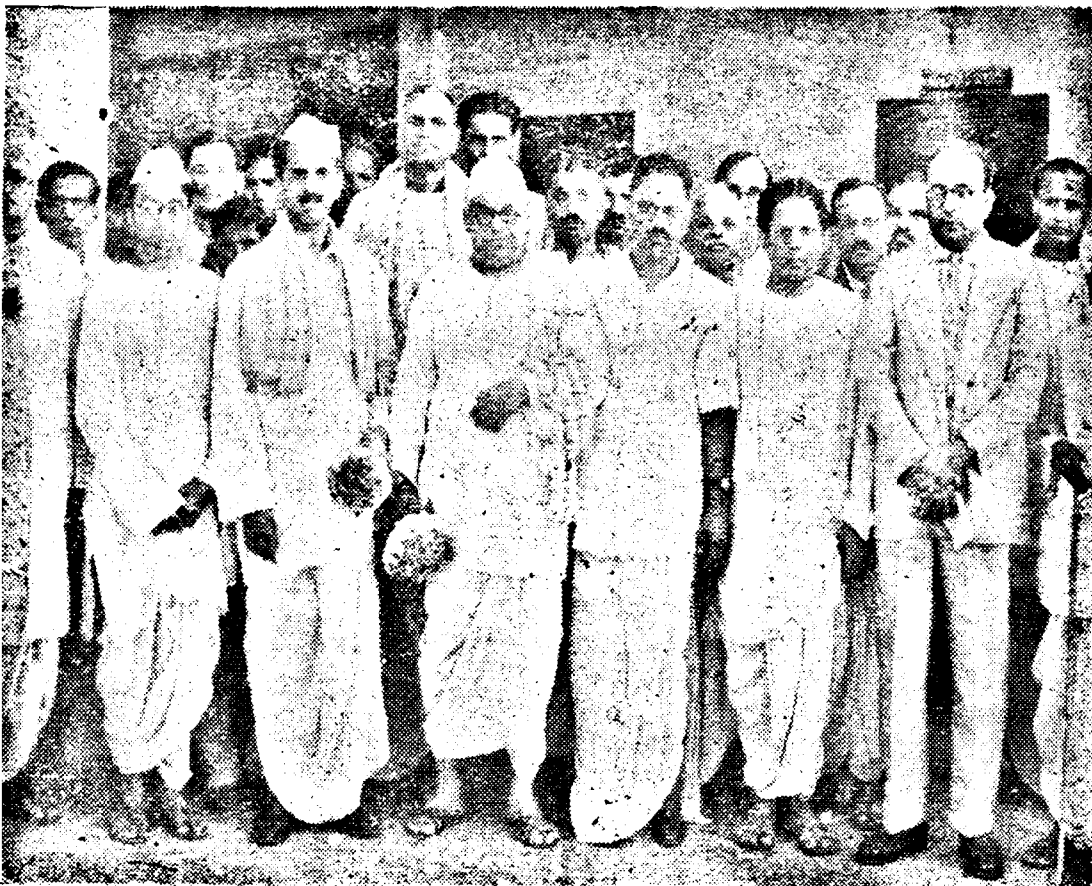
పురిమేలు :— 9 అడుగుల 4 అం. లు పొడవుల ఈ పెద్దపురిని అవసరి కాపురముల
శ్రీ కె. కొరయ్యగార్లు, (నల్లకోట ధరించినవారు) 25 గజముల దూరమును
తనను చూచి అరచుచుండగా తుపాకీతో కాల్చి చంపివారట. ఇది

యస్. యస్. ఫ్లామియో అనే యుద్ధనౌకను, క్రైస్తావ్ నౌకాన్ని ఆంగ్లం
శిక్షణనిచ్చేందుకు తుపయోగిస్తున్నారు. ఏప్రిల్ మాసమున నెలచి, నెలకు
ఇంజన్ రూపులనూ, తదితర ఒక భాగాలలోనూ శిక్షణ నిచ్చేందుకు
పానామార్ ప్రాంతానికి దివి తుపయోగిస్తున్నారు.

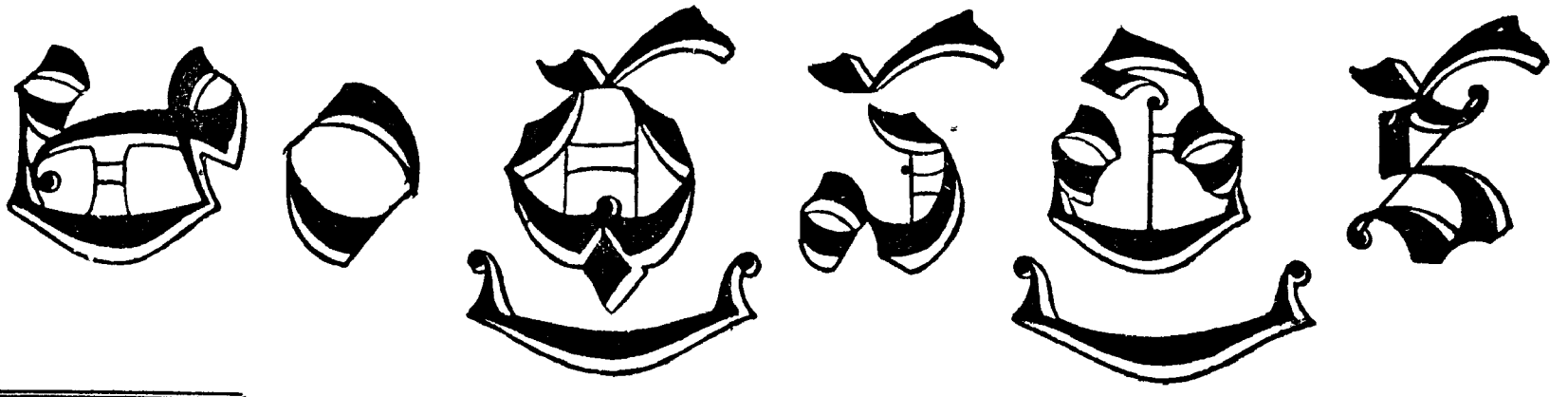
అక్టోబరు 28న కే.డి.ఎ. సూర్యవారాయరావుగారి అధ్యక్షతన ఢిల్లీలో ఆఖిలభారత జాతీయవైద్యసమావేశం జరిగినది.

ప్రస్తుత ఆంగ్రిజ్ ఫిరకాపట్టాదార్ల మహాసభ సందర్భమున తీసుబడిచి వాయుపటము : ఎమెస్ అంకి నోరీ రామకృష్ణగారు
మనీషిల్ నైక్ వెక్, డి. వి. యస్. చలపతిరావుగారు (పాంథములు), ఆంకణియంగారు (అశ్వశిల్పం), గారిపాటి
కొంజీరాయగారు, కె. కుమారావు వాయుకుగారు, శ్రీ బారణాసిగారు.

యుద్ధలో తైలుపత్త సైనికులను, కాంతి సమయకలతానికి వృత్తులలో శిక్షణలు,
పునరావాసాలు విర్వరుస్తున్న దృశ్యం.

సంవత్సర చందా రు. 12-0-0

విడిపత్రిక అకౌంట్ 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన నరవర ! యప్రియము తన మనంబున కగు దా

నొరులకు నవి నేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁగా. (మహాభారతము)

సంపుటము 41

సంచిక 9

Founder : K. NAGESWARA RAO

సర్వధారి సంవత్సర కార్తీక శుద్ధ విదియ బుధవారము

మాచెర్లవద్ద 'చంద్రవంకనది'పై జలపాతము

ఆంధ్రవత్రిక

1948-వ సం॥ నవంబరు నెల 3-వ తేది బుధవారము

జమిందారీ రద్దు బిల్లు

జమిందారీ రద్దు బిల్లు శాసన మవుటకు గత బుధవారము రాష్ట్ర అసెంబ్లీ ఆమోదించినది. 1947 సెప్టెంబరు 13 న అసలు బిల్లు మొదట ప్రకటించబడినది. శాసనము అవుటకు అసెంబ్లీ ఆమోదము తెలుపునరకి ఒక సంవత్సరముపైగా పట్టినది.

వాస్తవమునకు ఇంత కాలయాపన అనవసరము. దానికి కారణము లనేకములు.

బిల్లును నిర్మించుటలో రెవెన్యూ మంత్రి కళా వెంకటరావుగారు, కేవలము జమిందారీలను రద్దుచేయుటకు పూనుకొనుటయే గాక, ఈనాములనుకూడ రద్దుచేయుటకు పూనుకొనను ఈనాములను, జమిందారీలను ఒకేవిధముగ పరిగణించుటకు వీలులేదనువిషయము రెవెన్యూ మంత్రి కళా వెంకటరావు గారు గమనింపకపోవుటే ఇంత కాలయాపనకు ప్రధానకారణము.

దేవాదాయ ధర్మాదాయముల ఈనాములను బిల్లునుండి తొలగించుటకు ఒప్పకొననుగాని అసలు ఈనాములన్నిటిని తొలగించ ఆయన ఒప్పకొనుటకు అంగీకరింపక పట్టుపట్టెను. ఈనాము దారులకు ఎక్కువ పరిహారము ఇవ్వవలసినదని, కాంగ్రెసు అధిష్ఠానవర్గము మాదించగా, అది రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికశక్తికి మించిన దని కాంగ్రెసు శాసనసభాపక్షము తీర్మానించి, అధిష్ఠానవర్గమును తమ అభిప్రాయమును మార్చుకొనవలసిన దని కోరెను. చివరికి, 1936 సంవత్సరముల ఈనాములను బిల్లునుండి తొలగించుటకు అంగీకరించెను. ఈ సందర్భమున ఢిల్లీకి వంప్రతింపులకు వెళ్లి వచ్చుటలోనే విశేషకాలము గడచిపోయినది. ఈ 1936 సంవత్సరం ఈనాములను తొలగించిరను మాటయేగాని, వాస్తవమునకు దానివల్ల కలుగు ప్రయోజనము మున్న. దీనికి రెండు కారణములు: ఒకటి, శిస్తు తగ్గింపు శాసనమును వర్తింపజేయుటవల్ల ఈనాముదారులకు తాగలది శూన్యము; రెండవది, 1936 సంవత్సరము ఈనా మని ఋజువు చేసి

కొనుటకు, ఫలానిదని సెటిల్మెంటు ఉద్యోగియే నిర్ణయించ అధికారమును కలిగియున్నాడు ఆతని నిర్ణయముపై ట్రిబ్యూనలుకు అప్పీలు చేయవచ్చును. అది తెలువరకు కాలదారుడు పొలము నుండి కడలక కూర్చోనవచ్చును. అందువల్ల మొత్తము ఈనాములను బిల్లునుండి తొలగించిన ఉచితముగ నుండెడిది. ప్రైవేటురైతులు 1936 సంవత్సరముల ఈనాములు తొలగింపబడిన వని గంభీరముగ కనుపడుచున్నది.

అసలు బిల్లుకు, చివరికి శాసనసభ ఆమోదించిన బిల్లుకు ప్రధాన విషయములందు విశేష తారతమ్యము లేదు. జమిందారీల కొన్ని చోట్ల ప్రక్కని రైత్యుల రేట్లకన్న తక్కువ శిస్తు యున్న, అలా తక్కువగానే యంచుటకు ప్రథమమున సంకల్పింపబడెను. కాని ఇప్పుడు రైత్యుల రేట్లను పెంచుటకు నిశ్చయింపబడినది. జమిందారీ రైతులు ఇంత ప్రయోజనము పొంద నున్నపుడు, జమిందారుల కిచ్చు పరిహారమును కొంత భరించ కూడదా అనిన, ఇంతకాలము వారనుభవించిన బాధకు ఇది ప్రతిఫలమని రెవెన్యూ మంత్రిగారు రిని అయితే తక్కువ శిస్తును అనుభవించిన వారు, ఇప్పుడు ఎక్కువ శిస్తును ఇవ్వవలసి వచ్చుట, ఇన్నాళ్లు తక్కువ శిస్తు ఇచ్చినందుకు శిక్షయేమో? వ్యాజ్య కారణములను తగ్గించబూనుట మెచ్చదగిన విషయము. అయితే అది వ్యక్తుల మధ్య కూడ దనుటలో అర్థమున్నది కాని, తగాయిదా, ప్రభుత్వముతో అయినపుడు కోర్టుల అధికారములను తొలగించుటలో సమంజసత్వము కనుపడదు. రాజాలను పేరున, జమిందారుల గృహములను వశము చేసి కొను ప్రమాదము కూడ గలదు. అధికారులు బహువిచక్షణాదృష్టితో వ్యవహరించిన తప్ప అనేకసందర్భములందు న్యాయము జరుగకపోవుట కద్దు.

రెవెన్యూ మంత్రి కళా వెంకటరావు గారు 'చెప్పినట్లు రాష్ట్రములో జరగవలసిన భూశిస్తు సంస్కరణలందు జమిందారీ విధాన రద్దు మొదటి మెట్టు. అయినప్పటికీ అది పెద్ద సంస్కరణ అనుటలో సందేహము లేదు. దానిని సాధించుటకు రెవెన్యూ మంత్రి కళా వెంకటరావుగారి కృషియే మూలము. అందుకు ఆయన అభినందనాస్థులు.

హైద్రాబాదు

“హైద్రాబాదులో శాంతి భద్రతల స్థాపనకై వైనికప్రభుత్వము చేయుచున్న కృషి చక్కగా సాగుచున్నది. అక్కడక్కడ కొన్ని ప్రాంతములలో తప్ప, వివిధ జిల్లాలలోనూ మామూలు పరిస్థితులు ఏర్పడినవి. శాంతి భద్రతల స్థాపనలో భారతప్రభుత్వ వైనికుల సంఖ్యను క్రమేణా తగ్గించి వేయుచున్నాము. రజాకార్ల ఉపద్రవము అదుపులోనికి వచ్చినది, కమ్యూనిస్టులను షట్రివేయుటలో స్థానికాధికారులు అతిజాగ్రూకులై పనిచేయుచున్నారు.” అని హైద్రాబాదు విషయమై సంస్థానశాఖా మాత్యుడు సర్దార్ పటేల్ ఆధ్వర్యమున బొంబేలో ఈ మధ్య జరిగిన అతి ప్రధానమైన చర్చల అనంతరం వెలువడిన అధికార ప్రకటన తెలియజేయుచున్నది. ఈ చర్చలో మిలిటరీ గవర్నర్ మేజర్ జనరల్ చౌదరీ, ప్రధాన సివిల్ పరిపాలనోద్యోగి బట్ల, భారతప్రభుత్వ సంస్థానశాఖ సలహాదారు వి. పి. మీనన్, సంస్థానశాఖా కార్యదర్శి వెల్లోడి ప్రభృతులు పాల్గొని, హైద్రాబాదులో తామనుసరించవలసిన భవిష్యద్విధానమును కూలంకషముగా పరిశీలించిరి. సర్దార్ పటేల్ సంస్థానకాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు స్వామి రామానందతిర్థగారితోను, బీరా రాకుమారునితోనూ కూడ గోష్ఠి జరిపెను.

గతసంవత్సరము సంస్థానముతో చేసికొనిన యధాతథపు ఒడంబడిక ఈ నెల 29 తో అంతమవుచుండుట చేతకూడా అగ్రనాయకులు ఈ ప్రధానమైన చర్చలు జరపవలసిన అగత్య మేర్పడినదని ఊహించవచ్చును.

ప్రస్తుత పరిస్థితులలో వైజాం సంస్థానమున వైనికపాలన ఇంకెంత కాలము సాగవలెనన్నది ముఖ్య ప్రశ్న అయినది. దీనికి సమాధానము బొంబే చర్చలలో తేలినట్లే ఎంచవచ్చును. శాంతిభద్రతల స్థాపన కార్యక్రమము సంపూర్ణముగ నెరవేరువరకు వైనికపాలన అవసరమను విషయమును సంస్థాన కాంగ్రెసు నాయకులు కూడ అంగీకరించుచున్నారు. సర్దార్ పటేలుతో చర్చల అనంతరము స్వామి రామానందతిర్థగారు వైతము కనీసము ఆరు మాసములవరకైననూ

మిలిటరీపాలన వుండవలెననీ, అనంతరము ప్రజాపరిషత్తు ఏర్పడుననీ ఉద్ఘాటించిరి. సంస్థాన భవిష్యత్తును, సంస్థాన పరిపాలకుడైన నవాబు భవిష్యత్తును తేల్చవలసినది సంస్థాన ప్రజలేనను విషయమున సర్వత్రా ఏకాభిప్రాయము స్పష్టమగుచున్నది.

వయోజన వోటింగు పద్ధతిపై సంస్థాన రాజ్యాంగ పరిషత్తు ఏర్పడుటకు మరికొన్ని మాసముల వ్యవధి ఏర్పడినను అధ్యంతరపరచవలసిన పనిలేదు. సంస్థాన కాంగ్రెస్ అపారమైన త్యాగముచేసి తరతరములుగ వున్న విరంకుశపాలననుండి బయటపడినది. స్వామి రామానందతిర్థ చెప్పినట్లు, ఏనాటికైనను సంస్థాన పరిపాలనా బాధ్యతను నిర్వహించవలసినది సంస్థానకాంగ్రెస్. దీనిని ఎవరూ కాదనజాలరు.

రాజ్యాంగ పరిషత్తు ఏర్పడు లోగానే—ఇప్పడే తాత్కాలిక ప్రభుత్వ ఏర్పడవలె ననువారు కూడ లేకపోలేదు ఈవిధముగ తాత్కాలిక ముత్రిపర్గ మేర్పడినను శాంతి స్థాపన విషయమున వైనికాధికారిపై ఆధారపడక తప్పదు అందుచేత శాంతి స్థాపన కార్యక్రమమును నిర్విఘ్నముగ వైనిక ప్రభుత్వము చేతనే సాగనిచ్చి, దానితో అన్ని విధముల సహకరించుట సంస్థాన ప్రజలకు జేమకరము. వైనికపరిపాలన సమాప్తమగు లోపుగా సంస్థాన కాంగ్రెస్ తనకు తాను సంఘటితపరుచుకొని ప్రాథమమున శతాధికముగ పెంపొందజేసికొనవచ్చును. రజాకార్ ఇత్తేహద్ ముస్లిమీ సంస్థల విచ్ఛిత్తి కారణముగా అనేకమంది ముస్లిములు వైతం కాంగ్రెసులో చేరుచున్నారనీ, ప్రోగ్రెసివ్ పక్షము కద్దయినదనీ ఇటీవల వచ్చిన వార్తలు అత్యంత శుభసూచకములు. మిలిటరీ పరిపాలన సాగు ఈ స్వల్పవ్యవధిలో, సంస్థాన కాంగ్రెస్ ఈ సదవకాశము లన్నిటిని సద్వినియోగము చేసికొనవచ్చును. ఇప్పట్లున వివిధపక్ష ప్రాతినిధ్యముతో తాత్కాలిక ప్రభుత్వ మేర్పడినను, అది మిలిటరీ గవర్నర్ కు కేవలము సలహావర్గముగ మాత్రమే పనిచేయవలసి వుంటుంది. ఇది అంత ప్రయోజనకారి కాకపోవచ్చు.

ఇప్పటికీ సంస్థాన ప్రభుత్వములోని కొన్ని శాఖలలో రజాకార్ సానుభూతిపరులు వున్నట్లు, వారిపై చర్యలు జరగుచున్నట్లు వార్తలు తెలుపుచున్నవి.

ఏవిధముగ జూచినను సంస్థానమున శాంతి భద్రతల స్థాపన బాధ్యతను పూర్తిగా మిలిటరీ అధికారులపై వుంచుట శ్రేయస్కరము.

నేటి ప్రపంచం

బెర్లిన్ ప్రతిష్టంభన

బెర్లిన్ ప్రతిష్టంభనపై భద్రతా సంఘంలో పశ్చిమ రాజ్యాలు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానం చూడండి. "వీటో" తో వీగిపోయింది.

తీర్మానంలో పశ్చిమరాజ్యాలు ప్రవేశపెట్టిన ముఖ్యాంశాలు.

(1) ముందు బెర్లిన్ దిగ్బంధనను రద్దు చేయాలి.

తర్వాత పదిరోజుల్లో—

(2) బెర్లిన్లో "సోవియట్ మార్క్" నే పట్టకనాణెంగా, సర్వసర్వత్ర చలామణి చేయాలి.

(3) జర్మన్ సమస్యనంతరూ సమగ్రంగా తీసుకొని, విదేశరాజ్యాంగ మంత్రుల సభ ఒకటి సమావేశమై చర్చించాలి.

ఈ తీర్మానానికి పశ్చిమరాజ్య నాయకత్వ ప్రతినిధులూ, తటస్థంగా ఉన్న ఆరు చిన్న రాజ్యాల ప్రతినిధులూ కూడా అనుమతంగా ఓటుచేశారు. సోవియట్ ముఖ్య ప్రతినిధి ఆండ్రీవిస్కిన్, యుక్రేనియన్ విదేశాంగ మంత్రి డిమిట్రీమాస్కోవ్, ఇద్దరూ ప్రతి కూటంగా ఓటుచేశారు.

పగలంతా పశ్చిమరాజ్యాల ప్రతినిధులు, సభకులూ, కూటమి చర్చలూ సాగించు కొన్నారు. తుదివిషయంలో సోవియట్ నూచించిన సమాధానమాత్రంపై ఏ మాత్రం ఆంగీకారానికి రాలేకపోయారు. సాయంత్రం 3 గంటలకు ప్రారంభమవలసినసభ, 5 గంటలదాకా అలభ్యమయి, బెర్లిన్ తీర్మానాన్ని ప్రతిపాదనకు తెచ్చేటప్పటికి మరో 40 నిమిషాలు ఆలభ్యమయింది.

ఫ్రెంచి ప్రతినిధి అలగాం డర్ పెకోడి తీవ్ర ప్రారంభించాడు. దిగ్బంధన చెడిరింపున్నంతకాలం పరస్పరసామరస్య సమాలోచనలు జరగటం ఆసంభవం అన్నాడు. దిగ్బంధన తొలగించిన వెంటనే సోవియట్ కరెన్సీకి, బెర్లిన్లో చెలామణి, జరిగేట్లు చూసే హామీ, ఈతీర్మానరూపంలో, భద్రతామండలి రహస్యకు ఇవ్వాలన్నాడు. భద్రతామండలి ఈ తీర్మానంలో ఎవరి చర్యలనూ ఖండిస్తూనే నూచన లేటి రేవుగాన తీర్మానానికి ఆమోదించి, సామరస్యం చూపాలి అన్నాడు. తీర్మానాన్ని తన దేశం బలపరుస్తూందన్నాడు.

ఈతీర్మానం, బెర్లిన్ సమస్యకు న్యాయ పరిష్కారాన్ని నూచిస్తుంది కాబట్టి, ఈ తీర్మానాన్ని ఆమోదిస్తూ, తీర్మాన పాతానికి లోగింతుండని బ్రిటిష్ ప్రతినిధి అలగాండ్స్ కావోగ్ అన్నాడు.

అమెరికా తరపున డా. ఫిలిప్స్ జ్యేషు మాట్లాడుతూ, "తీర్మానం చాలా సమగ్ర దృష్టితోనూ, సునిత భావక త్వంతోనూ, తీయరుచేయబడదగా ఉందనీ, "ఇచ్చి పుచ్చుకోవాలి" సహృద్యమే తీర్మానానికి జీవ గణంగా ఉందనీ, కార్యకారణ సందర్భాను సైతంగా, ప్రవర్తించి ముందుకు నడువగల విధానాన్నే తీర్మాన సూచిస్తూందనీ తామం దుకు అనుమతం మనీ, చెప్పకొచ్చాడు.

ఇందరూ మాట్లాడుతూ న్నంత సేపూ, విషిస్సీగ్, విన్నప్పుడు వినటం, లేనప్పుడు, తన ఉపన్యాసానికి అంశాలు వ్రాసుకోవటంగా, ఉలక్కుండా పలక్కుండా కూర్చున్నాడు. ఇటూ అటూ అతని సలహాదారులు ఆగ్రూ కూర్చుని ఉన్నారు.

బెర్లిన్ ముగ్గరి ఉపన్యాసాలూ అయి, అభ్యుదయ డాక్టరు బారామాగ్లా తీర్మానాన్ని వోటింగుకు పెట్టబోతుండగా, విషిస్సీగ్ తన మాట్లాడుతానని నూచించాడు.

"బెర్లిన్ సమస్య అంటూన్న ఈ విషయాన్ని భద్రతా సంఘం ముందు తేవటానికి వీలేదన్న, సోవియట్ అభ్యంతరాన్ని తోసేసి, భద్రతా సంఘము తెచ్చిన ఈతీర్మానాన్ని ఆసాంతనూ పరికించాం. భద్రతా సంఘం తన అధికారానికి చెందని విషయంపై తీర్మానం చేయబోతోందని మేము ఎంత హేతుయ క్తంగా చెప్పినా మా మాట విన్నారు కాదు.

"సరే! ఇప్పుడు ఓటు తీసుకోబోతున్నారు. కాబట్టి, వికర్మరాజ్యసమితి నిబంధనావలీ, మాడోనెక్, 27వ ఆర్టికల్ కు అనుగుణంగా, సోవియట్ ప్రతినిధి, తన హక్కును వినియోగించుకొంటున్నాడు" అంటూ గట్టిగా బల్లగుద్ది చెప్పాడు.

ఈ వీటో స్వరూపాన్ని ఇంకా సభకులు పూర్తిగా అవగాహన చేసుకోలేక గుజగుజలు పోవటం మొదలెట్టారు. విషిస్సీగ్, తనధోరణి సాగించి ఉరుములు ఉరమటం మొదలుపెట్టాడు. తన ఉపన్యాసం సాగించాడు.

"బెర్లిన్లో ఇప్పుడున్న నిరోధాలు తొలగటనూ, రవ్యక్ మార్కు బెర్లిన్ అంతటా చెలామణిలోకి రావటనూ ఏకకాలంలో జరగటమే తీర్మానంలో ఉద్దేశమనీ చెప్పారు. తీర్మానంలో ఎక్కడా, ఈ రెండు చర్యలనూ, ఏకకాల నిర్దేశం నూచింపబడనేలేదు. బెర్లిన్లోన్న నల్లరు విలిటరీ గవర్నర్లు, చేసుకున్న ఒడంబడిక ప్రకారం పోల్చితూస్తే, ఈ లోపం, నిష్పక్షికులైన వారికి ఇట్టే కనబడుతుంది.

"తీర్మానంలో మొదటి అంశం, ఆగస్టు 30 వ నాటి ఆ ఒడంబడికలో మొదటి అంశ మా ఒకటే. నిర్బంధాలన్నీ తొలగించాలి అని.

"ఇక తీర్మానంలో రెండవ అంశానికి ఆ ఒడంబడికలో రెండవ అంశానికి ఏమైనా సంబంధం ఉందా? లేదు. తీర్మానంలో విలిటరీ గవర్నరులు నలుగురూ కలిసిన సమాలోచనలు మొదలు ఆవుతాయని మాత్రమే ఉంది. అంటే, పశ్చిమభాగాల చెలామణి నాణ్యమై, సోవియట్ భాగాన్ని రక్షించుకోవటానికై ఏర్పరుచుకొన్న నిర్బంధాలుమాత్రం తొలగి

పోతాయి. కరెన్సీ రక్షణవిషయమే, కబుర్లూ చర్చలూ మాత్రం ప్రారంభమవుతాయి. అంటే 'మీ మాటలు తొలగించుకోండి, మేము మాటలు మాత్రం ప్రారంభిస్తాం' అని అంటున్నారు. దీనికి మేం ఒప్పుకోలేము.

"ఒప్పుకోటం, నాలుగు రాజ్యాల విలిటరీ గవర్నర్లు కలిసి సమాలోచించుకొని తయారు చేసుకొన్న ఆగస్టు 30 నాటి ఒడంబడిక ప్రకారం కర్తవ్యం కర్తవ్యం.

"ఉభయంల కోరికలూ ఏకకాలంలో జరగాలంటే, సరియైన పద్ధతి ఒక్కటే ఉంది. అది మాస్కోలో అంచనం ఒప్పుకొని, ఆగస్టు 30 న ఉమ్మడిగా ప్రకటన చేశాము. ఈ ప్రకటనను చూ. తప్పకుండా, అనుసరించటం, అత్యవసరమని రష్యా భావిస్తూంది" అంటూ విషిస్సీగ్ తన ఉపన్యాసం సాగించాడు. ఈ తీర్మానం వల్ల మాస్కో సమాలోచనలముందు ఏ సీటిలో ఉన్నామో ఆ సీటికే మళ్ళీ వచ్చినవారై పువు తున్నామని చెప్పాడు. ముందు దిగ్బంధన తొలగించి, తర్వాత ఎప్పుడో రవ్యక్ మార్కు చెలామణి ఒప్పుకొంటామనేందుకు రష్యా ఎంత మాత్రమూ ఒప్పుకో దని గర్హించి తీర్మానానికి తన ప్రాతికూల్యం ప్రదర్శించి విషిస్సీగ్ కూర్చున్నాడు.

విషిస్సీగ్ ఉపన్యాసాన్ని ప్రతినిధుల భాషల్లో ప్రతినిధులకు తెలిపాక సభలో గుజగుజలు ఎక్కువయ్యాయి. విషిస్సీగ్ ఓటు వెయ్యకుండా ఊర్కోటం మాత్రమే జరుగుతుందని భావించినవారకు, వీటో ప్రవేశంతో కొంత విధ్రమ ఆశ్చర్యాలు కల్గాయి.

కాసేపటికి అమెరికా ప్రతినిధి డాక్టరు జ్యేషు లేరుకొని, విషిస్సీగ్ ఉపన్యాసానికి జవాబు చెప్పటం లంకించుకొన్నాడు. ప్రస్తుత ప్రపంచ పరిస్థితులలో నిష్పక్షికులైన వివిధ రాజ్యాలచాలూ, సమదృష్టితో తయారుచేసిన తీర్మానమిది అన్నాడు. ప్రాప్య, బ్రిటన్, అమెరికాలు ఇందుకు ఒప్పుకొన్నాయన్నాడు. ఇక బెర్లిన్ ప్రతిష్టంభన పరిష్కారం కాకపోతే, రష్యాదే అపరాధ మన్నాడు. అసలు భద్రతా సంఘ తీర్మానంలో ఆగస్టు 30 విలిటరీ గవర్నర్ల ప్రకటన ప్రమేయం లేదు అన్నాడు. సెప్టెంబరు 29 వ పశ్చిమరాజ్యాలు, సోవియట్ ప్రభుత్వానికి చెప్పినమాటలు జ్ఞప్తికి తెచ్చాడు. "సోవియట్ ప్రభుత్వానికి పశ్చిమరాజ్యాలనూ మధ్య ఉన్న వివాదం, రవాణాల ఇబ్బందులలో టెక్నికల్ సౌలభ్యాలవిషయంగానీ, బెర్లిన్లో కరెన్సీ విధానంలో, సమాధానానికి రావలసిన విషయంగానీ కానే కాదు.

ఉన్న వివాదాంత మేమిటంటే, రష్యా ఆక్రమనూ, దురాగతనూ అయిన చర్యల వల్ల, తనరాజకీయ ప్రయోజనాలనూ, సామ్య విధానంలో చూస్తే, ఏమాత్రమూ హక్కులేని వాటిని, సాధించుకోవాలని మా స్పందించి. ఇప్పుడు దిగ్బంధన ఉపయోగమేమిటో, దాదాపు అంతటి విశేషంగానూ చెప్పకొగ విన్నాము. పశ్చిమ రాజ్యాలు, సోవియట్ కూడా తమలాగే సమాధాన పతే దృష్టిలో ఈ సమస్య విషయంలో వ్యవహరిస్తూండే మోనని. ఆశించాయి. సోవియటువారు, సామరస్య విధానం ఏమీ చూపలేదు. పైపెచ్చు "ముందు రవ్యక్ నాణెపు చెలామణి ఒప్పుకుంటే తర్వాత దిగ్బంధనసంగతి చూస్తామని" దబాయిస్తున్నారు. అయితే ఒక్కమాట అడుగు తున్నాం. సోవియట్ రష్యాకు కావలసిందేమిటి?

"బెర్లిన్ విషయంగానీ, కరెన్సీ వికర్మతా విధానవిషయంగానీ, విదేశాంగ మంత్రుల సంఘము చర్చించాలని కోరుతుందా?

"అల్లా అయితే పశ్చిమరాజ్యాలు అదే కోరుతున్నాయి. ఒక బెదిరింపు, అలజడి నెత్తిన పెట్టనక్కరలేకుండానే, అల్లా సమావేశం జరగవచ్చును.

"బెర్లిన్లో, నాల్గరాజ్యాల ఆధిపత్యంలోనూ సోవియట్ మార్కు ఏకనాణెంగా చెలామణి కావాలని స్టాల్ డెప్పినట్లుగా కోరుతుందా?

"ఆ చెలామణి మాకు సమ్మతమే. శుభ్రంగా చేసుకోవచ్చు.

"ఈ నాల్గరాజ్యాల అధికారంకిందా, సోవియట్ మార్కు చెలామణి చెయ్యబడరల్ల, సోవియట్ భాగంలో ఆర్థికంగా, దెబ్బరాకుండా, హామీ ఇయ్యాలని కోరుతుందా?

"అల్లాంటి హామీలన్నీ ఇస్తాం.

"రెండుభాగాలమధ్యా కరెన్సీ చెలామణిలో బ్లాకుమార్కెటు చర్యలు జరుగకుండా రక్షణలు జరిపే హామీ ఇయ్యాలని కోరుతుందా?

"తప్పకుండా ఆ హామీలన్నీ ఇస్తాం.

"మార్చి 31 నుంచి, రష్యా ప్రవేశపెట్టిన దిగ్బంధాన్ని ఉపసంహరించుకొంటే, పశ్చిమ మార్కు నాణాలు ఉపసంహరించి తత్ఫలంగా సోవియట్ మార్కును ప్రవేశపెట్టాము.

"ముమ్మత్తి తరిమివేయటానికై రష్యాకొంతి భంగకరంగా, ఈ బెదిరింపులను అట్టే సాగిస్తూ ముమ్మత్తి బెర్లిన్లో నుంచి తరిమివేయాలని చూస్తూండేమో అదిమాత్రం అసాధ్యము."

(21 వ పేజీ చూడుడు)

పారిస్ వికర్మరాజ్య సమావేశంలో విషిస్సీగ్ జవాబుగా బెర్లిన్ ఉపన్యాస మిచ్చాడు. ఆ ఉపన్యాసం పురస్కరించుకొని బార్బి మార్షల్ బెర్లిన్ అధినందిస్తున్నాడు.

నమ్మకమైన పావు

వైపు ప్లాకులు & అచ్చు డిమ్మెలు ఎమరి గుడ్డ, 0.00, 1, 1½, & 2. డిక్టారికేట్ షీట్లు & శుభ్రులనాడలు ఎ. యం. హస్సనల్లి & కో., 34, లింగిచెట్టిపేడి, మద్రాసు 1. టెలిగ్రాంలు "Brilliant" టెలిఫోన్: 2852

పరమానందాయ

మూలం 'గుడ్ సోల్డ్ షిప్స్'

రచన :

జి. రోస్టాన్ హాసక్

'పరమాయి వైద్యపరీక్ష'

3

అనుకరణ :

'ఆస్టవాన్'

క్రిమినల్ కోర్టు, భవనాలూ, నీలైన్ గోడలూ, ఆలంకారమైన కట్టడమూ, అంతా చూసే అప్పటికి పరమాయికి చాలా ముచ్చట వేసింది. ముద్దాయిలను విచారీస్తూన్న ఆ సవినయ్యాధి పతులకూడా, పూర్వపువార్తలాగా ఎక్కడిక్కడ చేతులు కడుక్కోనే రకం కాకుండా, ఫలహారాలూ, పానీయాలూ ఎడతెగకుండా వేచిస్తూ, పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరులకు ముద్దాయిలపై ఆరోపించవలసిన కొత్త నేరాలను అందిస్తూ, మంచి మామయగా కూర్చుని ఉన్నాడు.

పరమాయిని తరిచి పరీక్ష చేయటానికై, ఒక వ్యాయామార్థిగరి నిలబెట్టారు. ఆయన సంకల్పించిన గౌరవమర్యాదలతో పరమాయిని కూర్చోమని చెప్పి ఆసనం చూపించాడు. ఇంతలో మొగంలో ఆతిప్రసన్నత తెచ్చుకొని అతి తియ్యగా—

"అయితే సువ్వేనా షిప్స్ కివి" అని అడిగాడు.

"నేనే అనుకొంటానండి ఎందుకంటే మా నాన్నను షిప్స్ కి అని పిలిచేవారు. మా అమ్మను షిప్స్ కి సతీమణి అనే పిలిచేవారు. ఇప్పుడు ఆ పేరు నాదికాదని చెప్పి, వార్తల ప్రతిష్ఠ తెస్తావా అండీ?" అన్నాడు పరమాయి.

ఆ న్యాయమూర్తి ముగంలో మరింత వికారము తెచ్చుకొని—

"పాపం, బరే క్లబ్ హౌస్ లో చిక్కపడి తోయానే! నీ మనసుకు చాలా బరువైన దిగులే వుంటున్నాయి ఉండాలి" అన్నాడు.

న్యాయమూర్తికిన్న ఎక్కువ ప్రసన్నపదమంతో, అంతకన్న అతి ప్రీతికరంగా పరమాయి జవాబు అందుకున్నాడు.

"అసలు నా మనసుకు ఎప్పుడూ అతి బరువైన దిగులు ఉంటూనే ఉంటుందండీ ఎందుకూ, అమాటకొస్తే, మీ మనసుకు పట్టుకొన్న దిగులకన్నా నా మనసుకు పట్టిన దిగులు, ఎన్నింటా ఎక్కువని నేను పండెం గట్టి చెప్పగలను" అన్నాడు.

ఆ న్యాయమూర్తి అల్లాడదనీయ స్వరంతో "నవ్వు సంతకం పెట్టిన కాగితాన్ని బట్టి, ఆ మాట నిజమని తెలుస్తూనే ఉంది." అని, "పోలీసు స్టేషన్ లో ఇల్లా సంతకం పెట్టమని నేనేమైనా బాధించారా?" అని అడిగాడు.

"ఛా! ఛా! రామరామ! పాపం ఏమీ అలవంతుమే చేయలేదండీ నేనే స్వయంగా ఏమైనా సంతకాలు పెట్టాలా అని అడిగానండీ. 'ఇక్కడ చెయ్యాలి' అన్నారు అనగానే వెంటనే సంతకం పెట్టానండీ వెధవది కాస్త సంతకం భాగ్యానికి, పెద్ద మనుష్యులతో బెబ్బలాడుతానండీ! ఎందుకాలాటి బెబ్బలాటలు—దానివల్ల నా కేసున్నా లాభమ! కాదా!—కార్యాలూ, కరామతులూ జరిగే క్షేత్రం, ఒకమమ, ఒకపద్ధతి ఉండవలసిందీ మరి!"

"నీకువంట్లో ఏమన్నా సుస్తీగా ఉన్నట్టుగా ఉంటుందా, లేక కులాసాగానే ఉన్నట్టుంటుందా?"

"చిత్తమండీ అయ్యో—కేవలం కులాసాగా ఉందనీ అనలేను రెండీ నాకు ఈ కీళ్ళవారం ఒకటి ఉంది రెండీ దానికీ ఏదో తైలాలూ అవీమరిగ్నూంటాను."

ఆ న్యాయమూర్తి, మళ్ళీ అతి తియ్యగా, చిరునవ్వుతో, "నిన్ను ఒకసారి డాక్టర్ చేత పరీక్ష చేయించుటం మంచిది కాదా! ఏమంటావా?" అని అడిగాడు.

పరమాయి అంత స్పందింపకుండా జవాబు చెప్పాడు.

"అబ్బే! ఎందుకండయ్యా, నాకు అంత డాక్టర్ల పరీక్ష చెయ్యాలన్న సుస్తీ ఏమీ ఉందనకోను వృథాగా ఆ పెద్దమనస్సు అకాలం కూడా, పాడుచెయ్యటం చాలా అన్యాయం అసలు పోలీసు స్టేషన్ లో ఒక డాక్టరు గారు నన్ను పరీక్ష చేశారండీ."

"అయినా మళ్ళీ ఒకసారి నిపుణులైన డాక్టర్ చేత పరీక్ష చేయిస్తాము నలుగురైదుగురు డాక్టర్లను కమిటీ ఏర్పరిచి, నిన్ను సాధారణంగా పరీక్ష చేయటానికి నియమిస్తాము. అందాకా నవ్వు వేయిగా విక్రాంతి తీసుకొంటూ ఉండవచ్చును అన్నట్టు ఇంకో చిన్న ప్రశ్న ఉంది నవ్వు ఇచ్చావంటున్నారే, ఆ వాళ్ళూన్నా బట్టి, 'ఇప్పుడే త్వరలో యుద్ధం రాజా'తోందని" ను వ్యన్నావని తేల్చింది మరి నిజమేనా?" అని అడిగాడు న్యాయమూర్తి.

"నిజమేనండయ్యా! ఇప్పుడు ఏ నిమిషాన పడితే ఆ నిమిషాన గుప్పమని, యుద్ధం రాజాకో వచ్చండి."

పరమాయి క్రొవ్వు పరీక్ష పూర్తి అయింది. ఆయనతో కరస్పర్స చేసి, వీడ్కోలు పుచ్చుకొని, పరమాయి తన జైలుఖానాకు వచ్చాడు.

తన రోజితైడిలతో "ఈ ఆర్బిడ్యూక్ హాస్టల్ సందర్శనలో, ఇప్పుడు నా దేహాన్ని వైద్యులు పరీక్ష చేస్తారట" అని చెప్పాడు పరమాయి.

అందులో ఒక తెలివైన మొహంవాడు అందుకొన్నాడు.

"డాక్టర్లు వార్తమటలూ, అంటే నా కసలు నమ్మకం లేదబ్బాయ్! నేను ఒకసారి కొన్ని బిల్లుమీద ఫోరరీ సంతకాలు చేశాక, డాక్టరు హేవిరోట్ అనే ఆయన మార్పునుగరించి ఉపన్యాస మిమ్మాంటే వివటానికి వెళ్ళాను ఫోరరీ కేసుమీద పోలీసులు పట్టుకొని స్టేషన్ కు లాక్కో పోయారు సరిగ్గా డాక్టరు హేవిరోట్ చెప్పిన మార్పులకాలాన్ని నటించాను సిరా బుడిలో సిరా అంతా తాగేశాను పరీక్షించటానికి వచ్చిన వైద్యులలో ఒకడి కాలిపక్క కొరికేశాను వైద్యుడు, తన కాలిపక్క కొరికాను కాబట్టి, నాకు మార్చా గీర్వా ఏమీలేదు, కుట్రగానే

ఉన్నానని తీర్పు చెప్పాడు చచ్చి నట్టు జైలుకు పోవాలన్నచ్చింది" అని వైద్యుల విజ్ఞానంమీద తన స్వానభవఫలితంగా కల్గిన అపనమ్మకాన్ని విశదీకరించాడు.

"అసలు మనం ఏ విషయాన్నైనా సమంగా, మాటిగా అర్థం చేసుకోవాలనే నేననుకొంటాను ఎవడన్నా, పొరపాటు పడవచ్చును కదా! ఆ పొరపాటును మననంచేసినకొద్దీ మరి కొన్ని పొరపాట్లు చేస్తాడు ఎందుకూ మహా మహారాజ్యా లేలే మంత్రులే తప్పలు చేస్తూంటారు" అంటూ పరమాయి దానిపై వ్యాఖ్యానించాడు.

పరమాయిపై ఆరోపించిన నేరాలన్నీ పరమాయి చేసిఉండగల బుద్ధికుశలత ఉందో, లేదో పరీక్ష చేయటానికి ఒక వైద్య శిఖా మణుల సంఘం నియమించారు ఆ సంఘంలో ముగ్గురు తలమగ్గిన డాక్టర్లు ఉన్నారు ముగ్గురూ అతి తీవ్రమైన మొగాలు పెట్టుకు తయారయిన పెద్ద మనస్సులు వార్తల్లో ప్రతిఒక్కడూ తక్కిన వార్త ఇద్దరి అభిప్రాయాలతో విభేదిస్తూనే ఉన్నాడు అంతంతటి వైద్యపండితులు, వార్త ముగ్గురూ మానసికవైద్యంలో మాడు విధిన్న వాడాలకు చెందినవారు అంతటి విధిన్న తార్కికులు ముగ్గురూ కూడా పరమాయి విషయంలో ఏకాభిప్రాయానికి ఒక్కసారిగా రాగలిగారంటే ఒక్కటే కారణం—అతిసులభ గ్రహణ్యమైన కారణం—పరమాయి మానసికస్థితి పరీక్ష చేయించుకోటానికై వాళ్ళున్న గదిలో ప్రవేశించే ప్రవేశించటం తో నే, అక్కడ వేలాడుతూన్న అస్థిర్య రాజాపరంపక చూసి "ఆద్యులారా! ప్రభుమప్రాంట్ జోసెఫ్ చక్రవర్తికి జై! జోసెఫ్ చక్రవర్తికి జిందా బాద్" అని అరచాడు.

ముగ్గురికీ ఒక్కసారిగా తరుక్కునపరమాయి విషయం పరిపూర్తిగా స్పష్టమయిపోయింది దాంతో ఎన్నో ప్రశ్నలడిగి తేల్చుకోవాల్సిన బాదరాబండి అంతా చిక్కటి నీ నట్టు విడిచిపోయింది ముఖ్యప్రశ్నలమూత్రం ఏవో కొన్ని

మాత్రమే ముగ్గురికి మిగిలాయి. ఆ విషయాల్లో పరమాయి అభిప్రాయం తేల్చుకోగలిగితే పరమాయిపరీక్ష పూర్తి అయినట్లే ఆ అతిముఖ్య విషయాలు వాళ్ళ అడగటం మొదలుపెట్టారు.

"నీసం కన్నా! రేడియం బరు వెక్కువా, తక్కువా!"

"చిత్తమండయ్యా! నే నెప్పుడూ వాటిని కూచి చూడలేదండీ" అంటూ పరమాయి తియ్యటి చిరునవ్వుతో సహజభోరణిలో, జవాబు చెప్పాడు.

"ప్రపంచానికి ప్రళయం ఉంటుందని నవ్వు నమ్ముతావా?"

"అసలు ప్రళయం ఎల్లా ఉంటుందో నేను చూస్తే కాదండీ!—అయినా ఇవాళ లేవటిలో ప్రళయం చూడగలుగుతానని నా కేమంత నమ్మకం లేదు" అంటూ తడుముకోకుండా జవాబు చెప్పాడు పరమాయి.

"భూమి వ్యాసం ఎంతో నవ్వు కొలిచే చెప్పగలరా?"

"ఆ పనిమాత్రం చెయ్యలేనండీ; కానం డయ్యా, వాడి ఒక పొడుపు కథ ఉంది కాస్త కథ విప్పతారూ—ఒక మాడంతనల మేడ ఉందండీ, ఒక్కొక్క అంతస్తునా ఎనిమిదేసి కిటికీలున్నాయండీ వైఅంతస్తువైన, రెండు మెట్లగుంటూ, రెండు పొగగొట్టాలూ ఉన్నాయండీ, ఒక్కొక్క అంతస్తునా, రెండు కుటుంబాలు కాపురం ఉన్నాయండీ; అవునాండి అయ్యా, ఇప్పుడూ, ఆ యింటి నాకరు అమ్మమ్మ ఏ సంచత్సరంలో చచ్చిపోయిందో చెప్పగలరా!" అని అడిగాడు పరమాయి.

భిషక్కులు ముగ్గురూ ఒక్కొక్క ఒక్కొక్క సాభిప్రాయంగా చూసుకొని తలుపు పంకించుకొన్నారు అప్పటికే అందులో ఒకరుమాత్రం ఇంకా పల్ల బిగుతుతో ప్రశ్నలు సాగించాడు.

"పసిఫిక్ మహాసముద్రం లోతు ఎంతో నీళ్ళ తెలుసా?"

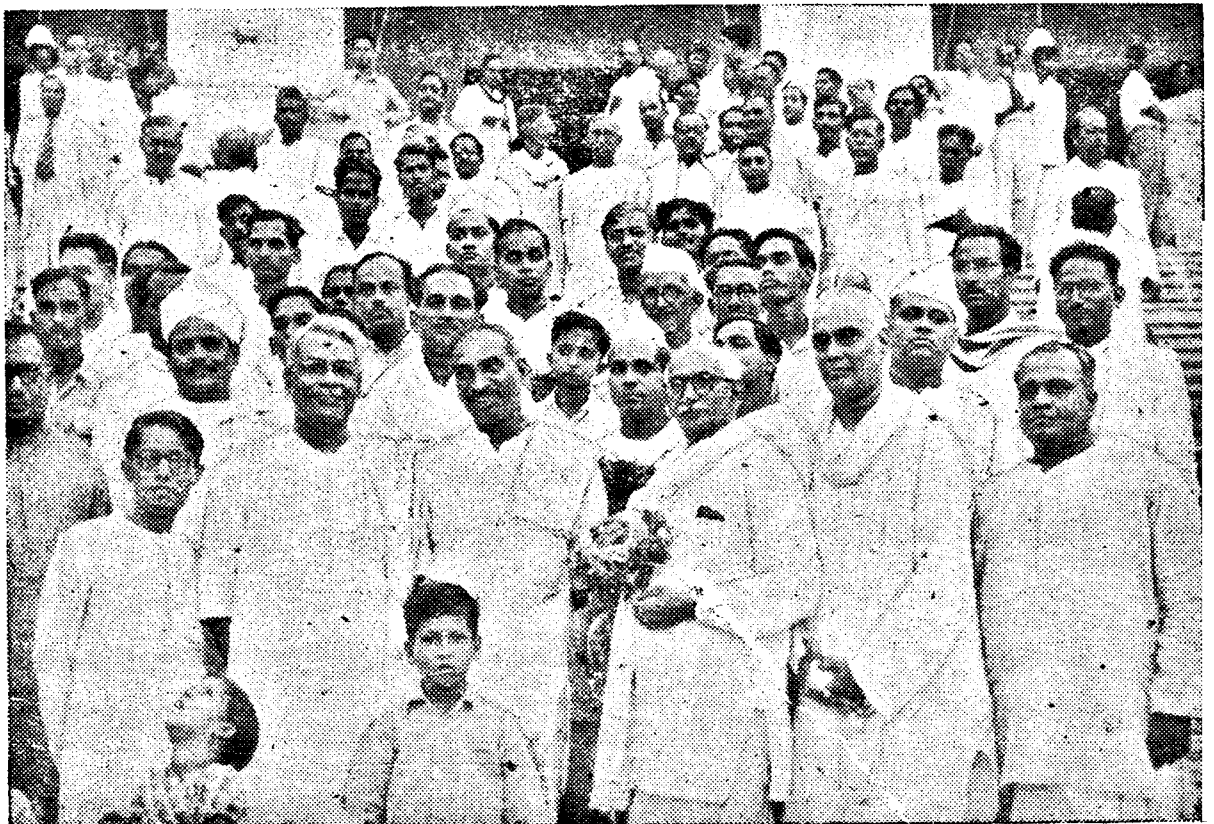
"అయ్యా, నాకు తెలియదే! అయినా బాగా లోతుంటుందీరెండీ. మన కాలక లోతు కంటే చాలా ఎక్కువే ఉంటుందనిమాత్రం, ఖచ్చితంగా చెప్పగలనండీ" అన్నాడు పరమాయి.

ఆ ముగ్గురిలోనూ కమిటీ అధ్యక్షుడు, మొగం ముడిచి తన సహసభ్యులతో "ఇంక చాలునా?" అని కరుకుగా అడిగాడు ఒక సభ్యుడుమాత్రం ఇంకో ప్రశ్న అడిగాడు.

"12,897 ను 18,868 చేత గుణిస్తే ఎంత?"

"729 అండీ" అని పరమాయి నదురూబెదురూ లేకుండా తడుముకోకుండా జవాబు చెప్పాడు.

సంఘ అధ్యక్షుడు "ఇక ఇంతతో చాలును అనుకొంటాను" అని పోలీసు వ్యక్త తిరిగి,

మంగళవారం సాయంత్రం చెన్నైలో ప్రమాణాలు, రాష్ట్రమంత్రులు రాష్ట్రపతిగా ఎన్నికైన డాక్టర్ పట్టాభి సీతారామయ్యగారిని అభినందించుటకు రాజాజీవాలలో విందుచేయడం.

దీపావళి

శ్రీ వావిలాల సోమయాజులు

అశ్వజ మాసం శరన్నవరాత్రులతో ప్రారంభిస్తుంది; అంతాన దీపావళి మహోత్సవాలు జరుగుతవి భారతదేశంలో సమస్తజనం సంతోషంతో పాల్గొనే పండుగల్లో దీపావళి ఒకటి అతిముఖ్యమైనదనికూడా చెప్పవచ్చును ఒక కవీంద్రు డన్నట్లు—

‘ఒక దివ్య వెలుగుగ నజ్జ్వలంబయి భారత దివ్యరేఖ దీప్తిచే ననగ,
ఒక సంచ మ్రోయగా నుత్తమ భారత జయభేరి మ్రోగిన సరణిదోప,
ఒక చిచ్చుబుడి యాగక ముత్యముల్ చిమ్మ భారత రత్నముల్ ప్రబలెననగ,
ఒక చువ్వ మింటికి నెక దీసికొని పోవ భరతకోభలు మిన్ను ప్రాక ననగ,

“భైదీని మల్లీ యథాసానంలోకి తీసుకుపో” అని ఇచ్చాడు.

“కృతజ్ఞుడనందయ్యా! నాకుకూడా చాలును అండి, నెలపు పుచ్చుకొంటానయ్యా” అని మర్యాదగా పరమాయి వీడ్కోలు పుచ్చుకొన్నాడు

పరమాయి వెళ్లగానే, నైద్యప్రవీణులు ముగ్గురూ, పరమాయి జన్మసిద్ధంగానే మందమతి అనేది సుస్పష్టమనీ, మానసికతత్వవేత్తలు, కనిపెట్టిన సిద్ధాంతనూత్రాలు అన్నిటివల్లా, ప్రతి ఒక్క సిద్ధాంతంవల్లాకూడా, పరమాయి “మతి మాంద్యం” రూఢివి పోయిందనే ఏకాభిప్రాయం వెలువర్చారు.

అన్ని యొకమారు తోపగా నన్నీ యొక్క మారుతోచిన యట్లయి మారుమ్రోగ భరతవర్షంపు గీరితి పరిధవిల్ల వెలుగు దీపావళి దివ్య విభవ మనని

భారతదేశ కీర్తి వ్యాపకాలైన మహోత్సవాలలో దీపావళికి అగ్రస్థానం

దీపావళి అతి ప్రాచీనమైన పండుగ. మధ్యయుగంలో వచ్చింది కాదు ఈ పండుగకు సంబంధించి జనశ్రుతిలోనూ, భాగవతాది పురాణాలలోనూ కొన్ని కథలు కనిపిస్తున్నవి ధర్మసంస్థాపనార్థం ఉజ్జయిని సంస్థాన సింహాసనాన్ని విక్రమదిత్య గుప్తడు అశ్వజ మాసంలో దీపావళినాడు అధిష్టించినాడని చరిత్రజ్ఞులంటున్నారు అనాటినుంచి విక్రమశకం ప్రారంభించింది అందువల్ల అనాటి విదేశీయ సంప్రదాయాలకూ, క్రూర యాతనలకూ పరిపాలనకూ తలవొగ్గి బాధపడలేక బయటపడిన భారతీయ ప్రజలనందంలో ఎత్తిన దీపహార తులే నేటి దీపావళికి మూలమని కొందరి అభిప్రాయం ఆరాజన్యం విక్రమాదిత్యుడూ, గుప్త వంశాదుడూ, ముఖ్యపట్టణము ఉజ్జయినో, నూతనశకాంధం—బీటినిబట్టి ఈ విధంగా ఊహించటానికి అవకాశంలేకపోలేదు

దీపావళి శబ్దానికి దీపపు పరస అని గానీ సమాహమ అని గానీ అర్థం చెప్పవచ్చును. ఈ పండుగ లక్ష్మీదేవి (విశ్వరూపిణిదేవత), లేదా భవానీదేవి ఆధిక్యతను నిరూపించటానికి ఏర్పడ్డ పండుగగా కనిపిస్తుంది.

పూర్వం ప్రాజ్ఞోతిహాధిపతి అయిన నరకుడు

పరమాహాత్యునివల్ల ఇంద్రపద వినిపొంది మల్లీకాలనూ చీకాకుపరచినప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు ఇంద్రాదిదేవతల మొర విని అతనితో యుగంచేసి అతన్ని రూపుమాపి అతని మెరగా ఉన్న పదహారు వెలమంది గోపికలనూ విడిపించి వివాహమాడినట్లునూ, అతని విజయనూచకంగా దీపావళిమహోత్సవాలు జరుగుతున్నట్లు పురాణాలవల్ల తెలుస్తుంది

పంగదేశస్థులు ఈ పండుగను దుర్గాపూజ, కాళీపూజ అని వ్యవహరిస్తారు అర్ధరాత్రివేళ ఆ దేశస్థులు గృహద్వారతీర్థాలనూ, నదీతీర్థాలనూ, దీపావళులు వెలిగించి పూజచేస్తారు ఈ సందర్భంలో వారు పూజించే దేవత కాళరాత్రి—మహామాయ మార్కండేయ పురాణంలోని దేవీమాహాత్యంలో ఈ శక్తినిగూర్చి ‘కాళరాత్రి రత్నహారాత్రిశ్చ దారుణా’ అని చెప్పిఉంది ఇతర పుస్తకాలలో ‘దీపావళి తుయా ప్రోక్తా కాళరాత్రిస్తు సామతా’ అని కనిపిస్తుంది దీపావళినాటిరాత్రి మహారాత్రి, కాళరాత్రి అనాటి పగలు కాలవేలము, లేదా వారవేలము వ్యాపారస్థులు కొత్త చీట్లు ప్రారంభిస్తూ అతిశయమైన వైభవంతో లూజా పురస్కారాలూ, గృహాలంకారాలూ జరుపుతారు, వారిలో కొందరు కొద్దిగోలల్లోనే ‘దివాలా’ తీస్తారు అందువల్ల ఒక ఉద్ఘాటన ‘ఏసి ఆయా ధీ దివాలీ కి దివాలా నికాలా’ అని చెమత్కరించాడు

నరకాసురవధవంటి పారాణిక గాథలు కొన్ని కనిపిస్తున్నా దీపావళికి విశేషమైనమతసంబంధము గానీ, తాంత్రికసంబంధముగానీ కనిపించటం లేదు అందువల్ల దీనిని కొందరు అతి అధునికమైన పండుగగా భావిస్తున్నారు దీపావళి ముఖ్యంగా మార్గ గమనంలో కలిగిన ఒక మార్పును సూచిస్తున్నది ఈనాడు ఆ గ్రహరాజు తులారాశి (LIBRA)లో ప్రవేశిస్తున్నాడు బార్హస్పత్యమానాన్ని అనుసరించే జ్యోతిరాహులకు కార్తీకప్రతిపత్తినాటితో నూతనవత్సరం ఆరంభిస్తుంది

తులారాశి చిత్రార్థము, స్వాతి, విశాఖ శక్తిలలో ఉన్నది అశ్వినీ మొదలుకొని విశాఖ వరకూ ఉన్న నక్షత్రాలు ఉత్తరార్ధగోళంలో ఉన్నవి అయితే క్రాంతిపుటలోని నక్షత్రాలు విశాఖ మొదలుకొని దక్షిణార్ధంవైపు మరలుతూ ఉన్నవి ఇక్కడ ఒకవిధమైన కాళాంతరం ప్రారంభించటంవల్లనే ఈ చుక్కలకు విశాఖ అనే పేరు వచ్చినట్లు కనిపిస్తున్నది తుల అంటే సరిగా తూచి పంచేది అని అర్థము మార్పుడు ఈ రాశిలో ప్రవేశించగానే శీతోష్ణాలు మృదువృత్తులవులేకుండా సరిసమానంగా ఉంటవి అదేరీతిగా దివారాత్రాలు కూడాను తుల మధ్యదేశాధిపతి శిబి అగ్నిపరిక్షకు ఆగిన మహాపవిత్రసాము. చార్దియా, అసీరియా, అకేషియా దేశాలవారుకూడా ఈ రాశిని ‘తుల్కు’ అని అంటున్నారు; దానికి కూడా తుల అనే అర్థము

విశాఖనక్షత్రమే రాధ. విష్ణుస్వరూపుడైన శ్రీకృష్ణుని ప్రియ ఆయన ఘోషాని భార్య శరత్తులోనే కృష్ణభగవానుడు స్థావర జంగమాత్మకమైన చిరాచర ప్రకృతి సమస్తమూ ముగ్ధ మయ్యేటట్లు మోహన వేణు గానం చేసింది ‘భూసతికి’ దివంబునకు పోలెనగంగ శరత్సమాగమం బాసకల ప్రమాదకరమై ఒప్పుతున్నదని మహాకవులు ఈకాలాన్ని గురించే చెప్పినారు కూడాను

ప్రాణికోటిని మెరకెట్టెట్టు చేసిన ‘నరకుని సంహరించి ఇంద్రునికి (మేనూధిపతి) సంతోషం కలిగించి పారిజాతము (సముద్రంలో పుట్టినది) ను తీసుకొని రావటమూ సమస్తమూ ఒక రీతిగా కాలములోని మార్పును సూచించే సంజ్ఞాత్మకమైన కథనం (Symbolic expression)గా కనిపిస్తున్నది.

దీపావళి జైనలకు కూడా గొప్ప పండుగ. అయితే వారికి ‘నరకాసురవధాధి పారాణిక దృష్టిలేదు వారి దృష్టిలో ఇది విశ్వరూప సంబంధి. జైనవ్యాపారస్థులు ఆనాడు ధనపూజ చేస్తారు వారూ ప్రవిద్యులో—దీపపంక్తులుగా ఏర్పరచి—హారతులు తీర్చి దిద్దతారు. జనదేవుని నిర్యాణానంతరం అతని శిష్యులు పదునెనిమిది మంది రాజులూ ఒక గొప్ప సభ చేసి ‘జ్ఞాన దీపం (జనదేవుడు) వెల్లి పోయి

నాడు కనుక మనసు భౌతిక వదార దర్శనార్థం దీపాలను పెట్టి వెలిగిద్దామని నిశ్చయించారట! ఆనాడు మొదలు నేటివరకూ దీపావళినాడు వారు దీపావళి సుతాహంలా పాల్గొంటున్నారు వారికి దీపావళి నాలుగుదినాల పండుగ. మూడవ దినాన్ని మహావీరని (జనదేవుడు) నిర్యాణదినంగా భావిస్తారు మొదటి దినము ఇంట ఉన్న లక్ష్మీతూల్యుని భావించే విలువైన పదార్థాలునూ, ప్రతిమలకు ‘పురికాత్ర’ చేసి, రెండవదిన ‘మిరాయి’ పంచి పెట్టి కేదసాదలకు సంతోషం కలిగించి, మూడవ దినం దస్తరాలను పూజిస్తారు, సాయంత్రం శారదాపూజ చేస్తారు ‘మిరాయి’ పంచి పెట్టటంవల్ల దుష్టశక్తులకు తృప్తి కలిగిస్తున్నామని వారు భావిస్తారు శారదా పూజనాడు సర్వసామాన్యంగా జైనవర్తకులు పురోహితుణ్ణి పిలిపించి ఆతనిచేత పూజ చేయిస్తారు అతడు దస్తరాల మీద ‘శ్రీ’ వ్రాస్తాడు అది మేరు పర్వతరూపంలో ఉండవలెనని నియమం అందువల్ల ముఖ్యంగా జైని సంఖ్యగా ఉంటుంది. దస్తరంమీద ఒక పాత ‘కాప్రయ’ ఉంచి పూజిస్తారు దాన్ని సంవత్సరాంతం వరకూ చలామణి అయ్యే ధనంలో కలపరు అభి అధికధనం తెచ్చి యిచ్చే వస్తువని వారి నమ్మకం మరసటి దినం బంధువులూ, స్నేహితులూ కలిసి క్రాంత గుడ్డలు కట్టుకొని స్వగోరిస్థితో, సంగీతవ్యాపారాలతో కాలక్షేపం చేస్తారు

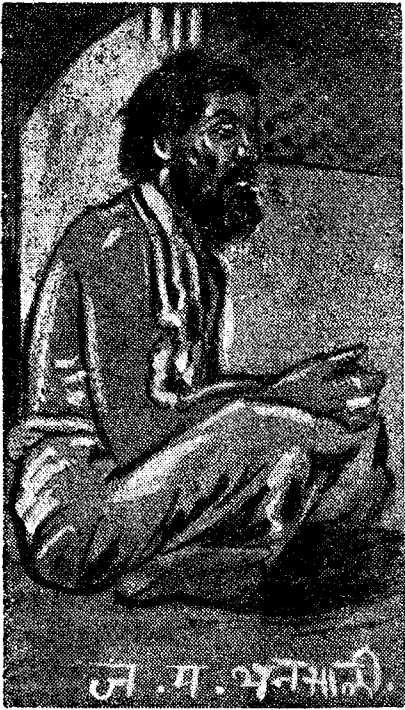
హిందువులకు ‘దీపావళి’ దినం లోపరహితమైనది మొదటి సారిగా అల్లుణ్ణి తీసుకోరానటానికిగానీ, చిన్నపిల్లలకు విద్యాభ్యాసం ప్రారంభించటానికిగానీ, వ్యాపారారంభానికిగానీ అంతకంటే మంచిదనం మరొక టుండదని వారి అభిప్రాయం ఇటువంటి సందర్భాలలో జ్యోతిషులైన పిలిపించి ప్రశ్నించవలసిన అగత్యంలేదు.

దీపావళి వస్తుం దనగానే ఇళ్లకు వెల్ల వేయించి పసుపుకుంకుమలు పెట్టి రమ్యంగా అలంకరిస్తారు ఆనాడు భారతీయులెరిగిన రేఖాశాస్త్రమంతా వ్యక్తమయ్యేటట్లు ఆంధ్రవహా

(18 వ పేజీ చూడుడు)

కేసరిగుటిరం లిమిటెడ్, మద్రాస్
బరిస్టర్, నైజామిదొమియన్సు, ఆంధ్రజిల్లా.
తమిళనాడులకు ఏకెట్లు
నీతారామ జనరల్ స్టోర్సు,
బరంపురం, సికింద్రాబాదు, బెజవాడ, మదర.
(Jai Hind Publicities)

ఆచార్య భన్సాలి

శ్రీ వేమూరి రాధాకృష్ణమూర్తి

ప్రారంభించాడు. కాని ఈ కృత్యాన్ని పేరుగా ఉంది. ఇదే సమయంలో అన్ని గాన గతి చాగు. కలుగు అందగానే చదువు సగంలానే ఆపివేసి తిరిగి భారతదేశం వచ్చి వేళాడు. ఇంటికి వెళ్లి కొద్దిగానే ఉండి తరువాత సబర్బన్ ప్రాంతంలో పునః ప్రవేశించాడు. ఇంగ్లండు చదువు అంతటితో ఆగిపోయింది.

1930 లో ఉద్యమం ప్రారంభమైంది. భన్సాలి అందులో పాల్గొన్నాడు. చాలా సంవత్సరాలకు కారాగార శిక్ష లభించింది. ఈ శిక్షాకాలంలోనే ఆయన జీవితంలో విప్లవ కరమైన మార్పు జరిగింది. ఆత్మచింతన, ఈశ్వర సాక్షాత్కారం చేయాలన్న అభిలాష కలిగినది. కామయ స్త్రీలు ధరించే కుండానే పూర్తి సన్యాసి అయినాడు. ఆధ్యాత్మిక జీవితానికి ఇదే ప్రారంభం అని అప్పుడప్పుడు తరువాత నంది భన్సాలి జీవితమే ఆధ్యాత్మిక ప్రయోగ శాలలా మారిపోయింది.

ఆత్మగర్వం ఉపవాసం గొప్ప సాధనమని భన్సాలికి దృఢవిశ్వాసం.

తాను అనేకసమయాలలో ఉపవాసాలు చేసి చూచాడు. సఫలీకృతుడై కూడా అయినాడు. ఇప్పుడు ఆయన యస్స 12 సంవత్సరాలు వారం రోజులవరకు ఉపవాసం చేయడం అయిన నకు బహుసామాన్యమైన విషయం అయి పోయింది. ఒకటింటి పర్యాటకులు 40 రోజులు, ఒకసారి 11 రోజు, చిరి జగత్తు సిద్ధమైన ఉపవాసం 68 రోజులు, జరిగినవి.

1942లో పలుచోట్ల పైనికాశానం జరుగుతూ ఉంది. కర్ణాటక సమాఖ్యలో చిన్నూర్ అష్టాగ్రామాల్లోని ప్రైవేటు వైనికలు చాలా దుర్మార్గులు చేశారు. వాటిని విచారణ చేయించేందుకు భన్సాలి 68 రోజులు ఉపవాసం చేశాడు. ఆ ఉపవాసంవలన మన దేశంలోనే గాక ప్రపంచమంతటా గందరగోళం వ్యాపించింది.

గాంధీజీ అమెరికాలోనే అన్ని ఉపవాసాలు చేశాడు భన్సాలి అన్ని ఉపవాసాలలోనూ నీరుత్రాగుతూ ఉండేవాడు. కాని మార్వెట్, రాజపుటానాలో ఉపవాసం చేసినప్పుడు నీరు గూడా త్రాగనని శపథం పట్టాడు.

అవి వెనకాలవురోజుల అక్కడ వేసవి కాలపు రోజుల్లో 120 డిగ్రీలదాకా ఉష్ణం ఉండటం సామాన్యవిషయం. ఆ రోజుల్లో కూడా నీరుత్రాగకుండా 15 రోజులు ఉపవాసం చేశాడు. ఈవిధంగా నీరు త్రాగకుండా ఉపవాసం చేయడం లేత విషయం కాదు. కనీసం ఒక్క ఏకాదశిరోజున, నీరుగూడా త్రాగకుండా ఉపవాసం చేసినవారికి ఆంధ్ర లోని కష్టం బోధపడుతుంది.

విగతిన ఉపవాసాలన్నీ సబర్బన్ ఆశ్రమంలో ఉంటూ వుండగానే చేశాడు. ఒక పర్యాయం ఈశ్వరప్రాప్తికి 40 రోజులు ఉపవాసం చేశాడు. ఈ ఉపవాసం ముగిసిన కొద్ది రోజులకే 11 రోజు మళ్ళీ ఉపవాసం చేశాడు. ఈ ఉపవాస సమయంలో చాలా కష్ట పడవలసివచ్చింది. అన్ని ఉపవాస సమయాలలోనూ గాంధీజీ భన్సాలి దగ్గరకు తరచువస్తూ ఉండేవారు. ఉపవాసాలల్లో మానవుని లోటు, దుగ్గుణాలు అన్నీ నశించిపోతాయని, మనస్సు సాత్వికము పవిత్రము అవుతుందనీ, శారీరక సంబంధమైన అనేకజబ్బులుకూడా పోతాయని ఆయన స్వాభావం.

గాంధీజీ తలనే భన్సాలి కూడా ఎప్పుడూ భోజనంలో వివిధ మార్పులు చేస్తూ ఉంటాడు. మొట్టమొదట సబర్బన్ ఆశ్రమంలో ఉంటూ ఉన్నప్పుడు తన కంట వేరే చేయించుకొనే వాడు. కొద్ది సంవత్సరాలలో ఆ ఆహారంతో మానివేశాడు. వేపాకు మరియు నీళ్లలో నానిన పిండి తిని చాలావిండ్లు ఉన్నాడు. భోజనం విషయంలో ఎంతో సమభావం పొందాడు. పాలు కాచియిచ్చినా, కాకరకాయలు ఉడికించి యిచ్చినా, రెంటినీ ఒక భావంతో భజి

స్తాడు. ప్రత్యేకించి భూనా వస్తువులే కావా లనే కోరిక ఆయనకు లేనేలేదు. బహు చిద వానికి ఏ తిండికొరకునూ ఉండో అలాంటి తిండి తిని మనం జీవించాలని ఆయనభావం.

గాంధీజీ క్షేమం ఉండగా దేశంలో పర్యటనానికి బయలుదేరాడు భన్సాలి. అప్పటికే మానవత్వం అవలంబించాడు. వేపాకు దప్ప ఇంకాక వస్తువు భుజించేవాడేకాదు. సమయం లావు పాటి తాడు (మోకు) ముతక ఖద్దరు లంగోట్ మాత్రం ధరించేవాడు. మానవత్వం భంగంవు తుండనే భయంతో గొండుపెదవులూ దారంతో కట్టుకున్నాడు. కుట్టుకు వున్నదంతా కొద్ది మాండ్లవారా ఏ కొద్దియూ ఆహారం పుచ్చు కొనేవాడు. గాంధీజీ క్షేమం ఉండి బైటికి వచ్చాడు. భన్సాలి విషయం వారికి తెలిసింది. వెంటనే మనిషిని పంపి ఆశ్రమంకు పిలిపించు కున్నాడు. నోరు తెరిచిచాగు పెదవులకు తొలగించబడ్డాయి. కాని మానవత్వం మాత్రం మానలేదు. క్షేమం ఒక్క గాంధీజీ ప్రశ్నలకు మాత్రం సమాధానం చెబుతూఉండేవాడు. వేశాటనం చేసినప్పుడే అనేకచోట్ల చాలా కష్టాలు కలిగాయి. పచ్చివాడని కొన్నిచోట్ల ప్రజలు రాళ్లతో కొట్టారు. రాళ్ల వన్నె పుచ్చు వర్షం సహించి నవ్వుతూ ముంగురుపోతూ ఉండేవాడు. ఒకచోట కొందరు పరిచితులు ఈ పరిస్థితి చూచారు. పహించలేక ఆశ్రమానికి తెలియజేశారు. వెంటనే గాంధీజీ ఆశ్రమానికి పిలిపించారు. అప్పటినుండి అక్కడే నిరంతరం ఉంటూఉన్నాడు.

ఆయన ఆహారపానీయాలకు, నిద్ర కైరా నిత్యకృత్యాలకు ఆశ్రమ నియమాలు వర్తించవు. 4 గంటల తరువాత తిరుచునిద్రించాడు. ఖాళీమైదా నంలో కూర్చుంటూ ఉంటాడు. ప్రాసనలో ఎప్పుడూ పాల్గొనడం ఉదయం 4 గంటలనుండి ప్రార్థన, పుగ్గం, బాల బాలికలు, యువకులు, పృథులు అందరూ భన్సాలి దగ్గర వున్నారేం దుకు వస్తూ ఉంటారు. నిజరాత్రు, మరాఠీ, సంస్కృతం, హిందీ, ఇంగ్లీషు గణితం, భూగోళం, రాజనీతి, అగ్రశాస్త్రం, గాంధీ సాహిత్యం—ఎవరు ఏవిషయం చెప్పమంటే ఆ విషయం బోధిస్తూ ఉంటాడు. అన్ని విషయాలు ఒకే సమభావంతో బోధిస్తూ ఉంటాడు. చదువు చెబుతూ గూడా నూలు వదులుతూ ఉంటాడు. లేతగా రోజుకు మాడు చిలపల నూలు వడికి ఆశ్రమానికి ఇచ్చివేస్తూ ఉంటాడు.

ప్రతిబుద్ధులూగిన్నే మొదలైన వస్తువులన్నీ తన దగ్గరే పెట్టుకుంటాడు. తన గదిలో కూర్చోం చూ తిక్కువ ఎక్కువ గా ఎండలో కూర్చుంటూ ఉండటం ఆయనకు అలవాటు. చదువుకొనే వారిని బట్టి తన గూడా సా రాలో కూర్చోవలసి వస్తుంది. అప్పుడప్పుడు కంటకాలకు, యాపాఖానాదొడ్లకు, స్నానాలకు కాడి భుజంమీద పెట్టుకొని నీళ్లు మోస్తూ ఉంటాడు.

విసప్పప్పు, బొప్పలు, పచ్చి కూరలు, పెద్ద ఉల్లిపాయలు, చిన్న ఉల్లి పాయలు మొదలైన వస్తువులకంటే భుజిస్తూ ఉంటాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు సువ్వులు, లేక సువ్వు పిండిలో పచ్చికూరలు, పెద్ద ఉల్లి, చిన్న ఉల్లి, బీర, పొట్ల, రామచంద్ర మొదలైనవి, కలిపి భుజిస్తూ ఉంటాడు. ఆయనజీర్ణశక్తి అమాఘం ఏమి తిన్నా సరే లేతగా జీర్ణమై పోతుంది. చిన్న ఉల్లిపాయలు 18 తులాలవరకు తింటూ ఉంటాడు. కాని వేడి మాత్రం చేయదు. 15 పాస్తాదాకా పాలు త్రాగగలడు. మిగత తీసిన పాలైతే 25 పాస్తాదాకా త్రాగి జీర్ణించు కోగల శక్తి ఆయనకు ఉంది. సరియైన పాళ్లతో భోజనంచేస్తే ఆశ్చర్య కరంగా ఆయనశరీరం పెరుగుతుంది. వెంటనే జాగ్రత్తపడి శరీరం తగ్గించుకొనేందుకు ఉపవాసంచేస్తూఉంటాడు. ఆయన బరువు 180 నుండి 140 పౌన్ల వరకు ఉంటుంది. 1942 నాటి 68 రోజుల నిరంతరం వల్ల ఆయన బరువు ప్రతిరోజు ఒక్కొక్క

పాం చూపున తగ్గి చివరకు 67 పౌన్ల వరకు శరీరం కుష్కించినది. ఆ సమయంలో ఆయన శరీరం చర్మంతో కప్పబడ్డ ఒకవినుకల ప్రాసూ అయిపోయింది.

భన్సాలి ప్రభుత్వశ్రేణికి చెందిన బోసనా చాగుడు. ఆయన పట్టేచదువుకు వినుకొనే వాడు. ఉండనే ఉండడు. కిల్లు ఎంతో సంతోషంతో చదువుకొనేందుకు వస్తూ ఉంటారు. ఒకడు భుజంమీద ఎక్కితే, ఇంకొకడు ఒకటో కూర్చుంటాడు. చదువు మాత్రం సాగుతూనే ఉంటుంది. నవ్వు, జటలు గాంభీర్యం-విషయా న్న సందర్భాలలో మారుతూ ఉంటాయి. బకిలి వల్ల మంటే ఏ ప్పి మారాంజేస్తూ ఉండే 4,5 సంవత్సరాల క్షేమకూడా భన్సాలిదగ్గర చదువుకుంటూ, ఇంటికి వెళ్లమంటే ఏ ప్పిం ప్రారంభించేస్తాడు. అవకాశంలేక చదువుకొనేందుకు రాకపోతే, తానే వెళ్లి వారికి చదువు బుతూ ఉంటాడు.

రాత్రి పువ్వుకుర వస్తే లేచి దారం తీయడమో, దూదివీడమో అలవాటు. మధ్యమధ్య భజనగీతాలు పాడుతూ ఉంటాడు. ఆయన కంఠస్వరం కర్ణాటకరంగా ఉంటుంది. స్కూల్ లోనూ, కళాశాలల్లోనూ, 6 గంటలపనికికూడా మధ్యమధ్య విశ్రాంతి ఉంటుంది. కాని కొంచె వైనా విశ్రాంతిలేకుండా 12, 18 గంటలు ఏక ధాతీగా చదువు చెప్పగల శక్తి భన్సాలికి ఉంది.

నూలువడికటం ఎక్కువ ఉన్నా అంతే ఆదీ లేదు. అన్నిపలూ సమానభావంతో, సమానమైన తన్మయత్వంతో చేస్తూఉంటాడు.

ఒకసారి రాత్రి 2 గంటలకే వెలకువ వచ్చింది. ఏకం ప్రారంభించాడు. ఏకండుకు ప్రత్యేకంగా ఒక గది ఉంది. నవ్వులనూనె దీపం వెలుగుతూ ఉంది. భన్సాలి ఏకంలో తన్మయత్వం చెంది ఉన్నాడు. ఇంతలో ఏకన దూది కిందలకు నిప్పు అంటుకొన్నది. ఆరోజు నిజంగా వై కృప ల్లనే బ్రతికి బయటపడ్డాడు.

1932 నాటి ఫుట్టు ప్యూటన్చేస్తూ గోవింద గడ్ చేకున్నాడు. అక్కడ ఒక ధనికుని ఇంట్లో ఆతిథ్యం లభించింది. ఆరోజున ఏదో పండుగ పంకింటలు చేశారు. భన్సాలి మామూలు రొట్టె, కూర చాలనని చెప్పాడు. కాని ఇంటిఖామందు ఒప్పుకోలేదు. భోజనం చేయక తప్పదు అంతా భోజనానికి కూర్చు న్నారు. భన్సాలిభోజనం చూచి నివ్వర బోయారు. కాశీప్రయాగ్లోని తిండి పోతు పండాలు తలుపుకు వచ్చాడు. ఆ రోజు భన్సాలి కడపునిండా భోజనం చేశాడు. విశ్ర మించి రెండుతొకొని బయలుదేరాడు. ఇంతలో ఎదురుగా ఒక బీద బడను వచ్చాడు. ఆకలితో నకనకలాడుతూ ఉన్నాడు. ఆ బిచ్చు గాడు. వాడినిచూచి భన్సాలి హృదయం చలించిపోయి నది. "ఈ బీదబడను ఆకలితో నకనకలాడుతూ ఉంటే, పింకింటలు తిని నేను పికాగోకొట్ట డమా? ఛీ, ఛీ," అంటూ తక్షణం నోటికి వ్రేళ్లు పొనిచ్చి తిన్నదంతా అక్కడే కక్కి వేసి తినడాన బయలుదేరాడు.

రాత్రింబళ్లు సత్కానంలోఉన్న రోజులూ ఆయనజీవితంలో చాలా ఉన్నాయి. 200, 300 దాకా మేవలు కొట్టబడ్డ కొయ్య మీద నిద్రించి ఆ బాస సహించిన రోజులు చాలా ఉన్నాయి. నోరు కట్టుకొని, మానవత్వం నిన్ను హించి, వేపాకు నీళ్లతో కడపునింపుకొవర రోజులు అనేకం ఉన్నాయి. ఇలాంటి అనేక కళారసాధనల్లో సాఫల్యం పొందాడు. సత్య గ్రా సమరాల్లో ఏమూ 7, 8 మాగు కైలుకు వస్తాడు.

15 ఆగస్టు 1947 తర్వాత నేనా గ్రామంకుంకి పోదామని అనకున్నాడు. కాని గాంధీజీ ఇలాంటి నిరహంకారి, శ్రీ విరాగిని నేనాగ్రామంకుండి వెళ్ల నిశ్చయి లేదు. బహుశః నేనాగ్రామానికి భన్సాలిని వైతాళికు నిగా నియమించి గాంధీజీ దేహయాత్ర చాలించారు.

[మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి హిందూ స్టానీ మాసపత్రిక 'దఖా హింద్' నుండి].

గవో క్వెస్ట్
తిన్నపిగలకు గంటలలోగుండుము
ఈశ్వరపార్వతిరాజమందిరం

భారతరాజకీయాలు :

గత సంవత్సర కాలంలో కాశ్మీర్ యుద్ధ గతి

కాశ్మీర్ యుద్ధం ప్రారంభమయి ఏడాది అయింది. 1947 అక్టోబరు చివరివారంలో దుంప దుంపగాలు దాడిచేసి కాశ్మీర్ లో అధికభాగం ఆక్రమించుకొన్నాయి. కాశ్మీర్ భారతసమాఖ్యలో చేరవ్వాలని, భారతపైన్యాలను పంపి తమకు దగ్గ గీర్చించి రక్షించాలని భారతప్రభుత్వాన్ని కోరారు. అప్పటి భారత ప్రభుత్వ గర్హు జనరల్ మౌంట్ బాటన్, తాత్కాలికంగా సమాఖ్యలో చేరికను ఒప్పుకొంటూ, సమాఖ్యలో కాశ్యతంగా చేరవలసిన తుది నిర్ణయాన్ని కాశ్మీర్ ప్రజావాక్యసభావారికే నిశ్చయించగలమని పిల్చి. పైన్యాలను అక్టోబరు 27 తారీఖు కాశ్మీర్ పంపాడు.

అప్పటికి ప్రెస్ గర్ పక్షిపోయే పిలిలో ఉంది. శ్రీశ్రువుసారము, ఉనిక్కి, బలాబలాలు, పరాయి సహాయ సంపత్తి, పైన్యాల సావరము, మొదలైన ఆనుపానావీకూడా, భారతపైన్యాలకు తెలియవు కాశ్మీర్ గొండుల పరిచయమాలేగు ఆపరిగిలో, కొన్నిపాటి సాయుధబలగాన్ని విమనాలవ్వారా, శ్రీనగర్ దగ్గర చేర్చుకుని తగువారితో ఎంతెక్కుండా గంటగంటకూ విమానాలవ్వారానే, పైన్యాలను, సరఫరా చేయవలసి వచ్చింది.

భారతపైమావిక, భూతల పైన్యాలను ఎందుకూడా, తమ ధర్మనిర్వహణను వీలవితంగా నిర్వహించుకొంటూ సచ్చాయి 12 నోల భారతపైన్యాలను తీవ్రముద్దించేసి, శ్రీనగర్ కు అవడ లేకుండా భద్రంగా రక్షించి, దుంపగుల, వెక్కి తగుముకుంటూ, ముంకు సాగల సావరం చిక్కించుకొన్నాయి. శ్రీశ్రువు పైన్యాలను శ్రీనగర్ కు పిల మైపు దూరానికి బాగాగూడా వచ్చు తరిగయి ముంకు వారములో, ఇంకో యి పైన్యాలను పారిపోయి "యూరి" కి వెక్కిడాకా శ్రీశ్రువు పైన్యాల పారిపోగాయి.

శీతకాలం రాకతో కాశ్మీర్ లో యిలో వాతావరణం గుడ్డానికి ఏ మాత్రం గూ అనుకూలత లేన పిలిలో వచ్చింది. భారతపైన్యాలను కాశ్మీర్ లోయిల శ్రీశ్రువు క్రింద చేసి, "యూరి" వద్ద, శ్రీశ్రువు ప్రతిభుటిస్తూ, కాశ్మీర్ లోయిలోకి మళ్ళీ శ్రీశ్రువు ప్రవేశించి వీలులేకుండా యుద్ధం చేసేవాని ఎన్నో వాగు గుంపలు

దొంగదాడులు చేశారు కాని భారతపైన్యాలను ఆతి వెళ్ళకు తో ఎప్పటికీ పప్పడు వాళ్ళని వెక్కి తరిమేశాయి.

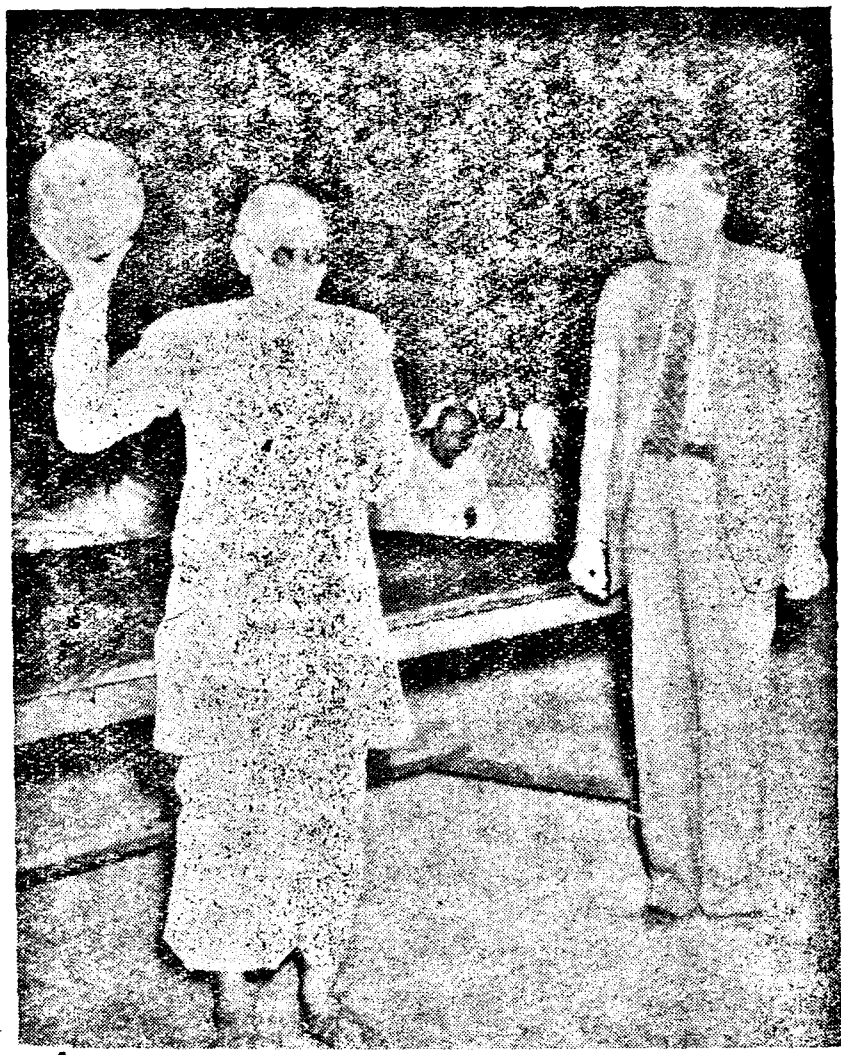
అంతటితో, "జమ్ము" పడమటి సరిహద్దు నన్న జమ్ము సంస్థాన పైన్యకేంద్రాలను చిందరచెసి పట్టకొట్టానికి దుంపగులు లూను కొన్నాగు. పాకిస్తాన్ సరిహద్దు నంటి ఉన్న లూండ్, మిర్పూర్ జిల్లాల పైనికసావరాలను పట్టుకొన్నాగు.

భారతపైన్యాలను తమదృష్టి ఇటు పరిపాయి. శ్రీశ్రువుకు చిక్కిన, కొట్టి, మిర్పూర్, లూండ్, యూంగర్ లను వగుగా ఒక్కొక్కటి శ్రీశ్రువు క్రిందచేస్తూ, భారతపైన్యాలను అక్కడకు చేపేస్తూ, కాందిశీకులకు రక్షణ లిస్తూ, ధర్మయుద్ధం సాగించాయి.

ఫిబ్రవరి ననే ప్రాణముద్దం జరిగింది. శ్రీశ్రువు పైన్యాలను బలమైన దే బృతి న్నాయి 2000 మంది హతులు, అనేకులు తులూ అయి, శ్రీశ్రువు పైన్యం వెక్కి తరిగింది భారత పైన్యాలను అనుగూడ్డ పాకిస్తాన్-జమ్ము రాజబాటూ, పాకిస్తాన్ సరిహద్దు కేసి దన్ను గ్రామాలూ, శ్రీశ్రువు లించి వియ్యం చేయి.

శీతకాలం లూరి అమేపుటికి, శ్రీశ్రువు, లూండ్, జాగీర్, మిర్పూర్ జిల్లాల సమాత్రం తమ అధీనంలో విసుపుకొన్నాయి లూండ్ పట్టణం మాత్రం భారత పైన్యాల చేతులోనే ఉంది ఆముద్దం నిలిచే భారతపైన్యాలను చుట్టుముట్టిన శ్రీశ్రువు పై నివ్వలుక్కించి చీకాకు పగుస్తూ వచ్చాయి.

శీశ్రువు మిగిసి, మంచు కరిగి, నేల అంతా అగమ్యంగా తమూరచేట్టప్పటికి ఉభయ పైన్యాలను తమతమ స్థానాలలో బలపరచుకొంటూ నిలిచాయి జాగీర్ లో మళ్ళీ భారతపైన్యాలను, కాశ్మీర్ లోయిలకు పప్పించుగా, కత్తెర పూవు వంగా 7000 మంది బయలుదేరి, ఒకటి, హండాగూనుంచి "యూరికి" వాయవ్యంగా పాకిస్తాన్ సరిహద్దుకు 18 మైళ్ళ లోనున్న తిత్వాల్ ముఖంగానూ, 7000 మంది "యూరి"నించి పంపుటగా "జోమెల్" నోడ్లవారా బయలుదేరాయి వారం మిగిసేలోపల "తిత్వాల్" ముఖంగా బయలుదేరినపాయ తిత్వాల్ ను స్వాధీన పరచుకొంది.

పోలీస్ వాడిన బంతిని కలం రేఖగా మోహన్ బాన్ నారు 150 రూలకు కొన్నాగు.

మొదటి దెబ్బలోనే భారతపైన్యాల ఇలా విజృంభించి జయించేట్టప్పటికి, "అహ్ మద్ కాశ్మీర్ ప్రభుత్వము" అన్న పేర్కొనాని - యిహోస్తున్న దుంపలనాయకులూనే పిరకపుటింది పైన్యాలలో పైని భయం ఆరంభించి వెర్చిపోయింది పాకిస్తాన్ లో వీరి సాయుధాధిపత్యాల అంతంత మాత్రంగానే అయిపోగానూ, పాకిస్తాన్ పైన్యాలను తెలుపక, గుడ్డంచేకీ తప్ప పరిశీలు యినించిపోతా యిని భయపడ్డాయి. అంతంతకూ, మాకు కాశ్మీర్ ముద్దంలో కోక్యమే లేదు అంటూ, చాటుచాడుగా యిర హరిస్తూ పాకిస్తాన్, బహిరంగంగా తన సైనిక దళాలను చాటిస్తూ "యూరి-జోమెల్" లోడు మీదా, భారతపైన్యాలకు ఎట్టుఎదురుగా నిల తెట్టింది.

శ్రీశ్రువు సర్వసామే మారిపోచేట్టప్పటికి, భారతపైన్యాలను, మందమునయ్యకుండా ఆలోచించి నిరంపి వచ్చింది శ్రీశ్రువుదాడు లను మాత్రం ప్రతిభుటిస్తూ, వెక్కి తరిమేస్తూ అక్కడే కా లూడి నిలచాయి.

ఈలోగా, భద్రత సంఘం పంపిన సర్వ కేతుగసంఘం కాశ్మీర్ వచ్చింది. దురాక్రమ యుద్ధం వ్యూహ చేయద్దని, భద్రత సంఘ ఆ కేతాన్ని పాలిస్తూ, భారతపైన్యాలను అగోగు నాన్ని స్వయంగా ఆపుకున్నాయి. దాదాపు యుద్ధం విరమించుకొన్నట్లే ప్ర క్రించాయి.

పంపుట కాశ్మీర్ లోయిలో గాని, పైన్యాల భాగాన్ని జమ్ము గాష్ట్రంలో గాని, తమకు నిలిచే సానం లేకపోయేట్టప్పటికి, దుంపగులు, ఉత్తరదిశగా తమయ్యవకూపం సాగించారు. గిల్గిట్ సావరంగా చేసుకొని, ఆతి తలంగా, దాదాపు ఎడారిగా ఉన్న, చాలిస్తాన్ ప్రదేశం మీదికి తూర్పు దిశకు మరలి దొడ్డి దొవను కాశ్మీర్ లోయిలో ప్రవేశిస్తూ ము కొన్నాగు.

కాని గుజ్జర్, జోజిలా, కనమల గంటి దగ్గరా, భారతపైన్యాల వారిని ప్రతిభుటించి, కాశ్మీర్ లోయిలోకి ప్రవేశించలేకుండా చేశాయి. ఈవిధంగా లోయ చుట్టూ, భారతపైన్యాల, ఇంప కొట్టూగా నిలిచి, ఈకాన్య ఉత్తరభాగాలంతా కూడా శ్రీశ్రువు లోయలోకి ప్రవేశించలేకుండా చేశాయి. ఈకొట్టను కేదించడానికి శ్రీశ్రువుల ఎంతెక్కు వరకూ చేసిన దాడులన్నీ విఫలమయ్యాయి.

12 నెలల గూర్క ఈనాడు "ప్రెస్ గర్ తమకు చిక్క" లన్న దుంపగుల అస అశీమాస అయి పోయింది.

కాశ్మీర్ లోయను రక్షించటానికి, భారత పైన్యాలను కాశ్మీర్ ప్రవేశించాయి తమ ఎదుర్కొన్న భాగాన్ని నిర్వహించుకొన్నాయి. ఎంతెక్కుండా నిర్వహిస్తూనే ఉన్నాయి.

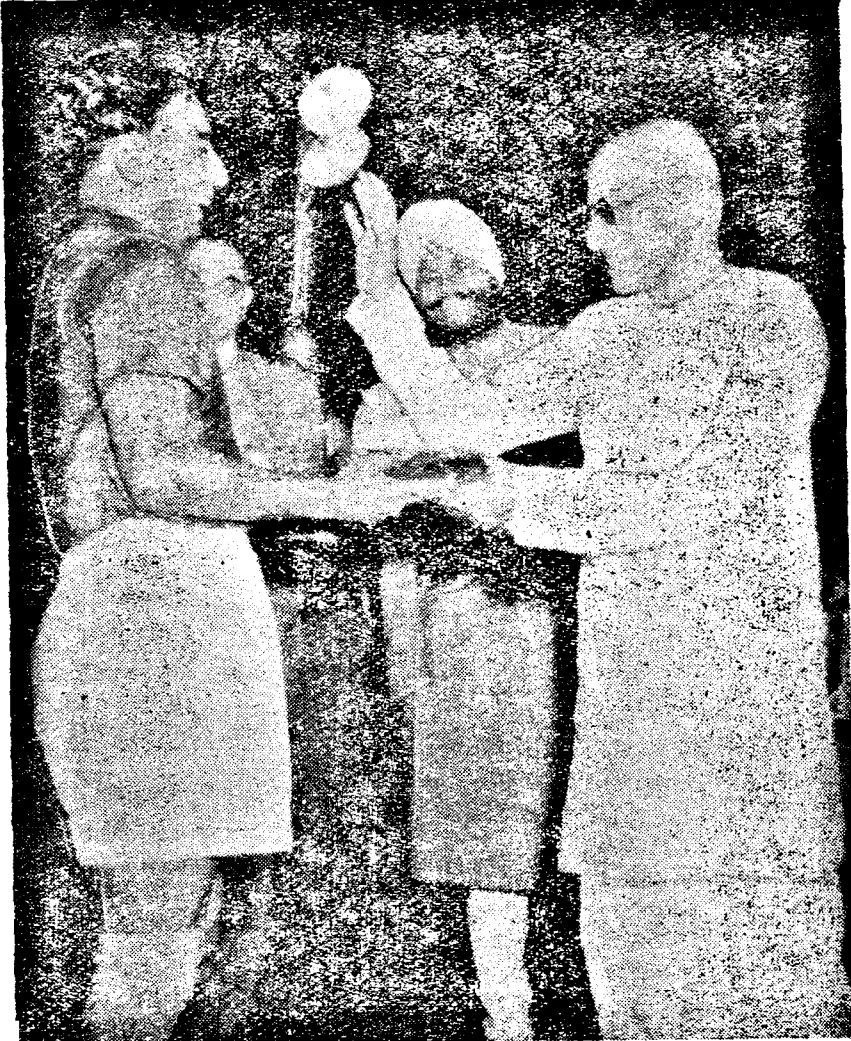
మోదరా బాద్

మోదరా బాద్ సంస్థాన విషయంలో, జరిగిన పరిశీలుల నన్ను టిక్కి సింహ్ లోకనం చేశు కొని, శ్రీశ్రువు పరిశీలులను సమీక్షించుకొని, భావి గతి నిర్ణయించు దక్ష, సర్దార్ పటేల్, భారత ప్రభుత్వ సంస్థానకాళా కార్య కర్తను, బీహార్ రాజకుమారిడు, మోదరా బాద్, విలియం సివిల్ పాలక ప్రభువులైన గార్హు చాడరీ, మొదలైనవారి నందరినీ బాంబాయిలో సమావేశపరిచాడు.

నెలలలో, భారతప్రభుత్వం, మోదరా బాద్ సంస్థానంలో జరుపుకొన్న "సం.త్వర కాలపు 200 బక్కి" కాలపరిమితి తీరివాతుంది. ఈ నెలలో జమ్ముగా, సంస్థానం భారత సమాఖ్యలో చేరినాటం విషయం నిర్ణయించటం ఆంధ్రం నిజాంనాబు, సంస్థానాన్ని భారత సమాఖ్యలో చేర్చినట్లు ప్రకటనాని తన అక్కిష్టం అలిబుచ్చాపుల కారి, సమాఖ్యలో చేర లిసింకి, చేరానిది నిర్ణయించలసింది, సంస్థాన ప్రజాకోటిస్తూ, ప్రభువుకావని పిల్చి, సర్దార్ పటేలు, ఆ సూచన అంగీకరించలేదు.

ఇంకో ఆగు నెలలు దాటికేనేగాని, సంస్థాన పరిమర్త ప్రజల నికలద్యూగా సమకూర్చి, ప్రజా ప్రాయం కేల్చటానికి పరిశీలు అనుకూలించవు మోదరా బాద్ కు భారత సమాఖ్యలోగల సన్నిహితబాంధవ్యాన్ని ఇనుమకింప చేస్తూ, ఈ ముద్దకొనికి వరించేకొత్త ఒకం బక్కి తగుగ చేసుకొటం ఆ సరమనే, ఈ సమావేశంలో భావించుకొన్నట్లుగా తెలుస్తూంది ప్రజానాయకులైన రామానంద్ పిన్ కో సంప్రదించి ఈ విషయం నిర్ణయించుకొవా లని పటేలు అ ప్రాయం ఎలిబుచ్చాడు.

విలియం ప్రభుత్వాన్ని, ఆపవర్తంగా భారత ప్రభుత్వం మోదరా బాద్ లో అలంకరించుకో వలసి వచ్చింది. అందుచేత, కొంత అవసరం (21 వ పేజి చూడండి)

నెలల సమావేశం కిల్గిట్ సావరం గిల్గిట్ జమ్ము మోహన్ బాన్ జమ్ము జరిగిన పుక్ బాన్ పోకి గర్హు జనరల్ రాజగోపాలాచారి గారు హాజరైనారు. గెలుపొందిన మోహన్ బాన్ జమ్ము కెప్టెన్ రాజగోపాలాచారి గారు పీఠు యిస్తున్నారు.

గొప్పవారితో గుసగుసలు-3. కలియుగ చక్రవర్తులు:

శా క్య చ క్ర వ ర్తి

కి॥ శే॥ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

[పుష్పపురంలో (పెహవర్) కనిపించు కట్టించిన స్తూపంపద్ద నున్న మైదానంమీద నటూ నిటూ పచ్చార్లు చేస్తూ ఉత్తరంవై పప్పుడ స్పడు చూస్తూన్న నన్ను బెత్తెడు సరిగంచు గల యెర్రటి ధోవతీ, అట్లాటి రంగుదే బానెడు సరిగంచు గల పుత్తరీయం, ఒక సరిగతలపాగా ధరించి, కొట్టా చేట్టు విభూతిధారణం చేసి, మొగాన విభూతిరేఖలమీద మూడుగా తీర్చిన మంచిగంధపు పట్టెల మీద కాసి కైవారం గల యెర్రటి బొట్టు పెట్టి, కాళ్ళకు ఎదుట ముచ్చెలకుమల్లే పైకి తిరిగిన జోడు ధరించి, నడుంపట్టాలో నొక పట్టాక త్రి పెట్టెకొనియున్న నిమ్మ పండురంగుగల ఒక భీకరాకారుడు వమిపిస్తాడు. పదిమంది యమభటులా అనుపించే సాయుధులు కవచధారులూ వైన శూరు లా య న్ననుసరించి వస్తుంటారు. నన్ను కొంచెం దూరంగా తాడగానే—]

శూరులు శ్రీమన్మహారాజాధిరాజులను, నిరంతర శత్రుసంహారకళివిసోదలను, మహాశత్రు శాంతా మణి కుచకుంభాస్పాటకులను, పరమత మహాజంబాలపటలనిమగ్న పూర్వ శైవ మహాద్వారకులను, సర్వప్రపంచకాక్య సామ్రాజ్య మహాచక్రవర్తి సార్వభౌముల నెవడూరా ఆహ్వానించింది? ఎవడికిరా అంత గుండె

నేను (అశ్వర్యంతో నమస్కరిస్తూ) ఆయన కావో! మీచక్రవర్తిగారిని చూస్తేనే గుండె అగిరిపోతుంటే చెవులు గింగురుమని తన దిమ్మి పైటు మీ గలభా యేమిటయ్యా! వందిమాగధ పోతమా!

1. శూ కాదూ మరి, నీవు హడలిపోయి చంచలప్రాణా లాడల్లావేమోనని తగ్గించాం గాని, లాకపోతే మా స్తోత్రమే అరఘుడియ పట్టింది

నే ఈ స్తోత్రపాఠ మెక్కడి కల్గినా తుండాలిందే?

2. శూ లాకపోతే అంతసార్వభౌములవారి మహామ తెప్పదూ ప్రపంచసామ్రాజ్యంలో వేమూలో నే వ్యవహారంలోనో చరిస్తాంటుంది అమాత్రం పరాకు లాకుంటే యెడటి పనికి దిగకుండా?

నే అయితే దా నైవతో ఒక రంటే చాలామా నెమ్మదిగా, పదిమంది పున్న కొంతంతా వాడి అనాల్సిందే?

3. శూ ఈ స్వల్పవ్యని లాకుంటే శ్రీ తారికి విసుపించేట్లా?

నే మీరు వందిమాగధులూ, అంగరక్షకులూ?

4. శూ అంగరక్షకులమే, ఎప్పుడూ వింటూండే స్తోత్రం మాకుమటుకు రాదూ?

నే. హోపుకర్త్రలుండేమీచేతుల్లో ఆయుధాలుంటే అడిగా?

5. శూ వీడి నీ పిలు పూపిరిగలపనీయక పోయ్ అక్కడంతా నెళ్లండినెళ్లం డంటే పేట కల్లినవాండ్లం నిమగ్నాద్రినిండే వచ్చాం—వంది వాండ్లను పిలవకుండా

నే (అశ్వర్యపడి) మహాసార్వభౌమా, తమ తు నెల వియ్యరు? స్వర్గంలోగూడా వేలే?

కాక్యచక్రవర్తి కాకేం. ఎవరలవా తెవరు చూస్తారు? నీవు మమ్మి రైందుకు పిల్చువురా?

6. శూ త్వరగా చెప్పు ప్రభువులు నిరం

తరకార్యంతర నిమగ్నులు? ఇక్కడే వుండడానికి వీలేదు

నే స్వామి! నేను గుండె లలిసిపోయి కొట్టుకుంటూంటే యీ శూరు డూపిరి తిప్ప కోసే జేమండీ?

7. శూ త్వరగా కాసే

నే తమరు కాక్య లంటే చీవా పశ్చిమ ప్రాంతాల్నుండి వచ్చినవారి సంతతివారేనండీ?

8. శూ కాక, యెవ రనకున్నావ?

9. శూ పాలపిండిమనవ్యు లనకున్నావా?

చ (ముసిముసినవ్వు ల్నవ్వును)

నే ఆరి, మితోందర, దౌష్ట్యం బంగారం గానూ? కొంచెం మాట్లాటించిందయ్యి!

10. శూ సరే, యేదో త్వరగా అడగు

నే సార్వభౌమా! నాకుతోచిన వడుగుతా, తమరు తప్పక సమాధానం చెప్పాలని మీ రక్షకుల్ను మాట్లాడొద్దని తామే సమాధాన మియ్యాలి

చ అనే వినోచ్చాం మావాండ్లకు తోచిందనకుండా వుండరు—అది వాండ్ల కలవాటు నీ కిట్టలకుంటే విననట్లు నటించు అడుగు, తెలుగుకో నీ వేమడిగినా మేం కొప్పడ్రాదని దేవియాజ్ఞ అడుగు

నే ఈమాత్ర మభయానికి పదివేల కృత జ్ఞతానందనాలు తమ జాతి మహాత్రూరజా తంటాకే నిజమేనాండీ?

శూరులు (హమ్మని గొంతులు సవరించు కుంటారు)

నే (చేత్తో వార్ని చూపిస్తూ) చూచారాండీ!

చ (వాండ్లను నారూపు నెగ చేస్తూ) అంటారే అంటేవే యెవరు వారు?

నే తమ రైరుగున్నవారూ, తమ సంగతి తెలిసినవారూ అంతానూ!

చ అంతానూనా? మీ దేశంవాండ్లంతా నేనా?

నే చిత్తం

చ మీదేశంలో నూటికి తొంభైమంది సౌమ్యులు వాండ్లకు తీవ్రత రాక్షసత్వణం మాజాతినాం డైంతే సౌమ్యులైనా భీకరా కారులు వాండ్లను చూచేటప్పటికే మీవాండ్లు అబ్బో, వీరు శ్రూరు లనకుంటారు కాని, నిజానికి మాలో సౌమ్య ల్లాకపోలా ఇంచుమించు భేదంతో మాలో చాలామంది సౌమ్యులే

నే అట్లాగైతే తమవాండ్ల క్రూరకార్యాల చిరా యేమాతుండండీ? తమరు కత్తులకు ప్రదక్షిణాల్లేనే మత మేమాతుంది, యుద్ధం లో జయించగానే చెబుట్టినవాండ్లనంతా సంహరించడ మేమాతుంది?

చ ఒకప్పడు చేసిన పాపం తర్వాతెంత తంటాలుపడ్డా నీడలా గనుసరించే వుంటుంది అవన్నీ మేం కాదనడం లేదురా! అదంతా మా అనాగరకాపస్థలో జరిగిన విషయం మే మీదేశం వచ్చి నాగరకులమైం తర్వాత చాలామటుకు మారిపోయాం

నే ఏమ్యరి పోయా రో, మిమ్మల్ని చూస్తేనే నాకు భయమేస్తూంది మీ నేనానలు కనిమ్మచక్రవర్తిని గొంతుపిసిగి చంపరా?

చ (గొంతు సవరించుకొని) వద్ద మొర్రో, మమ్మల్ని వాండ్లు సంహారంజేస్తారు మేం వారిమీ దత్తమంటే ఆ సార్వభౌముడు పెంకి పట్టుపట్టితే నేం జెయ్యవన్నావో! వాండ్ల కా ఉపాయం తో చట్లాచేశారు

నే చిత్తం తమవాండ్లా హిమవంతం దాటి మా దేశానికి రాకుంటే పశ్చిమాన మహా మైదాన ముందిగనా కొన్ని వేలమైళ్ళదాకా, దానిమీద పడి న్యాపించకపోయినారా?

చ దాహం గొన్నవాండ్లకు దగ్గర నీరుండే

చెరువుల కల్లి దప్పి తీర్చుకుండా మనుషిస్తుండా, ఎండమావులు మైదానంలో గనబడుతూంటే వాటికోసం పోవా లనుపిస్తుండా? వెనుక చూడాల పోటు, పోరు పడ్డాక తమతా తమ మండలకు నిలువ నీళ్ళాక వచ్చే కాక్యసంఘాలకు గుభిక్షమైన భరతఖండం చేరువలో నంటే దీన్ని విడిచిపెట్టి గడ్డిగూడా యే లోయల్లోనో తిప్ప మొలపని బెలుమిది కల్లాలని వుంటుందా?

నే వచ్చినవాండ్లు “అన్నివిధములా మీరు మా కంటే నా గరకులు, మీ నా గరక తాలక్షణం మా కచ్చి మమ్మల్ని మీవాండ్ల స్నేహకొం”డనక మావూళ్ల మీద బడి దోచుకుని, తగలబెట్టి, ప్రజల్ను చంపి, దేశా నాక్రమించుకుని యేలాల్సిన ప నేమిచ్చిందండీ?

శూరులు (అంతా పగలబడి నవ్వుతారు)

చ (వారిని వారిచి) ఎంత వెర్రివాడ పురా నీవు! అని శాంతంగా అడిగితే “ఫీ ఫీ, మీ రాక్షసుల్లా గున్నారు పాండ్రా పోంగ డంటారుగాని ఆదరిస్తారా? వీండ్ల నెట్లాగైనా ఆదరించకపోతే మనం బ్రతికే యెత్తు లేదని తోస్తే, ఆదరిం పేం కర్తం, నెత్తిన బెట్టుకుంటారు నేటికిమటు కట్లా జరగడంలా నాగరక తేమిటి? ప్రతిది ప్రతివాడికి తనది తన కుండా ల్లుంటుందికాని నలుగురితో పంచుకున్నట్లా మంచుంటుందా?

నే చిత్తం! నేనే ఆలోచిస్తప్పుడగా నడిగా అయితే తమ మత మేడి ప్రభో?

చ మా కట్టూ, ఎట్లా చూసే యే మృపిస్తూంది?

నే వీరశైవమా అమిస్తూంది?

చ అదే!

శూ (గొంతు ల్లవరించుకుంటారు)

నే స్వామి, మా దేశంలో నిన్ని మతాలుంటే తమరు దాన్నే యెందు కవలంబించారండీ?

చ మేం శస్త్రజీవులం, శూరులం, విపరీత మైన అనాగరకదేశలోవాండ్లం—మా కా మతం రుచించిన ట్లింకాకటి రుచించలా మహా శివ స్వరూపం, వారి నాట్యమహావికాసం, వారి ప్రమథ గణాలు, ప్రేతభూమ్యభిమానం, వేష భాషలు మాకు రుచించినట్లు ఇతిర్లవి రుచించలా మొదటంతా దీన్నే అవలంబించి, కొంత కాలానికి బౌద్ధాన్నవలంబించి, అది వారి అభిరుచికి సచ్చక చివరకు దీన్నోకే మారడమో, లాకుంటే ఆ బౌద్ధానికి వీలైనంత దీని స్వరూపాన్నిచ్చి దాన్ని మహాయా న మతం గా మార్చడమో తలపించింది

శి నే చిత్తం కనిష్కులనారి చరిత్ర జ్ఞాపక మొచ్చింది వా రేమాత్రంవారండీ?

శూరులు అందరు (దద్ద శ్వరభా అని మహా పటాంగంపం జేసి) ఆ చక్రవర్తుల సార్వభౌముల నవత్రయద్వీపజయాభిలాషులపేరు, సప్తసముద్ర ముద్రిత ధరాపలయాధీశ్వరాధీశ్వరులవారిపేరు, చీనాసార్వభౌముల గండరగండరులవారిపేరు, శాత్రవరాజావతంస దేవేరివైధ్య సంతా ప్త్యతనవోత్సాహోద్దీపకులవారిపేరు, నేతుశిత నగపర్యంత మహామహీమండల భస్మాయమాన ప్రతాపాగ్నిహోత్రులవారిపేరు, పుష్పపుర సామ్రాజ్యసంస్థాపకులవారి పేరు, ఒరేవ వారిపే రెత్తా నెత్తావో, వారిపేరు—

చ (వారణసంజ్ఞ)

నే (భయభ్రాంతుడై) ఆరి మీ గోల బంగారంగానూ? ఏమిటి గండ్రగోళం?

1. శూ వారిపేరు వింటే మాకు శివ మెత్తుతుంది!

చ మా క్కూ వారి దివ్యనామోచ్చారణ చెవి సోకిందంటే ఒళ్లంతా జలదరిస్తుంది

నే వారిమీద తమ కున్న భక్తివిశ్వాసాల కిదంతా ప్రబలనిదర్శనం తమకే యేమిటి? వారు శాక్యులైనా మా కాలంలో మావాండ్లల్లా కొందరిగూడా నట్లాగే వుంటుంది వారు మా మహాచక్రవర్తుల్లా నొకరు

శూరులు ఓరి బుదిహీనుడా, ఒక రంటా పురా? వీణ్ణి స్వామి, నెలవియ్యండి? ఒరేవో, మీ మహాచక్రవర్తుల్లా నొకరా? మీ చక్రవర్తులకు చక్రవర్తంటావా, అనవా?

నే మహా ప్రభో, వీరి తొంద రాగే డట్లా?

చ వారిపట్ల వీరిభక్తి అట్లాటిది!

నే (స్వ) ఏడ్చినట్లే వుంది వీడి తీర్పు. ఎరక్క పోయి పిల్చానే వీండ్లను! (ప్ర) స్వామి, వా రేమాత్రంవారండీ?

శూ మళ్ళీ మొదటి కొస్తాడు? వారివంటి ప్రభు విదవరకు పుట్టలేదు, ఇప్పట్లా జేడు, ముందు పుట్టబోడు!

నే బౌ, మహాబాగా చెప్పారు . 0. స్వామి, నూత్నాలకోసం నా దేవుళ్లాట వారు తూర్పున కాశీనగరందాకానే వచ్చారేం?

చ అక్కడి కొచ్చేప్పటికి కశ్యపుపాం (కాష్మీరు) లో శత్రువు లైలరేగి కాశ్మీరం మీద దూకడానికి సిద్ధంగా వున్నారని విని తిరిగిపోయి, వా ర్నడచీ, తిరిగి వారు తీవ్రపై మళ్ళీ వెళ్లి నీ విందాకన్న దానివల్ల నేమీ చేయ లేకపోయామరు

నే వారు బౌద్ధా న్నెట్లా పోషించాకో నెలవీండి కొంచెం

చ దాన్నవలంబించారా అనేంత పోషించారు దాన్ని బుద్ధభగవానుని హీనయానమతం ఆశోకులవారి తర్వాత నిజస్వరూపాన్ని మార్చుకుని ఆర్యమతంలో నన్ను పురాణబండారాన్ని తనదిగా జేసుకుని, దారిద్ర్యంకా లేని ఒక మహారణ్యమై మహాయానరూపంగా మారుతుంది. మా చక్రవర్తులూ ఆ మతపండితు లందర్ని రావించి మహాసభి చేయించి ఆ మహాయాన సంస్కరించి, పండితుల తీర్మానాల్ను లోహ పత్రాలమీద కెక్కించి, నుండసంలోనంచి, ఆ కనబడే శిథిలంక్రింద బెట్టించి, స్తూపనిర్మాణం జేయించారు అంతే కాకుండా బౌద్ధశిల్పంలో పాశ్చాత్యసాంప్రదాయాల్ను ప్రవేశపెట్టించి గాంధారశిల్పనిర్మాణాని కవకాశ మిప్పించారు గాంధారంలో విహారాల్ను గుహాల్ను నిర్మింపించడ మారంభించారు ఇంకా యెందరు పండితుల్నూ, శిల్పుల్నూ, మిగిలిన కళలవాండ్లనో పోషించి సంఘసేవ చేయించారు వారికొకటో చేసి, ఒకటి చేయలేదా? తక్షశిలావిద్యా పీఠాన్ని వారెంత పోషించారు—మహాన భావులు!

నే చిత్తం వారిసభలో మహాపండితులుండేవారటగా?

చ ఆ విషయంలో వారి మత మతిశ్లాఘనీయ మైంది భరతఖండంలో నేకశకా కాస్త్రాని కెవ్వ రగ్రగేసరులుగా నెన్నదగవారో వార్ని వార్ని తమ కేక్రవంచన లాకుండా గాలించి రావించి పోషించారు గెండుపేర్లు చెప్తా విను. అంతా అట్లాటివారే ననకో ఆంధ్రనాగా? పండితులు, వైద్యభిమానియైన చరకుడు వారి ఆస్థానంలో వా కే వారి కోజుల్లో మన దేశం జగద్విశ్రుత కీర్తి వహించిందన్ని విషయాల్లో! మనవాండ్ల కే దేశ పెల్లినా పూర్వ పెన్నడూ లేని గొడవం లభించింది!

నే తమ వాండ్లంతా మా వాండ్లలో గలిసి పోయినట్లా, ప్రత్యేకపు తెగలవారుగా నెక్కజైనా వున్నారా?

చ మమ్మల్నిట్లాటి ప్రశ్న లడగల మెండు కోయ? ఇంత జనాభా దీక్షకునే మీకాలంలో కులాభిమానాలు ఘనీభవించిన మీ కాలంలో ప్రత్యేకపు కా క్యతెగ లేవని నీ నెరగవో? కాబట్టి మీలో కలిసిపోయ్యా రన్నమాట ఇక వార్ని గుర్తించే డట్లా గంటే, మే మెప్పటికీ శస్త్రజీవులమే, నీ వన్న తీవ్రస్వభావులమే, రాజసాని కలవాటుపడ్డవాండ్లం, గంభీరంగా గనబడ్డా పనొస్తే ఘోరాలకు జంకనివాండ్లమే. శస్త్రజీవనాల కెల్లప్పుడూ అవకాశం లాక

(20 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంటుకల ఔషధము

రంగుపూయనక్కరలేదు ఆయుర్వేదచికిత్స తెల్లని రంగును మార్చి శాశ్వతముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును గుణం కానివో. దబ్బు వానమచెయబడును తెలుపు కొంచెమై యుండు దూ 3-0-0 మధ్యరకమై యుండున దూ 5-0-0 పూర్తిగాయుండున దూ 5-0-0 గమనింపు — ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి ఔషధ నిచ్చు ఔషధము

Kesh Ranjan Aushadhalaya, M. 63, P. O. Raniganj (Burdwan).

“1945: రాజా జీవితం పెద్ద సమస్య

అయిపోయింది నన్నా యుద్ధంలోంచి తిరిగివస్తాడో, రాజా కూడా అనమానం వీరుతోంది అందోళన ఆరాటవల్ల ఈ జీవితం భారం అయింది”

ఆయన డైరీ తిరగవేసి సాయంత్రపు ఎర్రటి గుండ్రం రక్తపురం వేస్తోంది. ముది చంద్రకాంతలు విచ్చుకుంటున్నై

భుక్తిగా కూర్చున్నా. ఆయన్ని ఆ లోకం లోంచి దగ్గరగా తీసుకున్నట్టేచేసింది డైరీ! ఆయన! ఆయనగదిలో, ద్రావ్యగూలో నాకు ప్రయంగా, ఈ డైరీ జ్ఞాపకార్థం వదిలివేట్టే వుంది జీవితంలో అనిభవించిన రోజులన్నీ వెలుగునీడలా కనిపిస్తున్నాయి ఆయన వంశ పారంపర్యమిచ్చిన ఈ చిన్న పుస్తకాన్ని, చదువుకుంటూ, రక్తి న కేవలభాగం నేను తూర్తిచేస్తూ, నా తర్వాతగా ‘నన్నా’కి ఇవ్వాలా?

నన్నా! రాజాకి ఈ జీవితంలో ఒకేకడుపున పుట్టినా, ఇంత ఎవం ఎల్లా ఒచ్చిందో నాకే తెలియటంలేదు ఆయన ఆశించుకున్న ఆశలన్నీ పువ్వులుచేసేంగు నన్నా త్యాగంచేస్తున్నాడు రాజామాత్రం?

ఎవ్వడూ ఆ మునుక ఖద్దరుబట్టలు, నూలు శీనులం, ఏనులు య్యం, ఆదర్శనసాయిలు ము లారోతో కలిసి రోజుల్లా దోడ్దరణ, ప్రజాసేవ అంటూ త్రివర్ణపతాకంతో తింగడం తోటే సరిపోయింది ఇక జమిందారీ బాధ్యతంతా ఎవగు చూస్తారూ అంటే, వినిపించుకొనే లేదు తన భావాలు ఆశయాలు అంటూ కాంగ్రెస్ సభలో ఈ జమిందారీలో పెడితా నంటాడు

ఏ విధంగా రాజాని ఆర్థంచేసుకోగలనా అన్నది నాకు సమస్యే అయింది నాఅంతటనాకే ద్వేషభాగం కలుగుతోంది రాజా నా కొడుకు అని చెప్పుకుంటున్నప్పుడయం మునులుకుంది

అలాంటి తెలిగ్రాం వచ్చింది అందుకునే బిచ్చాడు పృథ్వయం ఏదో దుఃఖాన్ని అంది స్తోంది విచ్చేచేతులు ఒలుకున్నై. ‘నన్నా’ నా ప్రయవైన నన్నా’ నాకు లేదు. కళ్ళు నీళ్ళు క్రమేయి దుఃఖంతో నల్పారేక జూలి పోయే. నన్నా! ఏ గుర్తకంతో యుద్ధంయి తిట్టనా? జీవితంలో సంతానాన్ని కని, పెంచి పెద్ద చేసి, వాళ్ళు చూస్తుండగానే, వాళ్ళ చేతుల్లానే తల్లితండ్రులు ఎందుకు పరలోకం కులు అయ్యా? ఈ ప్రశ్నని ఎవరిని అడగనా?

నన్నా! ఆ మొదటిరోజుల్లానే జమిం దారీని ఇంకో అంత చేస్తాడని సమ్యక్ కలగ చేసేడు డైరీలు కూరీలు అందర్నీ గడగడ లాడించేడు నా జీవితాన్ని ఓపి ధి లాగే ఉన్నాడు. నాకేకాదు. ఆయనకీకూడా

ఈవాడు ఈస్టిల్లా కూడి జీర్ణిస్తున్న కిరీరాన్ని చూచి దాట్లగు సలం మార్చుమన్నార. జీవితాన్ని మార్చువస్తే కొంత ఉపకాంతి కలుగుతుందని నన్నా పెసరిని పరిసరాల్నిమర్చి ఈ గలరు నని నాటివిషయం ఎల్లావున్నా, రాజాని ఎల్లా నా దృక్పథంలోకి మార్చకలం? అన్న సమస్యే సుఖ్యుడైపోయింది ఇంకో దూరపుదేశంలో పెడితే మరుతాడా? మారి తన భుజాలమీద పడిన బరువుకు అనగుణ్యంగా కంకం ఒంచుతాడేమో అన్న ఆశమాత్రం నన్ను కీకొంది వెళ్లాలని ప్రార్థనాించింది

ప్రయాణాన్ని అంతా సగ్గుకున్న తర్వాతనే రాజా అన్నాడు—“నాతో లారీకూడా ఒస్తాడు” అని

“లారీ” నా నోట్లని వాక్యం అల్లాగే “ఎందుకూ? కోపంతోనే అన్నా నాకు ఎటు లారీ సగం కారణం అని రాజా ఇల్లా ఈ మర్రిగా రయార వ్రాసానికి

“చిన్న పుట్టినంటే అడకున్నాం నాకోసం ఎంతనా త్యాగంచేసేడు అతడు ఉంటే నాకు ప్రార్థనాతో వస్తోంది.” నెమ్మదిగా గోళ్ళుగిల్ల కంటూనే అన్నాడు

“చాలా ఆలోచ్యంకోసం వెళుతూ వూరందర్నీ వెంటపెట్టుకొని వెళ్ళమన్నావా? నా నన్నా ఉంటే” నాకు దుఃఖం వచ్చింది నా కళ్ళెట్టు నీళ్ళు, నన్నా పేరుతేవడంతోటే రాజా మాట్లాడలేక పోయేడు. ఏక్షణంలో

కథానిక :

జానోదయం

శ్రీ కందుకూరి లింగరాజు

అయినా స్త్రీలకి కన్నీళ్ళనే ఆయుం ఇచ్చి నందుకు అభినందించుకున్నా.

ఓలు ఎక్కించేటప్పుడు లారీ కూడా వచ్చేడు ఆఖరుసారిగా వాళ్ళిద్దరూ కొగలించుకుని కన్నీళ్ళుకాగుస్తూంటే, నాకే తుడికంగా ఎంగుకు వాళ్ళ బాల్యస్నేహం విడికొడుకున్నా నా అన్న గుబురు పెసరింది. నాకు కళ్ళు చెమర్చిపోయి “రాజా” అతని కన్నీళ్ళపీలుపు ‘లారీ’ అ! రాజా కన్నీటి గుర్తుపుడ్యం వింటున్నప్పుడు నే స్త్రీనా? తల్లినా? మహమ్మూరినా అనిపించింది ఓలు నెమ్మదిగా కూసి కదలింది.

ప్రయాణంలో అంతా ఏదో నిశ్చలంగా వున్నట్టే వున్నాడు. టండు టండు సాగు ప్రకృతిసౌందర్యం చూడమని, మాట్లాడింపా లని ప్రయత్నించే; కాని రాజా దిగులుగానే వుండిపోయేడు తుడికం వా వైపు చూచి ‘బాగానే వుంది’ ‘అందంగా వుంది’! అన్న ముక్తసరిమాటలు చెప్పేడు.

గుంతకలో అతడు అల్లాగే ఎరివైపో చూస్తూవుండడం చూచి నేనూ చూచే పొడుగు లాగు! లారీ!! కుక్కలూపి!! లారీవా? నాతో చెప్పుకుందా వస్తున్నాడా? రాజా తీవ్రమవుతున్నాడా? తిరగేడు చూచే కాదు బహుశః తెం గు కూరు లో ఇంకో మంచి స్నేహితుణ్ణి సంపాదించుకొని లారీని మర్చిపో గలడు అనుకున్నా

లారీవాగకు దగ్గరగా ఉన్న కంకరమర్లో కుదుర్చుకున్న ఇంట్లో దిశం మెడలకోణాలు సామాన సగ్గుకోవడంతోటే సరి పోయింది చుట్టూరా వున్న పరిసరాలన్నీ లక్షాధికారులు, అభినరులు అడవి నాకు చాలా అనందం కల్ప చేసింది. నా విడితొ ‘నన్నా’ది, ఆయన దివ్యే అలంకరించే.

రాజామాత్రం ఆ తెలియని పూలో ఏం చెయ్యాలో తెలియక ఉండిపోయేడు. నాలు గైదుసాగు సిసీమాలకి, నాటకాలకి, పాట కచేరీలకి పంపే ప్రక్కనన్న జమిందారుగా రబ్బాయితో స్నేహంచేసుకోమన్నా అవేమీ తెక్క చెయ్యకుండానే తన గడి, రాట్నం, బొమ్మల్లా ములుకున్నీ ఉండిపోయేడు

ఓరోజు పుస్తకాలు పెట్టు చూచే. *Discovery of India; With no regrets* *Big Hind, Feathers and Stones, Thorns and Thistles* లాంటి కాంగ్రెస్ పుస్తకాలే! కాంగ్రెస్ ఎక్కడకూడా నే నిచ్చినదెప్పుంతా ఇల్లా పుస్తకాల్లా పెడుతున్నాడని కోపం వచ్చింది.

నాకుమాత్రం రోజులు స్నేహితుల్లా కు లా సా గా గడిచేది అసలు గదిలోంచి బయటకురాని రాజా అన్నాడా? లేదా? అన్న భావం తలెత్తనే లేదు ఆ భావమే మని పోయింది. అప్పుడప్పుడు ‘నన్నా’ జ్ఞాపకం రావడం, స్నేహితులకు వాడినిగూర్చి చెప్పడం, క్లుగి వెళ్ళడం వీటితో కాలంగడిచింది నెలలు జరిగేయ

ఆ నెలలో సాయంత్రం స్నేహితుల్లా పేక అడుకున్నా యథాలాపంగా మెన్న మహిళా సంఘపు మచ్చిట్టు చెప్పకుంటుంటే విరగపడా వత్సవచ్చింది కళ్ళనీళ్ళు అనందంలో కుడుచు కుంటుంటే తుడికంగా ‘నన్నా’ పోయినతర్వాత నేను అంతెద్ద పెట్టుగా వ్యవహరిం తట్టింది రాజా గదిలో ఉన్నట్టుకూడా నాకు తెలియదు.

“అమ్మా నవ్వా వత్సవన్నది” ఆశ్చర్యంలో రాజా సగం తలపులోంచి అన్నాడు నా స్నేహితులంతా అటు ఆశ్చర్యంలోనే తిరిగేరు. “ఎవరి అబ్బాయి?” రమ అడిగింది. “ఎవరా! నా కొడుకు” నెమ్మదిగా అన్నా “నీ కొడుకా! ఎవ్వడూ చెప్పలేదం” మే

మంత నీ ఒక్కగా ఒక్క కొంగు యుద్ధంలో చింపబడ్డా ఉకున్నాం విశేష కోరికలని ఇన్నాకూ ఇనప్పేట్టా దాక్తున్నావా? లేక బీగువాగావా?” సరి అంది

రాజాకను బాలోనే కంగిపోయేయి. “పుడనికీకూడా న్యూనతకాబోలు” అన్నట్టే చూచేయి

నాకు ఆ ఖంగాగులో మాటలు రాశేక పోయేయి నా స్నేహితుల్ని పరిచయం చేస్తా మని నే. బోయేదరికే నాజా గది తలుపు టండుకుంది గడియచిప్పుడు అయ్యింది అతని కళ్ళు నేను జీవితం లో మర్చిపోలేకేమో బహుశః ఆతల్లి కయ్యలనే నే ఇన్న న్యూనత పరిచేనని అనకుంటాడేమో అన్న తలంపు తోచింది.

“నూ రాజాకి చాలానిర్వ నలుగురిలోనూ తిరగడం” అని సగ్గుచూ ముకున్నా “పులేక పోయే ‘నీచేతులూ నా వత్సవీవాడమని వెనక్కు తరిమేస్తున్నావ్” చిదపట్టినట్టుగా తోసే స్తున్నావ్” అని అంతా తృప్తి గొట్టింది

అమర్తాడ ఒంట్లో బాంబుల పడకున్నా. రాజా మందిచ్చేడు ఇంకా ఏవైనా కావాలా అనికూడా అడిగేడు “చిన్నపుడు చేరిపోవన్న ఫోం అందిగూనే ‘ఇది నే. తీయించుకున్నా, బావుందా?” అన్నాడు

ఫోం మాత్రం బాగానే వుంది కాని చిట్రం చిందాంగా వుంది ఆ తలనిర్వీలో నేను మర్నాడు మంచిది వేయించి వేర్లాడేదావన్న ఉత్కేళంతో అక్కడపెట్టి వెళ్ళమన్నా నిట్టూర్పు నిగిప్పే ఆతడు వెళ్ళి పోయేడు అక్షగలు బగువుగానే వేసిన్నా తట్టింది. గది తలుపు వేసేటప్పుడు ‘అహు’ అని వింతగానే అన్నాడు. మర్నాడు దానిపని చూచుకోవచ్చు నని ద్రావ్యకోశేట్టే

ఆ సాయంత్రం నేన బ్రిక్కి అడకుంటున్నా. రాజా ఖంగాగుగానే వచ్చేడు. అతని చేతుల్లా పుత్తరం ఒకటి వుంది “అమ్మా! లారీకి చాలా జబ్బుగా వుండిట నన్ను వెంటనే రమ్మన్నాడు. నాకు డబ్బుకావాలి” ఖంగాగుగానే అడిగేడు. అటసం దడిలో నేను తెక్కియ్యలేదు. “తర్వాత మాట్లాడమచ్చు; ఇప్పుడు కాదు” అన్నా.

‘కేకాటకాదు ముఖ్యం లారీ బ్రతుకు తాడో, సదా” కో పం లో నే అన్నాడు. ఉద్రేకంలో మాటలు కబ్బం పోసుకున్నాయి. వెనక్కు తిరిగి ద్రావ్యమీద చూచే డు... ఫోం లేదు

రోమ్మున బాకు పొడిగట్టేచూస్తూ “నవ్వు దాచినపుకొమా” అది నన్నాది కాదు కదూ? నాదికాక

ఆశ్చర్యంలో అటు చూచే

“జీవితంలో నేన వున్నట్టే నీకుతలచుకోవడం న్యూనత అనడం లేదకదూ? నన్నా ఒక్కటే నీకు జ్యోతి నేను ప్రతిఃపున్నానో, లేదో కూడా నీకు అక్కరలేదు నేను నారాట్నం, పుస్తకాల్లా గడ పుతూవుంటే చాలు.

నవ్వు అబ్బు ఇచ్చినా ఇక్కపోయినా నీను లారీని చూడాలి చూచితిరాలి. వెళతా. ఇక్కడ ఈ స్యుకాజీవనంకంటే అక్కడ అ వేదపరిసరాల్లా నాకు అనందం ఒక్కరోజు నాతో మాట్లాడేవా? నవ్వేవా? నీకు నీను అక్కరలేకపోయినా లారీకు నేను కానానీ. ఇప్పుడు నే. వెళ్ళినా నీకు ఏమీ లోటు ఉండదు అ. కుంటూ” గబగబా అన్నాడు

నేను ఎక్కడవున్నానా అనిపించింది. ఎవ్వడూ రాజా నాతో అవిధంగా మాట్లాడ లేదు చూడలేదు కోపంతో, ఈర్ష్యతో, అన్నిటికంటే జ్యోభతో

గదితలుపు చిప్పడుచేసే నల్లిపోయేడు. “నేన ముక్కలు అల్లాగే క్రిందపెట్టేసే.

“ఈ కేకాటకంటే అది ముఖ్యం. వెళ్ళుట్టి! నవ్వు ఎంతక్రూరంగా అతన్ని కుదిరిస్తున్నావో తెలుసుకోవలెదూ? రాజా ప్రతిఃపున్నాడు. ఎవ్వడూ ‘నన్నా’ని గురించి మాట్లాడుకుంటూ వుంటే రాజా కూడా ‘నన్నా’ సీరికే బల్లి పొతాడు జీవితం లో ప్రేమ అనేది స్త్రీ పాక్కు దాన్ని మనది అనిపించుకోవాలి త్యాగంచెయ్యాలి—” రమ చెప్పింది

నెమ్మదిగా స్నేహితులు వెళ్ళిపోయేడు. నాలాని కుదిరింపు కన్నీళ్ళు చిరికిస్తూంటేనే రాజాగడికి వెళ్ళి నేను ఒచ్చేటకూ గదిలో వుంటాడనకున్నా. అతనితో బొమ్మ ఎందుకు దాచేనో, నా పృథ్వయంలో స్థానం లేకు అనకోవడం పొరపాటు అని అన్నీ చూచామని పృథ్వయం వేగిరవడింది

తలుపు తెరిచే కాని ఏదీ? లేదు. గడతా కూన్యంగా వుంది పారిపోయేదా? ఈ వెళ్ళు పట్నంలో ఒక్క మొఖమూ తెలియని వాడిని ఎక్కడ వెతకనా? ఎక్కడ కనబడతాడు?

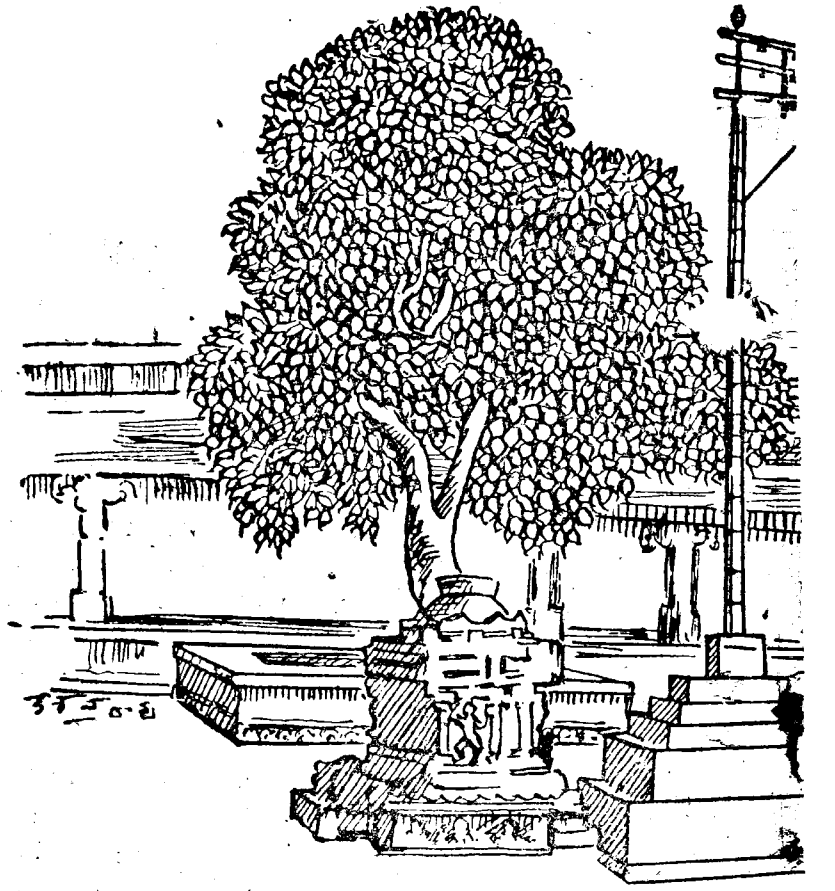
దుఃఖం ఎక్కువై ఆవేదన కల్గిస్తోంది. నా పెట్టె తీసే వచ్చు లేదు అంతా అర్థమవట్టే తట్టింది కాని ఆ పల్లెక వెళ్లాలంటే ఎన్నుకానీ చెప్తారదు. మిలటరీ రస్తాలో. ఏలంతలోకి క్రయా గమ ద్యేడు తర్వాత తలపులు (20 వ పేజీ చూడుడు)

రు. 22/8- ఖరీదుగల రిస్తా వాచి ఉచితము
అది పూజా కన్వెషన్-15 రోజులు మాత్రమే మొదటిసారిగా 10 ఏళ్ళక్రితం రరేంకు యా వాచిలను అవరు చేయుచున్నాము అన్ని వాచిలు గోల్డ్ వాచిలను పరిశుభము గలవి, వెల్వెట్ కేసుతో, ప్లాడీకాండ్ అమర్చినవి ప్రతిది కి ఏళ్ల గ్యారంటి
నెం 122 రెకాం పేపు.
5 రాళ్ల క్రోం 32/- రోల్డ్ గోల్డ్ రు 38
7 .. మేరి రు 44 రోల్డ్ గోల్డ్ రు 55
15 .. రు 58 రోల్డ్ గోల్డ్ రు 72
నెం 121 (బాన్యూ రేక వంకర)
5 రాళ్ల క్రోం రు 37 రోల్డ్ గోల్డ్ రు 44
7 .. మేరి రు 48 రోల్డ్ గోల్డ్ రు 58
15 .. రు 60 రోల్డ్ గోల్డ్ రు 75
నెం 123 వాచ్ నెం 4 రాళ్ల రు 28
7 .. క్రోం రు 35 రోల్డ్ గోల్డ్ రు 48
15 .. రు 37 రోల్డ్ గోల్డ్ రు 60
అలారంఠైంపిసు రు 18/- మేరికం రు 20/- వెస్సు రు 25/- పోస్టేజి, ప్యాకింగు
అ 12 అదినము ఒక్కసారిగా ఏ కి వాచిలకొన్నా రు 22.8 ఖరీదుగల వాచి ఉచితము,
H DAVID & CO Post Box No 11424 Calcutta

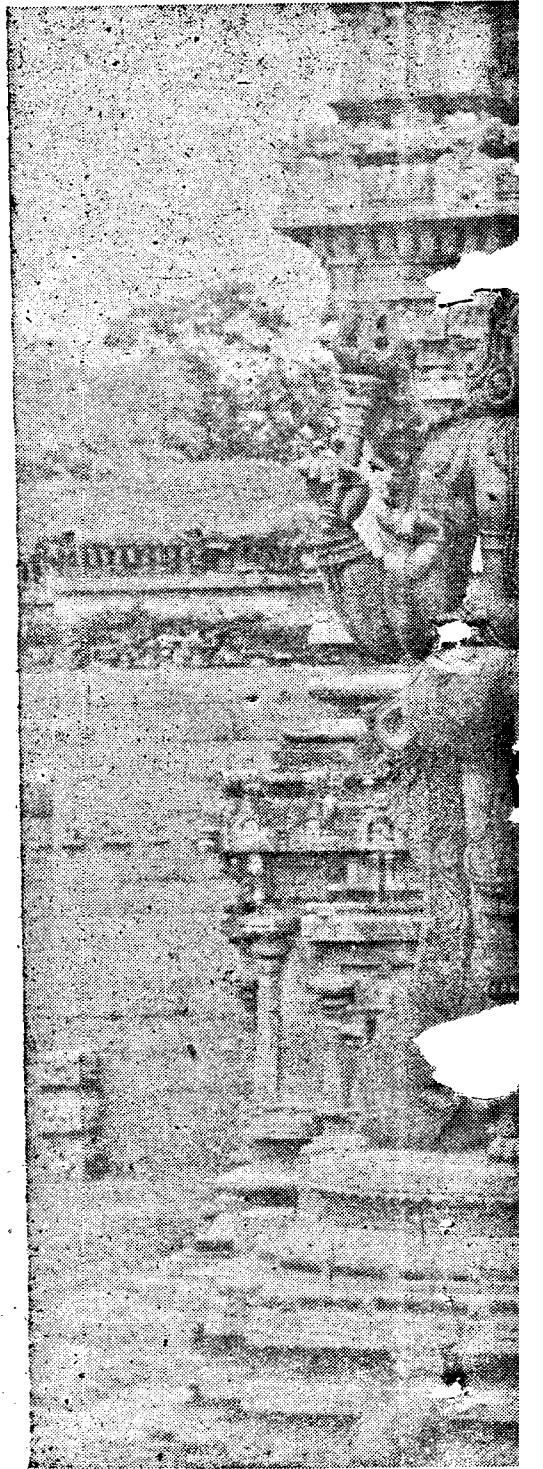
అలె వేలుమాగాపుర దేవాలయ విగ్రహము

దక్షిణాత్య దేవాల

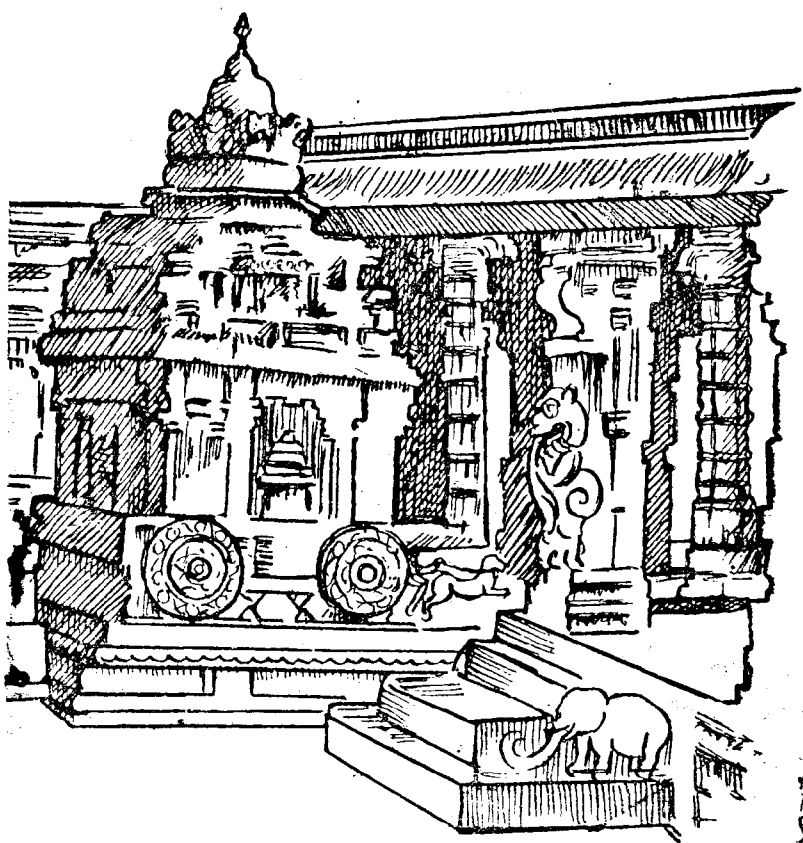

మహాబలిపురం దేవాలయ విగ్రహము

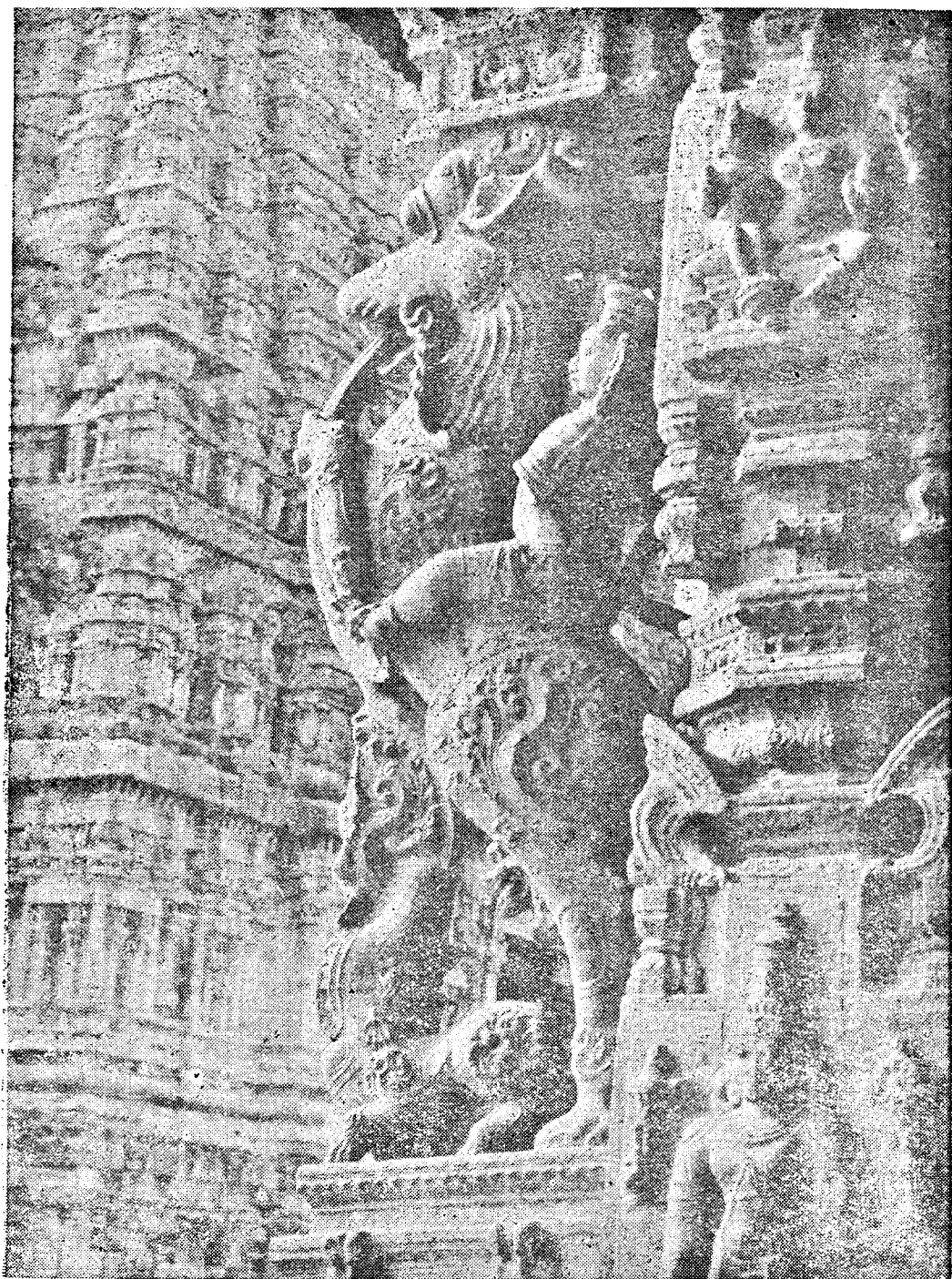

కలూరకొట దే

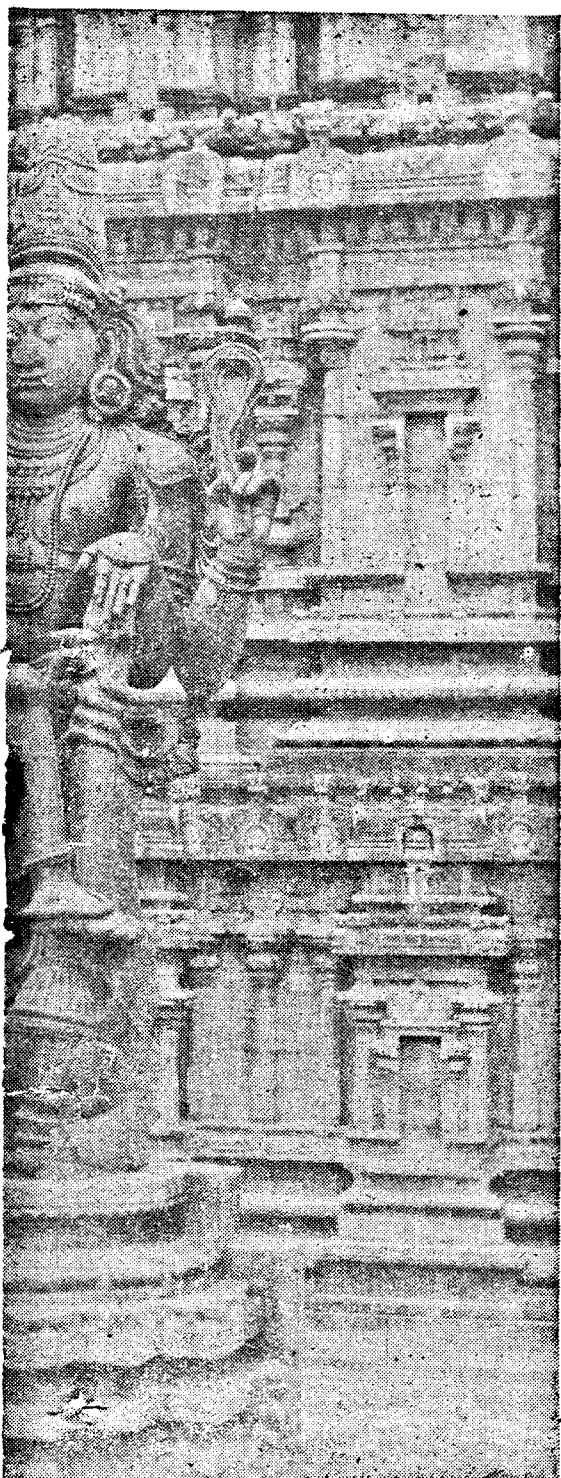

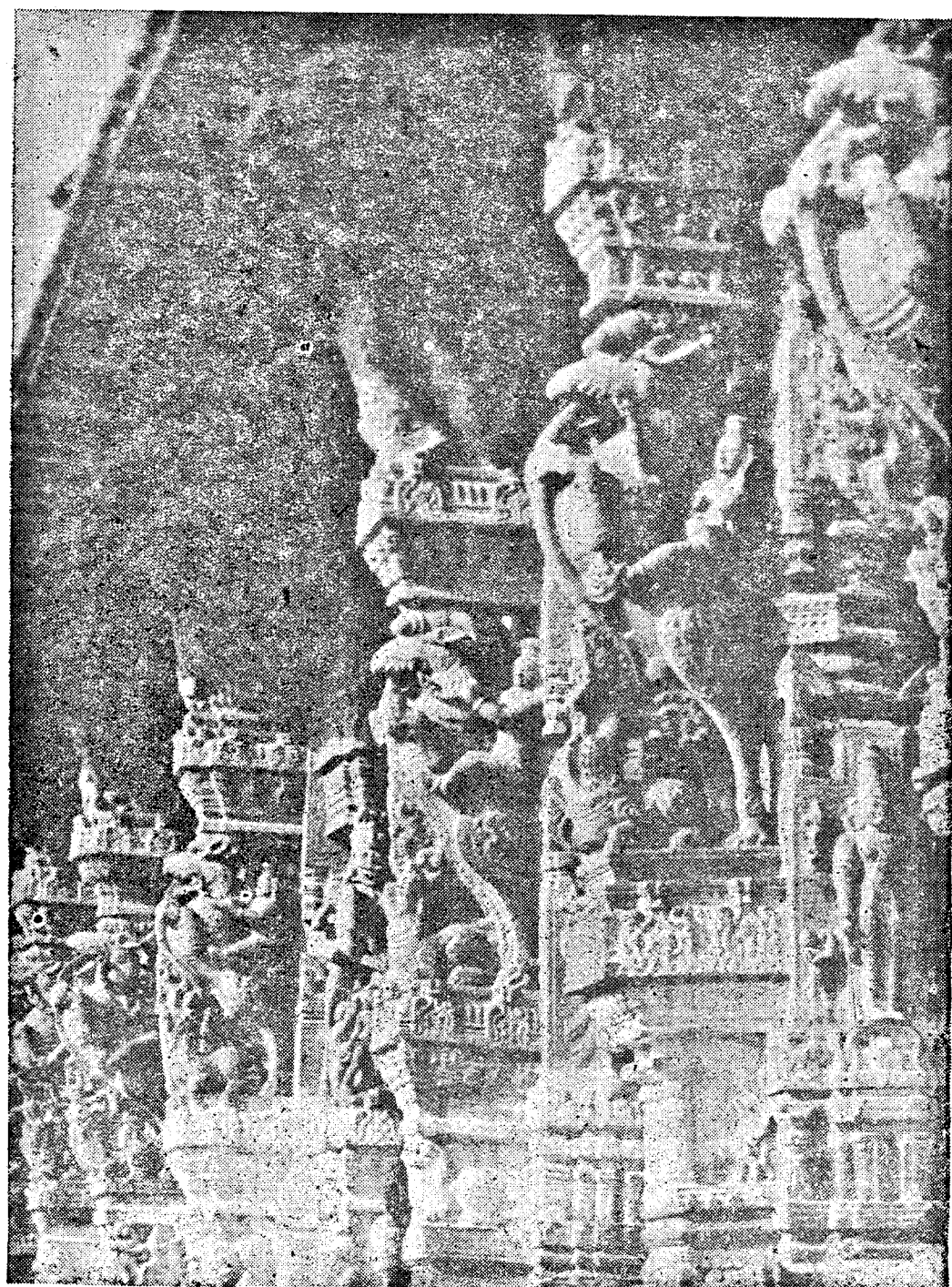
యూల శిల్పవిశిష్టత

కంచీరం దేవాలయ కుశ్యశిల్పాలు

కాలయంలోని విగ్రహము

క. జీవరిం దేవాలయ శిల్పాలు

దీపాళి మావాస్యనాడు భిక్షాధి
కారి మొలు. భిక్షాధి కారి నరికూ
అందరూ యీ దీపి పూజస్తారు
అంటే ఆమె పుణ్యస్థానం పూజస్తా
రని కాదు. బాగా డబ్బు పుణ్య
మార్గాడీ యితే తమకు పు
ణ్యస్థానం బాగా ఉంటే దీపి పూజ
స్తారు. ఏమీ చేసి గర్భవర్తన ఉంటే,
ఒక పెండ్లి రూపాయన్నా అక్కడ
పెట్టి, దాన్నే యీయొక్క రూపంగా
భావించి, సీక్వెన్స్, పా.తోనో
స్నానం చేయించి, పువ్వులతో పూజ
చేసి, దానిచుట్టూ రాత్రిపూట గీ ప
మును కలిగిస్తాడు దీపాళి నాడు
రాత్రి లక్ష్మీదేవి ప్రపంచమంతా తన
వాహనం మీద ఒక్కసారి
ప్రయాణం చేసి వస్తుందనీ, యెవరి
గృహమైతే దీపాళిమానంగా జ్యోతు
లతో ప్రకాశిస్తూ వుంటుందో, వారి
యింటోకే ఆమె వెళ్తుందనీ మనం
శక్యం. ఆ నమ్మకంతోనే ఒకరిని
మించి మరొకరు దీపమును కలిగించి
‘లక్ష్మీ’ని ఆహ్వానిస్తా వన్నమాట.

దీ.కి సంబంధించిందే వింతైన కథ
ఒక టుంది—

చాలాకాలం క్రితం ఈ దేశాన్ని
ఒక రాజుగారు పాలిస్తూ వుండేవారు.
ఆయనకు నలుగురు కూతుళ్ళు. వారిని
నలుగుర్నీ ఆయన ఒక రోజున పిలిచి,
“అమ్మా! మీకు ప్రతిరోజూ
తినేందుకు తిండి, కట్టేందుకు బట్ట
యెవరిస్తున్నారు?” అని ప్రశ్నించాడు.
పెద్ద కుమార్తెలు ముగ్గురూ, “అండ్రీ!

బాలానందం “లక్ష్మీ పూజ”

శ్రీమతి నడుపల్ల సరస్వతీరాధ

ఈ దేశాధికారకు రాజాధిరాజు
వయిన పుణ్య యీ కవలెస్తా?”
అని సమాధానం చెప్పారు. కాని
అందరింటే చిన్నక మార్తె, “అండ్రీ!
నాకు తిండి బట్ట మాత్రమే కాదు,
నేననభవించే సుఖములు-నమన
మూ కూడా నా ‘భర్త’ యిస్తుంది”
అని చెప్పింది. ఆ మాటలు వింటే బట్టికి
రాజుగారికి వొళ్ళు మండిపోయింది.
అంతటితో పూ. కోక ఆ రాజు
కుమార్తెను అడక్కు తినే ఒక బీద
బ్రాహ్మణిని వివాహం చేసి, యిరు
వురినీ అపవల్లకి పరివేశాడు.

‘దేహి’ అని నలుగుర్నీ యాచించి
నగా వచ్చినదానితోనే కాంత్యం
చేస్తున్నారు ఆ దంపతులిద్దరూను
రాజకుమార్తె ని సభర్తతోటి,
“యెన్నడూ రిక్తహస్తాలతో యింటికి
రావద్దనీ, చివరికి త్రోవలో దొరికిన
చెత్త, చెదారమయినా తినుకొనిరమ్మని
చెప్పండి. అప్పుడు కూడా ఆమె చెప్పి
నట్లే నడుచుకొనేవాడు కాని ఒక
రోజున యెంతో యాచించినా ఒక్క
రాగి డబ్బు కాదుగదా, గుప్పెడు
నూకలైనా దొరిక లేదు. ఇంకా
‘శివరాత్రి’లో యింటికి రావద్దనీ
భార్య గెప్పిన మాట జ్ఞాపకం వచ్చింది.
ఏమి చెయ్యడానికి తోచక, త్రోవ
వక్కన పడివున్న ‘చెచ్చిన జామును’
చెత్తో పుచ్చుకొని యింటికి వెళ్ళాడు.
రాజకుమార్తె ఆ చెచ్చిన జామును
చూడటానికి మెడలు భయపడింది
గాని, భర్త తనమాట మీరకుండా
యేదోవాటి తెచ్చినందుకు యెంతో
సంతోషించింది. ఆ పూరి గుడిసె
చూడలో ఆ జామును తిలించి తమ
జీవిత యాత్రను ముగియాలన్నా
సాగిస్తున్నారు వా రిద్దరూను.

ఇట్లా వుండగా కొద్దిరోజుల తరు
వా, ఒకనాడు, రాజుగారు ఒక
సరోవరంలో స్నానం చెయ్యడానికి
వెడతూ, తమ మెడలోని ‘ముత్యాల
హారాన్ని’ గట్టమీద పెట్టి స్నానం
చేస్తున్నారు. ఇంతలో ఒక కాకి దాన్ని
చూసి, యేమిటో అనుకొని, దాన్ని
కాస్తా ముక్కున కరుచుకొని, యిట్టే
యెగిరి పోయింది. వెదుతూ వెదుతూ
బీద బ్రాహ్మణి పూరి గుడిసె చూడలో
వేళ్ళాడు తూన్న చెచ్చిన జామును
చూసి, ఆ ముత్యాల హారాన్ని
అక్కడ వదిలేసి, ఆ జామును
ముక్కున కరుచుకొని యెగిరి

పోయింది. రాజకుమార్తె యదంతా
చూస్తూనేవుంది. హారాన్ని గుర్తుపట్టి,
చివరకు తన భర్తతోనైనా దాని
సంగతి చెప్పకుండా జాగ్రత్తగా భద్ర
పరిచింది

ఆ మర్నాడు రాజుగారు “పోయిన
ముత్యాలహారాన్ని కనుక్కోలితే
గొప్ప బహుమానం యిస్తా”మని
రాజ్యమంతటా చాటింపు వేయిం
చాడు. ఆ చాటింపువిని రాజకుమార్తె
తన భర్తతో అసలు విషయం చెప్పి
కూడా యేదో రహస్యంగా చెప్తూ
చెప్పింది. అప్పుడా బ్రాహ్మణ రాజు
గారి దగ్గరకు వెళ్ళి యిట్లా చెప్పాడు:
“మహారాజా! నా కొక్క కోరిక వుంది.
ఆ కోర్కె యేమిటో నా భార్యతో
సంగడించి తరువాత చెబుతాను.
ఆ కోర్కె తీర్చేటట్లయితే మీ
ముత్యాలహారాన్ని నే తెచ్చి పెడ
తాను.” అని చెప్పాడు. దానికి రాజు
గారు నవ్వుతాచారు. అప్పుడు బ్రాహ్మ
తన భార్యతో ఆలోచించి రాజుగారి
వద్దకు మళ్ళీ వచ్చాడు. “మహారాజా!
ఈ ఒక్క సంతకము చేపు వచ్చే
దీపాళి అమవాస్య నాటి రాత్రి నేను
తప్ప నీ రాజ్యంలో యే ఒక్కరూ
కూడా దీపాలను వెలిగించ కూడదు.
చివరకు ‘రాజమహల్’లో కూడా
అంతే. అల్లాఅని మీరు శాసితే మీ
హారాన్ని తినుకొని వస్తాను మహా
రాజా!” అన్నాడు. ఆ మాటలు
వినేటప్పటికి మొదట రాజుగారు
ఆశ్చర్యపోయి చివరకు అల్లా శాసించ
డానికి ఒప్పుకొన్నారు. ఆ మరునాడు
బ్రాహ్మణుడు తన భార్య వద్ద నుంచి
ముత్యాలహారాన్ని తీసికొని వచ్చి
రాజుగారి కిచ్చాడు. ఆ ఒక్క
బ్రాహ్మణి యిట్టేనూ తప్ప మరెవరి
యింటోనూ యీ సంవత్సరము దీపాళి
నాడు రాత్రి దీపాలు వెలిగించ కూడ”
దని రాజుగారు శాసించారు.

దీపాళి వచ్చింది చేద బ్రాహ్మణి
పూరి గుడిసెలో తప్ప మరెక్కడా
ఒక్క దీపం కూడా కనబడ్డం లేదు.
అర్ధరాత్రి అయేటప్పటికి, తన అల
వాలు ప్రకారం లక్ష్మీదేవి వాహనం
మీద యెక్కి ప్రపంచ యాత్రకు
బయలు దేరింది. తాను ముగియాలన్నా
వెళ్ళే యిళ్ళకైనా వెడదా మనుకొంది.
కాని దేశమంతా అంధకారబంధురమై
యుంది. “కసిసం ‘రాజమహల్’లో
నా దీపం వుండక పోతుందా, అటు

ప్రక్కకు పడమట లక్ష్మీ
దేవి తన వాహనంతో
చెప్పు. కాని ఆ కటికి
చీకట్లో నేది యెక్క
డుదో కనపడడమే లేదు.
యీ కారు చీకట్లోంచి
యెల్లాగయినా బయట
పడితే చాలు నన్నట్లుగా
కలుతుగు కోసా వెను
కుంటూ బయలుదేరింది
లక్ష్మీ. చివరకు బ్రాహ్మ
ణుని పూరిట్లో మినుకు

మినుకు మంటా వెలుగు తూన్న
దీపం కనపడితే అక్కడికి చేరుకొంది.

అరోజు రాజకుమార్తె యథా
విధిగా లక్ష్మీదేవి పూజించి, శక్తి
కొలదీ దీపాధన చేసింది. మరునాడు
ఉదయమే లేచి తన యిల్లంతా కలియ
చూచుకొంది—యెంతో ఆశతో!
పాపా, యేమీ మార్పు కనిపించ
లేదా; కాని కాలం గడచిన కొద్దీ రాజు
గారి విశ్వరూపము, భోగము
పూర్తిగా తగ్గి పోయాయి. లక్ష్మీదేవి
యొక్క కృపాకటాక్షం వల్ల తగ్గిని
మించిన విశ్వరూపాన్ని పొంద గలిగింది
ఆ రాజకుమార్తె

కథ కంచెకు వెళ్ళింది. మనం
యింటికి వచ్చాం.

బాలగేయాలు :

గౌరమ్మ పాట

శ్రీమతి పర్వ సీతాదేవి.

[సంపాదకురాలు]

ఒక్కొక్క పుపు గోసి రాసి వడవేసి
రాసి గొల్లము రావె రత్నాల గారి
తిగల్లా గారి మొగ్గల్లా గారి
గంధాన కలికోట మొంగిన్న గారి
బంతి పుపు బాలాటమే గౌరమ్మ
బాలలకు చెండ్లాటమే
ఏమేమి పూవందురే గౌరమ్మ
ఏమేమి కాయందురే
గుమ్మడి పూవందురే గౌరమ్మ
గుమ్మడి కాయందురే
గుమ్మడి పూవులో
గుమ్మడి కాయలో
ఆట చిలుకలు రెండు
పాట చిలుకలు రెండు
కందురు మేడలో
కలికి చిలుకలు రెండు
అంగప్ప రంగ రిథమూ గౌరమ్మ
బంగారు పూల రథమూ.

బాలగేయాలు.

నా ఆట

రాని కొండలేరావ

నిన్న సాయంత్రం నను
ఆట కట్టా-
పాపాయి వచ్చింది
పాట రెగిరిస్తూ-
అమ్మాయి వచ్చింది
ఆట లాడస్తూ-
చిన్ని బా లొచ్చింది
చిరునవ్వు లాలికిస్తూ -
ఇంకా ఎవరో
బాల పాపలు
చిట్టిచిట్టి పాటిపాటి
చిన్నారి పొన్నారి
చిన్ని బా ల్లా-
ఎంతోమ దొచ్చారు
ఆట పాటల కోసా.
ఆట లింక మొదలు పెడదామని
అన్నానో లేదో
ఇంతలోనే వచ్చింది
మా పెద్ద అక్కయ్య-
“తమ్ముడా! అమ్మ పిలుస్తుందింటు
పం చెప్తాను?
బుట్టి గోక్కుంటూ-
అక్కయ్య వెనకారే-
నక్కుతో పోయాను.

బర్సా పౌరసత్వ హక్కు

శ్రీ దుమ్మి గురుమూర్తి
(బర్సా ఆంధ్రనేవాదక కార్యదర్శి)

ఇతరదేశములనుండి ఈ దేశము వలసవచ్చిన వాళ్లు బర్సా పౌరసత్వ హక్కులు బడయుట, లేక నిరాకరించుట అనే విమర్శన గూర్చి మొన్నను ఆల్ బర్సా ఇండియన్ కాంగ్రెస్ కమిటీ కార్యాలయములో కార్మికుల అభిప్రాయములగూర్చి చర్చించుటకు ఆఖరు సమావేశము జరిగినది. నిజముగా కాంగ్రెస్ అంటే ప్రతివాళ్లకు అభిమానమే కదా? మహాత్మాగాంధీజీ అంటే చాలు, పసిపిలులుకూడా వుల్లసముతో గొంతెత్తి కేక వేస్తారు రమ్మని పిలిచిన సభలకు ప్రజలు తండ్రిపతండ్లముగా నెళ్లి తీరుతారు. కాని ఇక్కడ ఆల్ బర్సా ఇండియన్ కాంగ్రెసు ప్రముఖులకు ప్రప్రథమములో గొప్పగొప్ప ధన వంతులు, భూస్వాములు, పెద్దపెద్ద వర్తకులు, పెట్టుబడిదార్లు ఉద్యోగస్థులమీదికి వీళ్ల దృష్టి కేంద్రీకరించినది. మేలరకాలని శాఖోపశాఖలుగా విభజించి సమావేశాలలో చర్చలు పూర్తి చేసి యిక మిగిలిపోయిన అనాయక కార్మికుల ఉద్యోగాలు కనక్కోడానికి దిగారు. సరే కార్మికులతో కలిసి మెలసి మంచిచెడ్డలు విచారించే ప్రతినిధులను రమ్మని కోరారు నిర్ణీతకాలము నకు అనగా ఆదివారము (19-9-48) నాడు కాంగ్రెసు ఆఫీసులో హాజరయ్యారు సభకు అధ్యక్షులగు యమ్ ఎ. రషీదుగారు సిటిజెన్ షిప్ లో గర్భితమైయున్న శాసనాన్ని వివరించి తెలియజేశారు. సంతకాలుగూర్చి ఒకరిద్దరు

తర్కించారు. సారాంశము బైటపడెది. ఇక దానినిపట్టి మన ఆంధ్ర సోదరుడు శ్రీ సీతమ్మ శెట్టి కృష్ణారావుగారు సాగదీసి సంతృప్తిలేదని విడిచిపెట్టారు అయితే అసలు విషయము బర్సా సిటిజెన్ షిప్ తీసుకోవడములో తీసుకోక, పోవడములో గల భేదము యేమిటి?

I. ఈ దేశ సిటిజెన్ షిప్ తీసుకున్నవాళ్లు ఆంధ్రులేగాని, లేక తదితర వర్గాలేగాని ఈ దేశములోనే నిరనివాసిగా యేర్పరచుకొని జాతీయ బర్సాక్రింద మారిపోవాలట. ఈ దేశ రాజభక్తి, సంస్కారము అలవాటు చేసుకోవాలి. బర్సా నాయకుల కీర్తిని, ప్రభుత్వము కీర్తిని శ్లాఘించాలి. ఏ కష్టసుఖములు కలిగినను ఈ ప్రభుత్వమునకే తెలియజేసుకోవాలి. కేవలము యిట్టివారికి భారత ప్రభుత్వముతో సంబంధము తెగిపోతుంది సిటిజెన్ షిప్ పొందినవారికి రాజకీయంగా, సాంఘికముగా, ఆర్థికముగా ఈ ప్రభుత్వము తోడ్పడును; రక్షణలు కలుగజేయునట వీళ్ల తాలూకా భారిత భారము ఒక్కబర్సా ప్రభుత్వముపై వుంటుందట.

ఒకప్పుడు యే మంచిచెడ్డలైనను భారతీయులమే గదా యని మనసుండక భారత ప్రభుత్వమునకు చెప్పకొనుటకు వీలుండదు. ఒకప్పుడెప్పుడైనా భారతదేశము పోయిచూడాలని అభిలాష కలిగినచో చుట్టము చూపులాగున పోయి చూచి వచ్చుటకు ఈ ప్రభుత్వము అనుమతి యిచ్చునట. ఉత్తరోత్తరా పరిస్థితుల ననుసరించి ఈ ప్రభుత్వము యేలాంటి శాసనాలు అమలుపరచినను వాటికి కట్టుబడివుండాలి. మొత్తముపై వీళ్లను బర్సా పౌరులనే పిలవబడును; గాని భారతీయులని పిలవబడరు.

II. సిటిజెన్ షిప్ తీసుకోనక్కరలేనివాళ్ల సంగతి చెప్పనక్కరలేదు. వాళ్లు సర్వస్వతంత్రులుగా వుండి ఈ దేశముయొక్క శాసనాలకు అనుగుణ్యముగా తిరగాలి ఈ దేశరాజకీయాల తోను, సంఘాలతోను యెట్టి ప్రమేయము వుండరాదు. ఏ కష్టపడుములు, యే మంచి చెడ్డలు ప్రజలమధ్య కలిగినను అది న్యాయమైన, అన్యాయమైనా ఈ ప్రభుత్వము విమర్శించుదు. చర్య తీసుకోదు రక్షణలు కలుగజేయుదు. ఈ దేశములో నివసించి జీవించుటకు ప్రస్తుతం నిర్బంధము వుండవు. ఒకప్పుడు కిళ్లకు కలిగిన కష్టనష్టాలు ఒక భారత ప్రభుత్వమునకే ఇబ్బంది అంటే ఎంబీసీమాలముగానో, లేక అందరు యేకమై సంఘము ద్వారానో తెలియజేసుకోవాలి. అప్పుడు మన ప్రభుత్వము రక్షణ గూర్చి యేర్పాట్లు చేయడమో, లేక ఈ దేశము కాళీచేసి రమ్మని కోరితే వదిలిపెట్టిపోవడమో జరుగును ఉద్యోగాలలో కొంత మార్పు కలుగును. అది యెట్లనగా జాతీయబర్సా ఆయ్యే వారికే ఈ గవర్నమెంటు స్వాధీనములోవున్న కర్మాగారాలు కంపెనీలు ఆఫీసులలో పని చేస్తున్నవాళ్లకు యెల్లప్పుడు పని వుంటుంది. జాతీయబర్సా కానివాళ్లకు మాడునెలలు గడుపు నోటీసులు యిచ్చి ఉద్యోగాలనుండి వుదాసము యిచ్చి వేయును. కార్మికులయొక్కగాని, లేక తదితర వ్యాపారస్థులగూర్చిగాని రాకపోకలు విషయములో వుభయప్రభుత్వాలపై ఆధారపడి వుంటుంది. కాని సిటిజెన్ షిప్ తీసుకొనక పోయినట్టివాళ్లు యే తూణులులోనైన ఈ దేశము విడిచి తమ జన్మస్థానమునకు పోవుటకు ఆటంక ముండదు ఇవి పీటి రెండింటిలో వున్న భేదములు.

భారతీయోనే యెక్కువ కాలము ఈ దేశములో వుండేట్లు లేదని స్పష్టపడుతుంది. పరిస్థితులు దృష్టిలో పెట్టుకొని పాసు పోర్టులు కొందరు సంపాదించుకొని స్వదేశము తిరిగిపోవాలని సిద్ధముగా వున్నారు. నిజముగా ఈ దేశములో తాతలు తండ్రులు నాటి నుండి పెద్ద పెద్ద వ్యాపారములు చేస్తూ గొప్పగొప్ప లాభాలు గడించి మేడలు మిడలు సంపాదించుకొని యుద్ధమునకు పూర్వము మాకు ఈదేశమే స్థిరనివాసమని సాకులుచెప్పిన శ్రీమంతులందరు ఈనాడు బర్సాదేశము విడిచి భారతదేశము పోవడానికి ముందడుగువేసియున్నవాళ్లు వారే "ఎవరికివారే యమునాతీరే" అన్నట్లు ఒకరభిప్రాయము మరొకరికి తెలియనీయకుండ దాగుడుమూత లాడుచున్నారు మరొకందరు ధన వంతులు కలిగినవాళ్లకు ఎప్పుడైనా కదిలిపోడానికి యిబ్బంది వుండదు. లేనివాడికిమాత్రమే ముందుకు వీగి గలుగునా యని దిగులుపొందుట.

కార్మికుల పరిస్థితులు ఎప్పటికప్పుడు ప్రజలలోనికి పోయి తెలుసుకుంటున్నాను కాబట్టి నా సలహాకూడ వారికి అవసరము. భారతీయులు ఈదేశ సిటిజెన్ షిప్ తీసుకొనక పోయినంత మాత్రాన మనము ఈ దేశములో వుండరా దని అనేకమంది తప్ప అభిప్రాయము పొందడము పొరపాటు మనప్రభుత్వము ప్రపంచ దేశాలతో సంబంధబాంధవ్యములు కలుగజేసుకొని మన రాయబారవర్గము మన ఇండియన్ ఏజెంట్స్ నిర్మించి ఆయా దేశాలలో బహుభుజికలు కుదుర్చుకొని వ్యవహారములు సాగిస్తున్నది అందువల్ల మనము వుండుటకు అభ్యంతరములు వుండవు ఈనాడు మనదేశము శ్వేతజాతీయుల హస్తములనుండి మనవారికి పాలనాధికారము వచ్చి సర్వస్వతంత్రులము అయ్యామని చెప్పి ఇంగ్లీషువాళ్ల మనదేశములో నివసించరాదని ఎక్కడా తీర్మానించలేదు. వాళ్లలో చాలామంది ఇంగ్లండు సిటిజెన్ షిప్ పొంది మనదేశములో వ్యాపారములు ఉద్యోగాలు చేసుకొని జీవిస్తున్నారు.

ముత్యాల మతాబీ

పిల్లల కథ   **చి. యల్. యమ్. సెట్టిబాబు**

దీపావళి రాత్రి మేమంతా మాటాకాయలతోను, వువ్వొత్తులతోను, వెలిగించిన కొవ్వొత్తుల దగ్గర కూర్చున్నాము. బయట అంతా చీకటిగా వుంది. కాని ప్రతీ యింటి వద్ద రంగు రంగుల కాంతుల కనపడుతున్నాయి.

మా యిష్ట మొచ్చినన్ని, టపా కాయలు కాలాము. వువ్వొత్తులు వెలిగించాము. "యింకా రాక్షసులు చచ్చారా, లేదా?" అని అడిగింది చిన్ని చెల్లాయి.

మేమంతా ఒకేసారి నవ్వాము. ఇంతలో బండరాముడు ముత్యాల మతాబీ వెలిగించాడు. ఎన్నో రంగు రంగులుగా కాలుతుంది.

"యీ వువ్వొత్తు ఎందుకు కాల్యుతా" రని పశ్చించాడు మా కొంప క్రీష్ణ.

"దీపావళి కనుక కాల్యుతా" రన్నది మా జయ.

"అవునులే! దీపావళికే ఎందుకు కాల్యుతారు?" అని మరల ప్రశ్నించాడు కృష్ణ.

"యీ వువ్వొత్తులతో రాక్షసులను అంటించడానికి కాల్యుతా" రన్నది బేబి-ఎంతో తెలిసినట్లుగా.

"కాదు క్రీష్ణ! వువ్వొత్తులు కాల్యుటవల్ల వచ్చే పొగ సూక్ష్మ జీవుల్ని చంపుతుంది. అందువల్ల కాలుస్తారు" అన్నారు మా డాక్టరు బావ.

"అవును బావా, అవే రాక్షసులు. సరకాసురుడు చని పోయిన తరువాత మిగిలిన రాక్షసులు పారి పోయి మురికి కుంటల్లో దాక్కుని,

దోమల్లాగా, క్రిముల్లాగా పుట్టారట. ఒకసారి అన్న చెప్పాడు. ఈ రాక్షసుల్ని చంపడానికే యిది." అంది మా పెద్ద చెల్లి సత్య.

"ఏ మర్రా! నా వువ్వొత్తు ఎలా వెలుగుతుంది?" అని ప్రశ్నించాడు బండరాముడు.

"ఏడిసినట్లుగా వెలుగుతుంది" అన్నాడు ఈ ర్వగా, రాహుజ.

"నేను తలలో ముడిచే రంగు రంగుల వువ్వొత్తు రాలుతూ వెలుగుతుంది." అంది మా పెద్దక్క హేమలత.

"చిటపటలాడే మా పంతుల్లాగ యీ వువ్వొత్తు చిటపట్ మంటూ వెలుగుతుంది" అన్నాడు బండరాముడు. ఆ వెలిగే వువ్వొత్తులాగ మీబాల జీవితాలు యీ స్వతంత్ర దేశములో ప్రకాశించాలి" అన్నాడు మా నాన్న—మా అందరి వంకా చూస్తూ.

"ఏ ముది బాబూ! మన శరీరాలన్నీ కష్ట సుఖాలన్నీ అనుభవించిన తరువాత ఆ వువ్వొత్తులా మనీ అవలసినవే" అన్నాడు మా ముసలి తాత వసుకుతూ.

"అదేదీ కాదు—యిది అచ్చంగా నా పెళ్లంనవ్వలా వుంది" అని గంతేసాడు మా కొంప క్రీష్ణ. అంతా పక్కున నవ్వారు. యీ గొడవంతా విని "యీపాటికి పాఠాలు చదవండి" అని కేక పెట్టింది మా అమ్మ గదిలో నుంచి.

"పండుగైనా పాఠాలు తప్పలే దేమిరా బాబూ!" అంటూ పుస్తకాలు తెరిచాము మేమంతా.

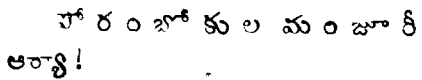
పై విషయాలన్నీ అవగాహనము చేసుకున్న ఆంధ్ర కార్మిక ప్రతినిధులలో ఒకరికి ఈ దేశ పౌరసత్వ హక్కులు పొందడము మంచిదని యెవరి ముఖమిదాడకూడ అట్టి అభిప్రాయము ఉదయించలే దనే నే నచుకుంటున్నాను ఇక కార్మికుల మధ్యకు ప్రతినిధుల పోయి పై విషయాలు తెలియజేసి సింహావళికనము చేయగా ఒకరున్న ఈ దేశ సిటిజెన్ షిప్ తీసుకోవాలనే ఉద్దేశము కనపడలేదు. నిజము చెప్పాలంటే కార్మిక తెగకు చెందినవాళ్లు అధికసంఖ్యాకులు ఆంధ్రులే అందులో నూటికి తొందైతొమ్మండు గురు తమ కుటుంబాలని మాతృదేశములోనే విడిచిపెట్టి ఈ దేశమువచ్చి కష్టించి సంపాదించిన డబ్బుతో వాళ్లు పొట్టులు పోషించుకోగా మిగిలిన కుటుంబాలకు పంపించుకోవడము జరుగుతుంది. స్వదేశములో రెండుమాడు ఎకరములు భూమి కలిగిన గ్రెటూడా ఈ దేశమువచ్చి కార్మికుడుగా మారి పని చేస్తున్నాడు. మాతృదేశముపై వున్నంత అభిలాష వాగరికత ఈ దేశముపై లేదనే రుజువు చేస్తున్నది ఒక్క కార్మికులు మాత్రమే మాతృదేశాభిమానులని చెప్పడము పొరపాటు. ధన వంతులు మొదలుకొని దర్జులవరకు ఒకే దృక్పథముతో వున్నారు నేను ఈమధ్యను రంగూన్ నగరములో నివసించుచున్నటువంటి ధనవంతులు అనగా బోటుకామందులు, పెద్దపెద్ద వర్తకులు పెట్టుబడిదారులు ఉద్యోగస్థులందరూ పోయి బర్సా ఆంధ్రనేవాదక పోషణ నిమిత్తము ఆర్థిక సహాయాన్ని అర్థించుటకుపోయి మాట్లాడే సందర్భములో వారియొక్క హృదయములో అంతర్గతమైయున్న భావాలు వాళ్ల మాటలు

అదేలాగున మన మిదేశసిటిజెన్ షిప్ తీసుకోక పోయినను మనము ఈ దేశ రాజకీయాలలో మాత్రము జోక్యము కలుగజేసుకొనకుండ ఈ ప్రభుత్వము అమలుజేసిన శాసనములకు విరుద్ధముగా నడవకుండ సంఘీభావముతో మనము మెలిగియుండుటకు యెట్టి అభ్యంతరమా వుండదు. ఒక్కమృడిగా ఈ దేశమునుండి మాతృదేశ మనకు తరి పోయినచో అనేక కష్టములకు గురికావలసి వుంటుంది. 8, 4 ఏండ్లవరకు ఆర్థిక యిబ్బంది తొలగదు. కారణం, మనదేశములో ప్రస్తుతం ప్రభుత్వము అనేక సమస్యలు ఎదుర్కుంటూనే వున్నది. ఆ విషయాలన్నీ స్పష్టముగా మనము వార్తాపత్రికల మూలముగా తెలుసుకుంటున్నాము. యేదేశమైనను పారిశ్రామికముగా ఆర్థికముగా అభివృద్ధికి రానిదే నిరద్యోగ సమస్యకు గురవుకొంటుముల తీర్చజాలదు. కాబట్టి మనకు యిబ్బంది యిక్కట్లు లేనన్నాళ్ల వరకు ఈ దేశములోనే వుండి జీవిస్తూ మన కష్ట సుఖాలు ఎప్పటికప్పుడు ఇండియన్ ఎంబీసీ మూలముగా భారతప్రభుత్వమునకు తెలియజేసుకుంటూ వుండాలి. ఒకప్పుడు ఈ దేశములో వుండుటకు వీలులేని పరిస్థితులు ఏర్పడినప్పుడు తప్పని సరిఅయ్యేటప్పుడు ఈ దేశము వదిలిపెట్టి పోక విధిలేదు. అప్పుడు పోకతప్పదు.

యిక పోగా, భారతదేశము ముక్కు చూడనటువంటి ఆంధ్రులు లేక భారతదేశము వెళ్లి వస్తూవున్న వార్త యున్నను ఈ దేశమే తరణ్యము ఇండే స్థిరనివాసమని చెప్పి స్థిరనివాసము యేర్పర్చుకోవలసినవాళ్లు 1949 సం॥ మే నెలలోపున తెల్పుకొని తప్పనిసరిగా ఈదేశ సిటిజెన్ షిప్ తీసుకోవడము మంచిది లేకున్నచో మరొక గత్యంతర ముండదు

నారసింహలేఖ్యము
వింగారు చేర్చబడినది. మేము, విక్టోర, విక్టోరీ, తన, తనవస్త్రమును హరించి విరమము కాంచిన పిల్ల వృద్ధి కలిగించ వరప్రసాదము—
20 ఈ డబ్బు రు. 3-4-0 పోస్టేజీ 10 అ.
బి. సి. ఏ. డి.కంపెని. పెరిదేవి-నెల్లూరు జిల్లా
క్రాంతి : 7 పినుముదలి పిడి, మద్రాసు.

మా ఆశ—ప్రజల ఆశ—నిరాశ అయింది.
మా పాలిమేర సంతదాగుడు—ఆ రాజకీయ
కాధినుడు—మరల 23-9-48 గోదీ వాడు
శేష్యమహర్షి దున్నినాడు. మా మహాజరు-

అచ్యుత !
 22-3-48 లేదీ వారపత్రికలో శ్రీ వ్రున్న
 బసవేశ్వరరావుగారు వ్రాసినదానిలో నూత్తికి
 నూగువాళ్లు సత్యమున్నది. విదేశ ప్రస్థులు,
 విదేశపునాలు, విదేశస్తువు స్వగౌర్యం వచ్చిన
 తర్వాత కూడా మనదేశంలోకి వస్తున్నవి. మన
 దేశీయుల పనిపాటలు లేక నానా అన్న పని
 పోతున్నాడు. మహాత్మా గాంధీగారు పని శత
 శత బ్రతుకుడెగురుతు అన్న ప్రస్థులు మన
 దేశములోనివి వావలసిన దని అనేకవిధముల
 చెప్పినారు. మనదేశ జల అయిక్షేణము దిన
 దినాభివృద్ధిచేస్తున్నది అని, ప్రతియింట
 రాటును తిరిగినగాని మనదేశము సౌభాగ్యము
 చెందదని చెప్పి కాని, వారి అవసరమున్నామని
 చెప్పి కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వము విదేశ ప్రస్థులు,
 విదేశపు నాలు దినుషులి చెప్తున్నది. యింకను
 దృష్టాంతము విదేశ ప్రస్థులు, విదేశపునాలు
 అమ్మువారు కూడా వైసెం తీసుకోవలెనని
 వ్రాయుటల్ల గుఱుచున్నది. వైసెం నోగు
 పెట్టుకొని ముప్పదియేండ్లుగా పాడిన పాట
 ఆయన చాటగానే మాయమైపోయినది. పనులు
 లేక, అన్నం దొరకక అల్లాడే జనము ఎలాగ
 బ్రతుకుతారో తెలియనున్నది.

వీరియొక్క గుణానిగులగు, వ్యయప్రయోగములగు, కష్టనష్టములగు, మానామానములగు పూర్తిగా గ్రహించియే వీట్లు వాడుచుంకిరి. వీటిని అభ్యసించిన ప్రజలు నిష్పేకర వస్తువులలో అన్నియు తీసివేసినను మేలు కలుగును. కాని నల్లమందు ఔషధము అనిమాత్రము చాటుచున్నది. ఆయుర్వేద శాస్త్రజ్ఞులు “క్షుద్ధంశకరి బలవ్యయకరి వస్మిక్ ఔషధాదీనీ, ఆమ్లవ్యాధినివాసనీ రుచికరీ ఘోరామపై త్యాగహం, విశ్వరూపం గ్రాహుషు సేవసహరి స్వేదాగ్రాహకాదన్యజాకోషాగ్రాహణీ ప్రమేహహరణీ భగ్నాస్థిసంధానకృత్” అని విరిచింది. కుక గుణప్రాధాన్యమైనదని విశ్వసింపక తప్పదు. సారామములె నల్లమందు మత్తెక్కించి ధనమానప్రాణులగు తీయనేరదు. మత్తకానియు వాగు సారాయమును వాడుచుండుగుగాని నల్లమందు వాడువార లుంకిరి. యీ నల్లమందును చంటిపిల్లల దగ్గులు అతిపారము మున్నగు వానియందును వాడుచుండుగు. నల్లమందును ప్రజలు బహుగా వాడుచుండుట దీని గుణప్రాధాన్యమునుబట్టియే బహుప్రజాదరణ కలిగియున్నది.

18-10-48 } అల్లెన దామోదర రావు.
పాలకొండ

లూథరన్ అంధుల పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు

లూథరన్ అంధుల పాఠశాల

శ్రీ సూర్యదేవర బాస్కరరావు

స్వతంత్రభారతదేశమునందు అనేక మైన సంస్థలు, పాఠశాలలు స్థాపించబడుచున్నవి. కాని వికలాంగులకు తగిన పాఠశాలలు లేవు. అట్టి వికలాంగులలో అంధులూ ఒకరు. ఇట్టివారికొరకై “ఆంధ్ర సువిశేష సంఘము” వారు గుంటూరు జిల్లా పల్నాడు తాలూకా, కంటచింతలగ్రామములో నొక పాఠశాలను, ఇదిగప్పుచున్నది 1911 సం. త్వరములో స్థాపించి నేటివరకు జయప్రదంగా

జరుపుచున్నది. వీరికి దంతనా శ్లాఘనీయును. ఈ పాఠశాల 1911 సం. త్వరము అగస్టు నెలలో శ్రీమతి “అల్పిష్ట” అను జర్నలు దేశ విషయాలను గూర్చి వ్రాయుచున్నది. అంధుల బ్రెయిల్ అను అక్షరములను చదువుదురు. ఈవిద్య మాచుటకు చిత్రముగా నుండినది. కాగితముపై బుచ్చులు (పుచ్చెత్తు) గా చుక్కలు పొడుచుదురు. ప్రతి చుక్కకు నున్న లుంకు అదే విధముగా చేపలకమీద

కొన్ని అక్షరములతో తెక్కులు చేయుదురు. మరియు భూగోళము, చరిత్ర, ప్రపంచజానమును నేర్పుదురు. వీటితోపాటు సంగీతము (హార్మోనియము, ఫీడెలు, తబలా, తాళములు) నేర్పుదురు. మరియు జీవనోపాధికారకు కృత్రిమము (నవ్యాగ నేత, లేసుపనులు, తాళ్లు, చాపలు, పూసల అల్లకము) నేర్పుదురు. ప్రస్తుతము పాఠశాలలో 16 బాలురు, 15 నగు బాలికలు విద్య నభ్యసించుచున్నారు. ఇప్పటికి దాదాపు 200 మంది విద్యార్థులు విద్య నభ్యసించిపోయి మర్యాదగా జీవింపుచున్నారు. యాచన వృత్తిని

మాని తోటి మానవులతో సమానముగా వారి గౌరవమును కాపాడుకొనుచున్నారు. వీరికి విద్యను నేర్పుటగాను తర్ఫీదుపొందవలగునగున పుష్కలము, పుష్కలములు లభింపగలను. అంధుల మధ్య సేవచేయుట యొక్క తక్కువ మొదలైన పూహించండి. ఇట్టి కష్టమైన కార్యమునకు వీరు ఒప్పుకొని మానసము చేయుచున్నారు.

బాల బాలికలకు ప్రత్యేక వసతి గృహములు గలవు. ఇందు చేరు విద్యార్థులకు భోజనము, విద్యాసదులు వుచియును. కిటిని చూచుటకు ప్రత్యేకమైన పనివాడలు కలరు.

పాఠశాలయందు ఆగుతరగతులు గలవు. ఆరు తరములు పూర్తియైనవి 700 సం. త్వరములు చేతిపనులు నేర్పుకొనవలయును. ఇక్కడ తర్ఫీదు పూర్తియైనవి వారి ప్రకారములను విజ్ఞప్తము చేయుదురు. పాఠశాలకై దాదాపు సం. త్వరమునకు రూ. 6000/ (ఆరువేల రూపాయలు) ఖర్చు అగును. ఈ డబ్బు అంతయు యెచ్చటెచ్చి వచ్చును? కొంత గొప్ప చెంబువారు గ్రామములనుండి, కొంత విరాళముల రూపకముగాను మిగతా సామర్థ్యము మేనేజరెంటువారు భరింపును. ఇట్టి సేవచేయుచున్న మేనేజరెంటు వారు శ్లాఘనీయులు.

పాఠశాలలో చేరు విద్యార్థుల వీరిలూజానునెలలలో తప్ప మిగతా కాలములో యెప్పుడు వచ్చినను ప్రవేశము దొరుకును. విద్యార్థులు 8 సం. త్వరములు 14 సం. త్వరములలోపలనే యుండవలెను. జాతి, మత వివక్ష లేకుండా పాఠశాలలో చేర్చుకొనుదురు. మిస్ లిలిక్ స్వామి అమృతవారు యీ పాఠశాల ప్రస్తుత మేనేజరు.

పాఠశాలారా! మీ ప్రాంతములోనన్న అంధులను యెచ్చటికి పంపండి. అంధుల కొరకు విరాళమును పంప ప్రార్థన. అంధులకు జగుల యీ సేవకు తర రీతి సాధ్యం లందరు సహాయ పడెదరని నమ్ముచున్నాము.

పండితులకు ప్రానింగు సంపాదక మహాశయ!

ప్రస్తుతమున ప్రభుత్వమువారు సెకండ్రీక్షకు ప్రానింగుపొందిన పండితులకు, లేక పండితులకై జరుపబడు ప్రానింగుపొందిన పండితులకు ఎల్. టి.ల స్కేలు ప్రకారము జీత మిచ్చుచున్నారు. ఇదియునుగాక మైక్రోస్కోపులకు పరిగతులందు పదునైదేండ్లు సర్వీసుల పండితులకు వై స్కేలు నేయిచ్చుచున్నారు. ఎల్. టి.ల స్కేలును పుచ్చుకొను పండితులు మనరాజధానియందు ఐందోలేరు, వీరిసంఖ్య అత్యల్పము.

ఇప్పుడు ఎల్. టి. స్కేలు పొందగోరు పండితు లందరును ప్రానింగునకు పోవలసి యున్నది. ఈ ప్రానింగు పొందుటకై అనుబంధపరిగిన కష్టనష్టములు అనేకములు. ప్రానింగుకాలము పది నెలలు. ఆ సమయమున వీరికి సగముజీత మియ్యబడును. దానికై యేరాజమండ్రికి - లేక యింకొక్కడికో పోవలయును. ఏక కుటుంబము విభజితిమై రెండుగా నేర్పడవలయును. అలబిడ్డల నొక్కచోట విడిచి వీరు పోక్కుచోటికి పోవలయును. ఆహారవస్తువులకర లభితుగా పెరిగిపోయిన ఈ కఠిన్వృత్తి ములో పూర్తిజీతమే చాలకున్నది. అందులో దుర్మితమున అధికమానున్నట్లు సగముజీతముతో పది నెలలపాటు కుటుంబము ఖర్చులను, తమ ఖర్చులను భరించుట యెట్లు? విదు దినములా? పది దినములా? ఒక నెలయో? పది నెలలు గడవు టెట్లు? సామాన్యముగా తమ జీతములేవైనా అప్పు ముగ ఆదాయ మేదియు లేని యుపాధ్యాయుల కిది చాలకఠిన సమస్యగా నున్నది.

పండితులు, బోధనావిధానమును ప్రానింగు పొందినవారే యైనను - బోధనా విధానమును బట్టి గ్రంథముల శ్రద్ధతో నవలోకించియు, తమతోగూడ మూర్ఖత్వము పనిచేయు ఎల్. టి.ల బోధించు పద్ధతిని కంఠాన చేసుకొనియు, వారి నడిగి తెలిసికొనియు తాముకూడ ఆ విధానమునే అనుసరించుచున్నారు. సం. త్వరము కరముగ బోధించుచున్నారని తమ ప్రయత్న కారణముకొరకు, విద్యాధి కారుల ధైర్యము మెప్పుడు పొందినవారే. వారి ప్రయత్నమును ప్రాంతీయభావలందు విద్యార్థులు విమర్శితతో నుత్తీగ్గు లగుచున్నారు. దీని సమయమై యెక్కువగా చెప్ప నక్కఱయే లేదు.

వీమము ఇది ప్రానింగుల కాలము!

డి. ఇ. టి. లు మొదలుకొని డి. వి. జ. న. లో ఇన్స్పెక్షనరులకు - ప్రానింగునకు బంపబడుచున్నాను. మొన్ననే వీరికి మద్రాసునందు విదు దినముల ప్రానింగు నిచ్చిరికదా! రెండేండ్ల సెకండ్రీక్షకు ప్రానింగు పరిమితి నిగూఢముగా వైస్ కౌన్సిల్ పది నెలలకై జరిపిరి. డెవలప్ మెంటు - అస్తిత్వ శాఖలలో పని చేయువారికి ఒక మాసము ప్రానింగు ను ప్రభుత్వము వా కర్పరచి, హిందీ యుపాధ్యాయులకుగూడ ‘ప్రచారక’ కోర్సు మాడునెలల పాటే జరుపబడుచున్నది. వయోజన బోధకులకు గూడ కొద్దిదినములకే తయారొనర్చిరి. సిటిజన్ షిప్ ప్రానింగు గూడ పది దినముల పాటే. నూత్నులలో మోక్ష మనునట్టి వియన్నియు జరుగుచున్నది.

పది పండ్లండ్లండ్ల, వీరుగవులకడ నోచిదివి, తగునాత “విద్యా” మొదలగు పండిత పరిశులకై నాలుకండ్లపాటు చిదివి, ఛందో న్యాకరికాది భాషాప్రజ్ఞానమును సమగ్రముగ పొంది - ఉద్ధరింపముల నేకముల నుపతించి, పరిశులలో సత్కీర్తిత పాఠశాలలో పనిచేయుచున్నాగు కదా పండితులు! కనక ప్రైవారికి వలెనే పండితులకుగూడ - ఏ పదునైదుదినములలో లేక ఒక మాసము పాటే ప్రానింగున నేర్పరచి - హైస్కూలు తరగతులకు బోధించు పండితులందఱుని నిర్బంధముగా ప్రానింగు పొందనట్లు చేయుట మేలు. ఒక్కసారిగా పండితులందఱును ప్రానింగు ను నకు పోయినచో పాఠశాలలో బోధనకు చిక్కు కలుగకుండుటకై వేసవి నెలవుదినములందు ప్రానింగున నేర్పరచుట యుచితము.

కనక ప్రైవారిము ప్రానింగు పొందిన పండితులందఱుని ఎల్. టి. ల స్కేలు ప్రకారమే జీత మిచ్చునట్లు - దేశభాషాధారకులగు ప్రజా ప్రభుత్వమువారు దయతో నేర్పాటు చేయింపగలరని, వినయపూర్వకముగా ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇట్లు,

కే. హెచ్. నత్యనారాయణరావు
అలూరు.

దేశీయ వైద్యుల రిజిస్ట్రేషన్ ఆర్య!

1-2-1938 న బాల్ గాబడిన 281 నెం. ఫక్త్ హెల్త్ జి. బి. ప్రకారం దేశీయ వైద్యులను సరించుటకు ప్రభుత్వ దేశీయ వైద్య కేంద్ర సంఘమువారిచేయించిన “వైద్యశీతి” (Code of Medical Ethics) లోని ముఖ్యాంశములలో 1వ భాగం (Part I) వైద్యుల పాటింపవలసిన కృత్రిమ ధర్మములు అనదనియొక్క 1వ రూలులో 1 వ భాగంలో నవసరించి గవర్నమెంటు సెంట్రల్ బోర్డులో రిజిస్టరు కాని వైద్యులు వైద్యులచేయుటకు అర్హులు కానివారిలో ప్రకటించనట్లు తెలియుచున్నది.

అయితే బోర్డువారు వైద్యుల రిజిస్ట్రేషన్ “ఎ” క్లాసు అనియు, “బి” క్లాసు అనియు పండు విధములుగా విభజించి అండ్లయ వర్తనించి గవర్నమెంటు వారిచే నియంపించబడిన పాఠశాలలో క్రమశిక్షణ నొందినవారిని “ఎ” క్లాసులో రిజిస్టరుచేయుదురు. కాని దేశీయ వైద్యులు “బి” క్లాసులో మాత్రమే రిజిస్టరు అగుటకు అవకాశమున్నది. వారియినను గురువుల వద్ద నాలుగు సం. త్వరములు శాస్త్రాధ్యయనము, నాలుగు సం. త్వరములు కర్మ పథాభ్యాసము మొత్తము ఎనిమిది సం. త్వరములు వైద్యవిద్య నభ్యసించి పిమ్మట పది సం. త్వరములు వైద్య కృత్రిమ (ప్రాక్టీసు) నవలంబించి, అవలంబించుచున్నట్లు తమకీర్తిచేతగాని, తగిన అధికారి చేతిగాని ప్రమాణపత్రమును పొంది గవర్నమెంటువారికి పంపిన నే అనమానము లేమి లేక పోతే ఆ వైద్యుడు సెంట్రల్ బోర్డులో రిజిస్టరు కాబడవచ్చును.

కాని, గురువులకడ ఎనిమిది సం. త్వరములు వైద్యవిద్య నభ్యసించి పిమ్మట పది సం. త్వరములు వైద్యకృత్రిమ నవలంబించు టెట్లు? రూలు నవసరించి పది సం. త్వరములు వైద్య కృత్రిమ (ప్రాక్టీసు) లేనిదే సెంట్రల్ బోర్డులో రిజిస్టరు అగుటకు వీలులేనట్లు స్పష్టముచున్నదిగదా!

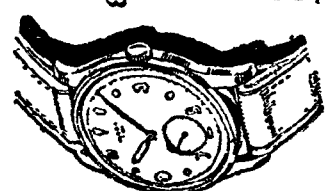
1వ రూలు, 1 వ భాగములో బోర్డులోని రిజిస్టరు కాని వైద్యులను వైద్యకృత్రిమ (ప్రాక్టీసు) చేయుటయందు నిరాకరించిరిగదా? ఇది చూడ చాలా విరుద్ధముగా నున్నది. అట్లు అయినచో మొదటి పది సం. త్వరములు బ్లాక్ మార్క్స్ లో ప్రాక్టీసు పెట్టవలసియుండునేమో!

దీనియొక్క యేర్పాట్లు సక్రమమైన పద్ధతులలో ఏర్పరచిన చాల బాగుండునని తోచుచున్నది. రిజిస్టరు కావలసిన దేశీయ వైద్యుల సంఖ్యకుముందు నున్నాగు.

రిజిస్టరు కావలసిన దేశీయ వైద్యుల కొరకు ప్రత్యేకము, యిటువంటి విగదపు చట్టములముల పరచుటకును, నేడుగి రసాయనములగు అన్నబడుచున్న అసహనముల నిషేధపు చట్టమును, రెపు రంగంకాదుల నిషేధపు చట్టము నములలో పెట్టబడినచో ఎల్లండికే తప్పక దేశీయ వైద్యుల ముచ్చనకైన కానరాక మానిపోయి, నాల్గవ నాటికే మన భారత స్వాతంత్ర్య ప్రభుత్వముయొక్క స్వల్ప కాలపు దేశీయ వైద్యవిధాన సఫలతా ప్రభావములను నానాదేశములు వర్ణింపకుండునా? తప్పక వర్ణించును. ఆనాడు పాశ్చాత్య వైద్యులు హోళనచేయుటకు దేశీయ వైద్యులందరుగాన అవివాద మనవరము అని తోచుచున్నది.

“దేశీయ వైద్యులు”

నవీనరకం రిస్ట్రాచిరు. 16/12-

రాస్కావలెము స్టాల్ షేపు 10 1/2"

నెం. 30W వికెర్ విలర్ కేసు రు. 16-12.0
నెం. 32B DO DO 4 రాళ్ళు రు. 20 6.0.
నెం. 33R DO నెంబర్ వెకెండ్ రు. 25-12.0.
నెం. 55C DO 15 రాళ్ళు రు. 36-12.0.
నెం. 44E రోడ్డుగడ్డ 10 పిల్లగ్యారంటీ రు. 55-12.0.
ఒకసారి కి వారెం కొన్నవారికి ఒక U. S. A. పౌండ్స్ పెన్ ఉరితము. ప్యాకింగు. పోస్టేజీ 14 అణలు. టాబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయు.

UNIVERSAL WATCH Co., (A)
Post Box No. 11401, Calcutta. 6.

కాశ్చేర్
అన్నిదగ్గులకు ఆమోఘమైనది
గిరిజా & కో. రాజమండ్రి

తెనుగు భాషాబోధన అంటే?

శ్రీ పి. ఎస్. లలితాప్రసాద్

ఇదీ వొక విషయమేనా? అనిపిస్తుంది లోకానికి. అట్లా అనిపించటానికి కారణాలు లేకపోలే దీనాడు. 700 సంవత్సరాల యెళ్ళవంతు పరభాషాప్రభావం మనమీద ఆవరించి "భాష అంటే అదే భాష" అనే భావం మనలో వ్యాపించటం వొకటి, నిత్యవ్యవహారంలో ఉపయోగించబడటం మరొకటి, కాని యీనాడు జాతీయవాదులకూ, రాష్ట్రాభిమానులకూ, భాషాసేవకులకూ ఒక నూతనమైన ఆకాశోత్థి కనపడ్డది. అదే మాతృభాషలకు ప్రథమ స్థానం దీనివల్ల ఆంధ్రభాషాబోధకులమీద ఇతోధికమైన భారం వచ్చి పడ్డది. ఈ భాగ్యత యిది వరకూ లేకపోలేదు కాని, యీనాడు ద్వైతానికి కృత్రిమావంతో నిర్వహించబడుతున్నది.

మాతృభాషను బోధించటమంటే—ఒకజాతి యొక్క స్వరూపాన్ని విద్యార్థులచేత గుర్తింపజేయుట మన్న మాట. కల్లకపటము లెటుగని విద్యార్థుల లేతహృదయాల్లో జాతీయాభిమాన బీజాల్ని నాటట మన్నమాట. కాని యీనాడు మనసాంఘిక రాజకీయాది విషయాలలో అక్కడక్కడా పాతభావాల్ని పాటిస్తున్నట్లే—తెలుగు భాషాబోధనలో గూడా కొన్నిటిని ప్రాచీన సాంప్రదాయాల్నిగా భావిస్తున్నట్లు కనపడుతుంది. పూర్వం అయిదవ తరగతి విద్యార్థులకు భారతభాగవతాది గ్రంథాల్ని బోధించి విజ్ఞానానుష్ఠితభావాలతో గూడా జాతీయాభిమానాన్ని గలిగించేవారు. ఆనాడు పదునాలుగేండ్ల పిల్లవానికుండే భాషాపరిచయం ఈనాడున్నత విద్యుల చదివే పాఠశాల వాళ్ళకు గూడా లేదంటే విదేశభాషాప్రభావం మన మీద యెంతగా ఆవరించి వున్నదో బోధపడుతుంది. భాషాభిమానం ద్వారా తద్భాషావ్యవహారాలను ప్రజలమీద, తద్వారా వారు నివసించే ప్రదేశంమీదా అభిమానం గలిగి జాతీయత అంటే యేమిటో అప్పుడు కొంచెం గ్రహించుకోవటానికి అవకాశం కలుగుతుంది. పైకితిగా భాషాభిమానం విద్యార్థులలో కలగాలంటే పాఠశాలలలో మాతృభాషను చూరిత్ర దృక్పథంతో వివరంగా బోధించాలి. తెలుగు భాష అంటే తెలుసుకోవలసిందియేమిటో—అని భావించే యీ లోకాల్లో పైకితిగా బోధించటం చాలా అవసరం.

సామాన్యంగా ప్రతిస్కూలులో తెలుగును బోధించేటప్పుడు ప్రకృతులని, వికృతులని, రూపాంతరాలని, పుణ్యక్షులని, పర్యాయపదాలని, వ్యాకరణశాస్త్రాలని యింకా యేన్నో చెప్తూంటారు. అవన్నీ చెప్పిన పుడే తెలుగు పాఠమవుతుందనే విశ్వాసం సర్వత్రావ్యాప్తిలో వున్నట్లు కనపడుతుంది. ఇవన్నీ ప్రాచీన సాంప్రదాయాలనీ, శాఖలువేసికొని తాటాకులకొడుగు పట్టుకొని స్కూలుకు వచ్చే పండితులు అట్లా బోధిస్తారనీ, కనుక వాటిని చెప్పకపోవటం వొక చరిత్రాత్మక విప్లవమనీ (చాలా భాగం ఆగ్రాధన యేమిటో తెలియకనే అనుకోండి) వాటిని చెప్పటం మానివేసి "యేమి తెలుగు" కుక్కపిల్లి కథలూ, చదువుకోండి" అని విద్యార్థులలో చులకనభావాన్ని కలిగించే వాళ్ళూ వున్నారు. ఈసందర్భాన్ని పురస్కరించుకొని తెలుగు భాషాబోధనలో గల చారిత్రదృక్పథాన్ని, కొన్ని విశేషాలను దిక్కాత్రంగా వివరిస్తాను.

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము
గుగు ఘృను నక్కరలేదు. అయిర్వేద చికిత్స. తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళకముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిదో. డబ్బు వాపసు చేయబడును. తెలుపు కొంపపై యుండిన రూ 2.8.0. చుద్యరక పై యుండిన రూ 3.8.0. పూర్తిగా యుండిన రూ 6.0.0.
గమనింపు.. ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి ఔషధం నిచ్చు ఔషధము.

Shri Chandra Kanta Pharmacy
No. (127) P.O. Rajdhanavar (Hazari bagh)

తెలుగు పాఠం చెప్పేటప్పుడు నలభైయేడు నిమిషాల పిరియడ్లో మొదటి నుంచి చివరి వరకూ తామే పురాణం మాదిరిగా చదివి అర్థతాత్పర్యాలనూ, విశేషాంశాలనూ చెప్పి వ్రాయుస్తూ విషయానికి ప్రాముఖ్యత యివ్వకుండా విద్యార్థులలో యేమీ సంఘటనం కలుగజేయుకుండా తమ పనిని పూర్తిచేసుకుంటారు. దానివలన విద్యార్థులలో స్వతంత్రతకీ సజీవిపోయి పరాధీనవృత్తి యేర్పడుతుంది. గ్రంథము చదివీ వొక అభిప్రాయాన్ని తాము ఎట్లా ఏర్పాటుచుకోవాలో తెలియక అయోమయస్థితిలో పడిపోతారు అందువలన అర్థమయే రీతిగా పద్యము నందలి ఆపుడలలను గుర్తింపజేస్తూ చదివించాలి కొన్ని పద్యములలోని భావాలు డొంక తిరుగుడుగానో, అలంకారయుక్తముగానో వుంటవి. అట్టి భావాలు విద్యార్థులకు అనగాహన కావటం కష్టం. అటువంటిప్పుడు వాటికి సరిపోయే లాకిక భావాల్లో సరిపోల్చి చెప్పితే అప్పుడు విద్యార్థికి పద్యస్థభావం బోధపడుతుంది. ఉదాహరణకు "రథియే తామర సాక్షుడు ఏర మృత్యా" అగుచు కర్ణుని పధించకవచ్చే నని క్రోధముతోనన్న ధర్మముని పలుకు లివి. నీవు కర్ణుని చంపలేవుగనుక సారథివై రథము నడపుము. గాంధీమమున క్రీకృష్ణుని కిచ్చిన నాతడు యుద్ధమొనర్చును. అని ధర్మజు డ్డరుననితో నమెను. ఈమాటలలోని గాంధీర్యమును ధర్మజుని మనఃప్రవృత్తిని గుర్తింపజేయక వున్న దున్నట్లుగా చెప్పిన, విద్యార్థి సంఘటనము లేక మొగ్గుబాటియుండును. ఈ సందర్భంలో విద్యార్థియొక్క పరిసరాల్లో జరిగే సంఘటనను గుర్తుకు తేవాలి. లోకములో వొక వ్రాత పనిని వొకని కప్పగించినపుడు వాడొకనిని చేయలేకపోయినదో ఆపనిని మరొకని కప్పగిస్తే సకాలానికి చేసేవాడే ఆ కాగితాన్ని కలాన్ని మరొకడి కిచ్చివేయ, అంత చేతగాని వాడవు ఆపనికి వొప్పుకోడ మెందుకూ? అంటారు గదా, అట్లాగే నీవు కర్ణుని సంహరించ లేకపోలే ఆ గాంధీమయొక్క పరువు గూడా పోతుంది. అందువలన క్రీకృష్ణుని కిచ్చి సామాన్యమయిన సారథిగా పనిచేయును" అని ధర్మజుడు విసుగుతో నన్నాడని చెబితే, అప్పుడు ధర్మరాజు ఏభావంతో ఆ మాటలన్నాడో విద్యార్థికి బాగా బోధపడుతుంది. కనుక పాఠం చెప్పేటప్పుడు విద్యార్థికి లాకిక విషయములను జ్ఞాపకము చేస్తూ వాటిని గ్రంథస్థ విషయంతో సరిపోలుస్తూ చెబితే ఆంధ్రమున గల గాంధీర్యం బాగా బోధపడి ఆనందంతో ఆ విషయాన్ని గ్రహిస్తాడు. అంతే గాకుండా తన జాతీయవ్యవహారాలు పడే పడే జ్ఞాపకం చేయబడటం వలన అతనికి జాతీయ దృక్పథం గూడా అలవరించబడుతుంది. అంతేకాని జాతికి, సారస్వతానికి యేదో పెద్ద అగాధ మున్నట్లు చిత్రించకూడదు. రాయబారానికి వెళ్లే క్రీకృష్ణునితో ద్రౌపది తన పరిస్థితిని చెప్పేటప్పుడు "అంతలుచేసి పోనడచి యక్కట సంజయు చేత చెప్పి పుత్రైతువు" అని యంటుంది. ఈ రచన తిక్కనది. ఈ కవి ఒక్కపదాన్ని వుపయోగించాడంటే యెంతో భావం యిడిచివుంటుంది. పై పద్యపాదములలో అంతలుచేసి అన్నప్పుడు కొరవులు పొండవులకు చేసిన అవకారములన్నీ ఉద్ఘాటించబడ్డవి. కాని పేరుపేరున అవన్నీ పర్తిస్తే కవిత్వంలో చిగువు పోతుంది. అయితే యీ మాటలలోని భావాన్ని సాధ్యమయినంతవరకు విద్యార్థి చేతనే రాబట్టాలి. ఎట్లా? ఆ సమయంలో ద్రౌపది యొక్క మనస్తత్వ మెట్లున్నదో బాలనిచేతనే చెప్పించాలి. అతిదు చెప్పలేకపోలే ద్రౌపది మనస్తత్వాన్ని గుర్తించటానికి తగిన ప్రశ్నలను వేయాలి. అపు డెతడు సులువుగా చెప్పేస్తాడు. ద్రౌపదియొక్క మానసికతత్వాన్ని గుర్తించిన విద్యార్థి అట్టి స్థితిలోనున్న ద్రౌపది అంతలు చేసి అనటంలోగల విశేషాన్ని గూడా

చెప్పేస్తాడు. అపుడు ద్రౌపదియొక్క మానసిక తత్వంతో సమానమయిన మనస్తత్వంగలవారు మరపురాని దుస్సంఘటన జరిగినపుడు తరువాత కొంతకాలాని కేమంటాలో చెప్పించటం. ఈ రీతిగా అతనికి గ్రంథస్థవిషయం సులువుగా బోధపడుతుంది.

ఇక అలంకార విషయం—పాఠ్యభాగంలో గల అలంకారాలు ప్రధానకథ కేవలంగా మెటుగులుపెడతనో వివరించకుండా అవి గూడా గ్రంథస్థ విషయంగానే భ్రాంతిపడునట్లు విద్యార్థిని తియ్యుచేయకూడదు. కథావస్తువునకు అలంకారానికి గల భేదాన్ని, సంబంధాన్ని గుర్తింపజేయాలి. శ్రీనాథుని హరవిలాసములో ఈశ్వరుడు కపట విప్రవేషముతో వచ్చి పార్వతి యొక్క తపశ్చర్యకు కారణమగుచుమా ఆమెతో "పన్నగఫణారత్నంబుమీద చెయి సాచువాడు గలండ" అంటాడు. ఇక్కడ ఫలనా అలంకారం వ్రాసుకోండి అని చెప్పినంతమాత్రాన ఉపాధ్యాయుని కర్తవ్యము తీరిపోలేదు. పన్నగ ఫణారత్నము అను పదమువలన హిమవంతునకు పార్వతికి యెట్టి గొప్పదనము నిరూపింపబడినదో ఆ పదముల సుపయోగించటంలో కవి యభిమత మేమిటో విద్యార్థులకు తెలియజేయాలి. ఆ పుదాహరణ ప్రస్తుతకథాంశమున కట్లా సరిపోయినదో, ఆ మాటలు లేకపోలే కథాభాగాని కేమైనా భంగమున్నదో విద్యార్థి కళ్లనే రాబట్టాలి. ఆ పదములను తీసివేస్తే కథాభాగ మెట్లా వుంటుందో చెప్పించాలి. ఆ మాటలవల్ల దోస్తకమయే సామాన్యాధాన్ని చెప్పించాలి అపుడుగాని కథాభాగానికి అలంకారాదులకూ గల భేదం బాగా స్పష్టం కాదు.

ఇక ప్రకృతి వికృతి—(ప్ర) భగ్నుము. (వి) దిన్నము—అని చెప్పి, వాళ్ళచేత వ్రాయించటం ఒక ఆచారం. అంతకంటే దాని ప్రకృతి అని యెందు కనాలో. రెండవదాన్ని వికృతి అని యెందు కనాలో కొంచెం భాషాసాంప్రదాయాన్ని చెబితే విద్యార్థి శ్రద్ధ పెట్టింపవుతుంది. భగ్నుము అనే సంస్కృతపదమును ప్రజలు అనగా అనగా కొంతకాలానికి బన్నము అని మారిందనీ, అరసుమాత్ర మొక్కటేననీ, స్వరూపభేదము మాత్రం కలిగిందనీ, అయినా పోలికలేకపోలేదనీ, చెబితే కొంచెం భాషా సాంప్రదాయాన్ని గ్రహిస్తాడు. అట్లా తెలుసుకున్నప్పుడు "పెక్కు బన్నంబు లోడదిన లెక్క గొనక" అన్నప్పుడు అతని మనస్సులో అచటి భావం కొంతయినా స్ఫురిస్తుంది. లేకపోలే ఇక్కడ మళ్ళీ అర్థానికి వెతుక్కోవాల్సి వస్తుంది. యజ్ఞముయొక్క వికృతి పదము బన్నము అని తేలిసినపుడు మరోచోట బన్నము అనే పదవచ్చినపుడు అర్థం త్వరగా తెలుసుకోగలుగుతాడు.

ఇట్లాగే రూపాంతరాలూ—రూపాంతరమంటే అర్థమేమిటో చెప్పటం అవసరం. అట్లా అర్థవివరణ లేకుండా వ్రాయండియ్ రూపాంతరాలు. ముక్—మును—మున్న—అని చెప్పి నట్లయితే మార్పులకోసమే ఆచదువు. అంతేగాని భాషాతత్వవిమర్శనాశక్తికుంటువుతుంది. నానారములు మొదలయినవాటినిగూడా ప్రయోజన పురిస్సరంగా బోధించాలి.

పైవిధంగా భాషాబోధన చెయ్యాలంటే ఉపాధ్యాయుడు త్రికరణస్థిగా కృషిచేయాలి. సంస్కృతాంధ్రముల సంబంధాన్ని సమగ్రంగా గుర్తెరిగి వుండాలి. అంతేగాక, ఆ జాతిలోవున్న భాషయొక్క సుడికారాన్ని బాగా తెలుసుకోవాలి. అప్పుడు బోధనకు ప్రారంభిస్తే విద్యార్థులలో జాతీయభావం, భాషాభిరుచి, భాషాసాంప్రదాయవిజ్ఞానం, భాషాపరిణామం, మొదలయినవి వివరంగా ప్రవేశించటానికి అవకాశం కలుగుతుంది. అంతేగాని మన పూర్వులు భారత భాగవతాల్ని చదివి అర్థంచెప్పటంలేదా? మనం మాత్రం యెందుకు చెప్పలేమని భాషాబోధనకు దిగితే విద్యార్థుల భాగ్యభివృద్ధికి అటంకం కలిగించటంతప్ప వేరే ప్రయోజనం కూన్యం.

దీపావళి
(7 వ పేజీ తరవాది)
లోనూ, బాహ్యోరణ ప్రదేశాలలోనూ చిత్రాతిచిత్రమైన రంగవల్లికలను తీర్చిదిద్దుతారు ప్రాచీనకాలంలో ఈనాడు గృహలంకరణం కోసంగా తిండుల కుసుమ బలివికారాదులైన కళలను స్త్రీలు ప్రత్యేకంగా అభ్యసించేవారని తెలుసున్నది. తోరణాలు కట్టటము ప్రాచీన భారతీయులు ఒక కళగా అభివృద్ధి పొందించారు. రాజనగరాలలో 'కలువడాలో' సంభవీధులను 'దీపావళి' పండుగనాడు అలంకరించేవారట నరకచతుర్థినాడు తెల్లవారుజామునలేచి తలంటు స్నానం చేస్తారు. ఇది నరకాసురుడు చనిపోతూ కోరుకున్న కోరికట. అతని మృత్యు దినాన లోకంలో జనమందరూ ఆభ్యంగనంజేసి నూతనస్త్రీలను ధరించేట్లుగా వర మీయవలసిందని శ్రీకృష్ణుని కోరుకున్నాడట పిండిపంట లతో తృప్తికరమైన భోజనంచేసి మర్నాడు కొత్త అల్లుళ్ళకు నూతనస్త్రీలు కట్టజెట్టి ప్రాగు క్రుంకగానే మతాబులు, జైల్లు కాల్పుకుంటారు. 'భారతీభాగ్యప్రభావం' ఇటువంటిదని నిరూపించేట్లుగా ఉంటుంది ఆనాటి సౌభాగ్యము. అందువల్ల ఆనాటి వెలుగును చూచి ఒక కవి—

'వెలిగించుచుందురు విమలార్యమానీసి
లిలంబు లెల్లడ దీపరాజి,
పట్టించుచుందురు ప్రమదామణుల్ నిజ
సుతులచే దివట్లు పతులు చూడ,
ప్రేలించుచుందురు వివిధంబులౌ బాణ
సంచులు బాలురు సంబరమున,
కట్టించుచుందురు కమనీయ వస్త్రముల్
క్రాంత యల్లుండచే నర్తమామ
లాత్రిపడుచుందు రెల్ల రా రాత్రుమందు
పరమ తేజోమయంబు ప్రకృతి జూడ
భారతీ భాగ్యరేఖా ప్రభావ మిటులు
వెలుగు నన దొచు దీపావళి విధము గనగ'
అని అన్నాడు

జైత్రరాహులు వెలిగించే దీపావళికి మరొక అభిప్రాయం ఆధారం. సుశ్రువనూతలు కాలేక మరణించినవాళ్ళూ, బలస్వరణాన్ని పొందిక వాళ్ళూ భూతరూపాలతో తిరుగుతుంటారని వాళ్ళ నమ్మకం. వారిని పారద్రోలటాని కనీ వారు దీపసమాహాన్ని వెలిగిస్తారట!
దీపావళి మహోత్సవాలలో మందుసామాన్లు కాల్చటం బాబరు చక్రవర్తితో ప్రారంభించింది. అందువల్ల ప్రవిడల్లో దీపాలు వెల్లిగించటమే ప్రధానంగా భావించే అలవాటు కనిపిస్తున్నది. కన్యకలు తాళపత్రాలతో నుమృతాలు చేసి దానిలో దీపంపెట్టి గిరగిరా త్రిప్పకుంటూ పాటలు పాడుతారు. గ్రామనీమలలో చొప్పకట్టలుకట్టి ఊరిబయట తిప్పి చివరకు అన్నిటిని ఒకచోట చేర్చి నరకాసురుణ్ణి దగ్ధంచేసినట్లుగా తిరిగి వస్తారు. దీపావళిపండుగ సయాంధేశంలో కూడా జరుగుతుంది. వారూ కార్తీకమాసంలో మనవలెనే ఆకాశదీపాలు ఉంచుతారు. బోర్నియోలో కూడా దీపావళి ఒకనాడు జరిగినట్లు పురాతత్వవేత్తలు చెబుతున్నారు. తూర్పు బోర్నియోలో కుట్రే నదీప్రాంతాన 'మాళ కామకా' అనే ప్రదేశంలో బయటపడ్డ క్రీ. శ. 400 నాటి ఒక సంస్కృత శాసనం మూలంగా ఆ దేశపురాజు 'మూలవర్మ' చరిత్ర బయటపడినది. అందులో అతని దానాలు పేర్కొన్నారు. దీపమాలికలతో తిలా పర్యవహారంచేత ఆకాశదీపాలు ముఖ్యపట్నంలో—దీపావళి మహోత్సవానంతరం—నిలిపినట్లు తెలుస్తున్నది. మనదేశంలో అక్కరుచక్రవర్తి దీపావళి మహోత్సవాలలో పాల్గొన్నట్లు వినియా-అక్బరీతల్వక్తమాతున్నది.

ఈ రీతిగా పరిశీలిస్తే దీపావళికి పారాజిక, ఖగోళ, చారిత్రాత్మక ప్రాధాన్య మున్నట్లు అవగత మాతున్నది.
"భరతామ పయద్రవో ద్యౌః పృథివిశ్చమ
రపోద్ మోషుతే కించనా ముషి"
E9-10-ముగ్ధ్యవము.
'భూమ్యాకాశాలు ఏకమై ల జ్ఞాక ర మైశే
అన్యాలవర్తనాలు తల ఎత్తకుండా మొదలంటూ
నాశనంచేసి, పతనపాతాలను నిర్మూలించి
తుడిచినేయునగాక! ఏ పాపాలూ ఏ దుఃఖాలూ
మిమ్మల్ని అంటకుండుగాక!'

'పురాణ విల్లా'

శ్రీ రెంటాల రామవరావు

మన రాజధానియగు ఢిల్లీలో ఆనేక చరిత్రాత్మకమైన స్థలాలున్నాయి. పూర్వము, ఎందరో రాజులు—హిందువులు, మొగలులు—ఈ ఢిల్లీ నగరాన్ని రాజధానిగా చేసుకొని తమ తమ రాజ్యాలు పరిపాలించారు. నిన్న మొన్నటివరకు, బ్రిటిషువారు కూడా ఈ ఢిల్లీనే రాజధానిగా చేసుకొని మనదేశాన్ని పాలించారు. ఢిల్లీ నగరం అనేక రాజుల్ని, రాజ్యవంశాల్ని చూసింది. కాని నేడూ రాజులు లేరు; రాజ్య వంశాలు లేవు. కారణం వారందరూ నిరంకుశ ప్రభువులు. వారిని నిరంకుశ ప్రభుత్వం వారి ప్రభుత్వ బలం, ప్రజామోదన కాదు; వారి శీరంగులు, తుపాకులు, విమానాలు, పై నాల్గులు, కోటలు, మొదలైన వంటివే. అందువల్లనే ప్రజామోదనలేని వారు నశించారు; వారి ప్రభుత్వాలూ నశించాయి. కాని, ఏ కాలంలోనో వారు కట్టించిన కోటలు, దిగ్విజయ స్తంభాలు, మసీదులు, మకబరాలు, ప్రస్తుతం కొంత శిథిలమైన స్థితిలో వున్నా, ఇంకా బ్రతికే వున్నాయని చెప్పాలి. 'పురానా కిలా' అందులో ఒకటి. 'పురానా కిలా' అంటే పాతబడినకోట ఢిల్లీ నగరాన్నించి దాదాపు 2 మైళ్ల దూరా న్నుంది.

చుట్టూ ఎంతో పెద్ద ఎత్తైన రాతిగోడల ప్రాకారం, బ్రహ్మాండమైన ఆకోట సింహద్వారాలు, క్రుంగి శిథిలమైయున్న ఆ కోట బురుజులు అంత దూరాన్నుంచే అందర్నీ ఆకర్షిస్తుంటాయి. కాని పొరలకు ఆశ్చర్యం కలుగజేయదు; నన్నా విశాల ప్రాకారం గాని, బ్రహ్మాండమైన కోట సింహద్వారాలు గాని అంతగా ఆకర్షించలేదు. ఒక నిరంకుశ ప్రభువు—అత సేమతకుడైనా కానివ్వడం; ఏ కాలం వాడైనా కానివ్వడం, తన నిరంకుశ ప్రభుత్వపు పునాదులను మరింత బలపరుచుకునేందుకు తన సైనికుల రక్షణార్థం, ఇలాంటి బ్రహ్మాండమైన కోటలనే గాదు; మరేవి నిర్మించినా వాట్లను చూసి మన మెదుకు ఆశ్చర్యపడాలి? ఎందుకు గర్వించాలి? వాటి శిల్పకళా గాంభీర్యంలో గాని, వాటి చిత్రకళా సౌందర్య ప్రతిభలో గాని, అవి ప్రదర్శించే పరపీడనా పరాయణత్వాన్ని మన మెలా విస్మరించగలగతాం? కాని—

ఈ పురానా కిలా, ఆకాలంలో, నిరంకుశ ప్రభుత్వాధికారంలో, నిరంకుశ నైన్యాలకు రక్షణిచ్చింది మరి ఈనాడో!

ఆ కోట సింహద్వారంపైన ఆ కాలంలో ఏ విజయపతాకం ఎగురుతుండేడిగాని, నేడే సింహద్వారంపైన మన జాతీయజండా! మన త్రివర్ణ జండా! వేలమంది శరణాగతుల తావిస్తూ సగర్వంగా ఎగురుతోంది. ఆ విశాల ప్రాకారానికి ఆకార మిచ్చింది ఏ శిల్పకళాప్రజ్ఞాదో, ఆ కోటకురామెత్తింది ఎన్ని వేలమంది కూలీలూ! ఆ కోటచుట్టూ, మరియు, సింహద్వారముల నలువైపులను చిత్రకళాసౌందర్యమును చిత్రించింది ఏ చిత్రకళాధురంధరుడో! ఏవి వారి

ఊరులు, ఏవి వారి పేరులు? ఆనాడు పరపీడనా పరాయణత్వానికి ప్రతిబింబమై నిలిచిన ఆ కోటయే, నేడు మానవసౌహార్దానికి, సౌభ్రాతృత్వానికి మూర్తియై యుండటయే, ఆ కోటను గురించిన నా ఈ ప్రస్తావనకు ముఖ్య కారణం. నిజంగా మన జాతీయ ప్రతిష్ఠకు—ఈ కోటపై ఎగురుతున్న మన జాతీయజండా ఎంత కాపు దారి!

ఈ శరణాగతుల ఎవరు? వీరి సమస్య లేలాంటివి? వీరి సైన్య కష్టాలకు గురియ్యారా; వీట్లను గురించి వ్రాయాలంటే ఎన్ని పేజీలైనా వ్రాయవచ్చు. వీరిలోని ప్రతిఒక్కరి జీవితం ఒక పెద్ద గాథ. ఇల్లు, వాక్కిళ్లు, పెళ్లాం, విడ్డ లను, వదలి ప్రాణాలను చేతిబుచ్చుకొని పారి పోయి ఏ మనుష్యుడైనా వస్తాడంటే ఎవరు నమ్మగలరు? ఒకరు కాదు; ఇద్దరు కాదు; ముగ్గురు కాదు; ఎన్నో వేలమందిలా పారిపోయి వచ్చారు; స్త్రీలు—పురుషులు వీరిలా ఎందుకు రావలసినవ్చిందో; దీనికి కారణ మెవరో అన్న సంగతులను పరిశీలించడం ఈ నా వ్యాసంలోని ప్రధానోద్దేశ్యం కాదు. కాలినడకమీద, రైళ్లలోనూ, కొంతమంది విమానాల్లోనూ పంజాబు నుంచి వచ్చినట్లుంటే వారే వీరందరు. దారిలో వీరు పడిన కష్టాలు, వీరికి కలిగిన దుఃఖం ఇంతంత కాదు. కరిగి, కరిగి కరడుకట్టిన వీరి హృదయా వేదనను చిలికించడం నా తలంకాదు; కన్నీళ్లు కాల్యాలై ప్రవహిస్తాయి; దుఃఖం సముద్రంలా దొర్లిపోతుంది; ఎలా సాహసించగలను?

ఇలాంటి శరణాగతుల సహాయకారకు ఎన్నో వోట్ల మన ప్రభుత్వం వారు శిల్పి రాలు స్థాపించారు. అందులో ఢిల్లీలోని 'పురానా కిలా' ఒకటి దాదాపు 7,000 మంది శరణాగతులు ఈ కోటలో వుంటున్నారు వీరంతా ఎక్కువగా పంజాబునుంచి వచ్చినట్లు వంటివారే. ఈ శరణాగతుల సహాయార్థం మన గవర్న మెంటువారు 'ప్రత్యేకంగా ఒక శాఖ' నేర్పరచి దాని తొక్ మంత్రిని నియమించారు. ఈ శరణాగతుల సహాయశాఖ ద్వారానే వీరికి కావలసిన సౌకర్యాలకు ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి. ఈ కోటలో వీరికి కావలసిన నీటి వసతి, ఎలక్ట్రిక్ వసతి, వీరి పిల్లల చదువుకోసం ఒక పాఠశాల, వీరికి ప్రత్యేకంగా ఒక పోస్టాఫీసు, ఒక ఆస్పత్రి ఇవన్నీ గవర్న మెంటు వారి ద్వారానే ఏర్పాటుచేయబడ్డాయి. కాని, ఇంతటి భీషణమధ్యమ పరిస్థితిలో, ఈ మహత్తర కార్యభారమును వహించడంలో ఎంతటి గవర్న మెంటుకైనా ప్రజాసహాయం కావాలి ప్రజాసహాయం లేనిదే, ఈ పని నెరవేరడం చాల కష్టం; దుర్భం ఈ ఆవశ్యకతను గురించియే, మన జాతీయసంస్థలు—అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘంవారి ద్వారా—ఒక కేంద్రీయ శరణాగతుల సహాయసమితి—ఏర్పాటు చేయబడింది. దానికి అధ్యక్షులు మన జాతీయ కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు డా॥ రాజేంద్ర ప్రసాద్. మంత్రి శ్రీమతి సుచేతాకృపలానీ శ్రీ

శరణాగతుల కార్యభారముతో ఈమె వహించింది. ఈమె ఈ దిశలో చేస్తున్నట్లుంటే కార్యం ఎంతో ప్రశంసనీయమైనట్లుంటేది. ఈ 'పురానా కిలా'లో ఈమె ప్రత్యేకంగా స్త్రీలకు ఒక పరిశ్రమశాఖను ఏర్పరచింది. కోటలోవున్న స్త్రీలందరూ—పడుచువారు, నడి పయస్సువారు; పుట్టులు—ఈ పరిశ్రమశాఖలో చేరి వివిధవృత్తుల ద్వారా తమ జీవనోపాయం చేసుకోగలుగుతున్నారు ఈ శాఖ యాజమాన్యం క్రింద మాడు భిన్నమైన పరిశ్రమశాఖలు నడుస్తున్నాయి.

1. నూలుతీయు శాఖ (Spinning Section);
2. కుట్టుపనుల శాఖ (Tailoring Section);
3. లేసులు; అద్దపుపనుల శాఖ (Embroidery Section).

ఈ మాడు శాఖలు కుమారి శాంతి శ్రీ వాస్తవ ద్వారా నడపబడుతున్నాయి. కుమారి శ్రీ వాస్తవ విద్యావంతురాలు; కాశీ విశ్వ విద్యాలయంలోని బి. ఏ. పరీక్ష పాస్ అయ్యింది. సాంఘిక, జాతీయ భావాలు ఈమెలో నాటుకు పోయాయి.

ఈమె కొంతకాలం ఆఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘం ఆఫీసులో గూడా పనిచేసింది. అంత బలమైన శరీరం కాకపోయినా, ఒక బలమైన ఆత్మ ఈమెలో వున్నట్లు నాకు కనపడింది. ఒక ప్రక్కన నే నడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధానం చెబుతూ, మరోవైపున రోగుల చికిత్సకోసం తగు ఏర్పాట్లుచేస్తోంది. స్వయంగా రోగులకు మందులు కలిపివ్వడం, పండ్లరసం తీయడం, మరెన్నోనో కుశలప్రశ్నలు వేయడం నేనున్న రెండుగంటలకాలంలో అనేక పర్యాయాలు చూశాను. ఏదో ఆవేదనతో, సహానుభూతితో పనిచేస్తున్నది ఈమె.

(1) నూలుపడుకు శాఖ —ఈ పరిశ్రమల శాఖపని ప్రారంభించి దాదాపు 6 మాసాలైంది కేంద్రీయ సహాయసమితి వారు దాదాపు 200 చరఖాలతో ఈపని ప్రారంభించారు. ఘూమరు 200 మంది స్త్రీలు ఈశాఖలో ఎంతో వుత్సాహంగా పనిచేస్తున్నారు గాంధీగారి వెంటపుండే శ్రీ అచాగాంధీ సోత్తురుడైన శ్రీ ధీరేంద్ర ఛటర్జీ ఈశాఖకు సంబంధించిన కార్యమంతా నిర్వహిస్తున్నాడు. ప్రతిఘంటికీ, ఎక్కులు చేయడం, దారం తీయడంవరకు ఇక్కడ నేర్పబడుతున్నది. నిజంగా ఆ 200 రాట్నాలు ఒకేసారి గిర్రున తిరుగుతున్న దృశ్యం చూస్తూంటే ఎంతో ఆనందంగా వుంటుంది. వడివడిగా తిరుగుతూ, గంటలలో, వేలకొలది

గజాలను తయారుచేసే మిల్లుప్రకారం ఎదుడ ఈ చరఖా ఎంతవరకు నిలబడగలదో చెప్పలేను గాని, ఈ శిథిలమృదయులైన శరణాగతుల చేతుల్లో తిరుగుతూ వారికి జీవనోపాయం చూపించగలుగుతున్నందులకు మనం 'చరఖాకు' తేజీలు చెప్పాలి. ఈ చరఖాకే మనం తిరిగి ప్రాణం పోస్తే, మళ్ళీ వాడవాడల్లోను జాతీయ సంగీతం పాడుతూ మనదేశంలో ఇంకా ఇది జీవించి యుండగల దనే ధైర్యం నాకుమాత్రం పోలేదు. చరఖాకు ప్రాణంపోయడ మేమని పాతకులు నన్ను ప్రశ్నించవచ్చు. చరఖాకు ప్రాణం పోయడమంటే చరఖాలో కొంత మార్పు జరగాలి. ఇలాంటి మార్పులు చరఖాలో ఇంతమందుగూడా జరుగుతూ వచ్చాయి. చరఖాకి ఒక నూతనశక్తిని మనం ప్రసాదించాలి. ఇది యంత్రయుగం. ఈ యంత్రయుగంలో చరఖా జీవించియుండాలంటే, చరఖాని గూడా మన మొక్క యంత్రంగా మార్చాలి. విద్యుచ్ఛక్తితో (Electricity) మనం ఇక ముందు చరఖాను నడపాలి. కాని ఇలాంటి ఎలక్ట్రిసిటీతో నడిచేటట్లుంటే చరఖా లన్నింటిని మనం ఒకేచోట కేంద్రీకరించరాదు. మన పరిశ్రమల విధానంలోగూడా కొంత మార్పు రావాలి. వికేంద్రీకరణవిధానాన్ని మనం అవలంబించాలి ఎలక్ట్రిసిటీని పూర్వపూర అందించాలి. ఇంటింటి ఎలక్ట్రిక్ దీపాలు వెలగాలి ఆ ఎలక్ట్రిసిటీతో ఇంటింటి మన ఖరఖా తిరుగాలి. చరఖా విధానంలో దీని నొక

మార్పనండి, విప్లవ మనండి మనం దీనిని ఆహ్వానించాలి; ధైర్యంగా దీనికి సంసిద్ధపడాలి. అలా చేయగల్గిన నాడే ఈ పవిత్రభారత భూమిలో 'చరఖా' బ్రతికివుండగలుగుతుంది. ఈ విప్లవాన్ని మనం ఆహ్వానించగలిగితే—ప్రపంచంలోని ఏ ఏటంబాంబుకీ, (Atom Bomb) మనంగాని, మన చరఖాగాని భయిపడ నవసరం లేదు. చరఖాని సజీవంగా వుంచాలంటే చరఖాకు మన మిలానే ప్రాణంపోయ గల్గుతా మన్న నమ్మకం గలవారిలోనే నొకణ్ణి. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే—మన జాతీయ పరిశ్రమల విధానం—కేంద్రీకరణ విధానమా! లేక వికేంద్రీకరణవిధానమా! అన్నదే నేటి ప్రశ్న. ఇతర పాశ్చాత్యదేశాలవలంబించిన కేంద్రీకరణ విధాన ఫలితాలను మనం ఎంతవరకు అర్థం చేసుకోగలిగింది? మనం వాటినుంచి ఏపాఠం నేర్చుకున్నది? మన మవలంబించబోయే విధానాలే దానికి నిదర్శనాలు ఖద్దరు ఖద్దరంటూ మన మిన్నాల్లుగా ధరిస్తూ వచ్చింది ఆ ఖద్దరుయొక్క అందాన్ని చూసికాదు; ఆ ఖద్దరులో యిమిడివున్నట్లుంటే జాతీయభావనే దానికి కారణం; ఆ చరఖాలో నిడిడికృతమైనట్లుంటే వికేంద్రీకరణవిధానమే ప్రధానోద్దేశ్యం. నేటివరకు మన మంత్రులు, శాసన సభా సభ్యులు, కాంగ్రెసు నాయకులు అందరూ ఖద్దర్ని ధరిస్తూనే వున్నారా! ఎంత నమ్మకతో ధరిస్తూవచ్చారో! ధరిస్తున్నారో! ఎంత వరకు వీరి వికేంద్రీకరణవిధానానికి జల మివ్వ గలుగుతారో చూద్దాం; ఇక ముందు వీరికిది పరిహాసమయం

(2) కుట్టుపనుల శాఖ (Tailoring section) —కుట్టుపనుల శాఖలో దాదాపు 50 మంది స్త్రీలు పనిచేస్తున్నారు. కేంద్ర సహాయసమితి వారి ద్వారానే దాదాపు 10,15 కుట్టు యంత్రాలు వీరికి వ్యవహరించాయి. లాజోరునుంచి (20 వ పేజీ చూడుడు)

తా జే మ హ ల్ బీ డి లు
న న క టి కే ర ప్ర ఖ్యా తు లు క రి గి న వి

No. 1, Strand Road, Madras

Syed Kader, Pensioned Havildar Beech Merchant
Pension Line, Washermenpet Madras
అశ్వత్థాగ్రా పంజాబ్ అలలుదగ్గర, బీచ్ మార్కెట్
పి.బి. షాన్ లుల వణానూరి పేట, మద్రాసు

తె. 1, కాన్డి జోర్జ్ రోడ్

ఇంకను సాటిలేనిది గాన శ్రేష్ఠమైనదిగాన వున్నది. కనికరాతన వకలు టీటీలకు
జాసబోధన. వివరములకు: మాన్యుఫ్యాక్చరర్స్:
మె స ర్యు న య్య ద్ తా ద ర్,
వామర్ మగ్ సేట, :: మద్రాసు 21.

జానీదయం

(11 వ పేజీ తరువాయి)

క్రూరంగా వచ్చేయి మర్రి పోవాలన్నా... తలచుకోలేకపోయా. నాకొడుకు దొంగతనం చేస్తే అది నన్ను కదల్చలేదు కాని తిరిగి రాగలడా? వస్తాడా, రాగలడా? ఎవరి అడగనూ?

సావిత్రి కుర్చీలో కూర్చున్నా చిరు శబ్దాలకి లేచి వెళ్లేదాన్ని. ఘంటలు ఒరుగుతున్న నాకు సహాయంగా ఇంకొకళ్లు లేకపోవడం నన్ను సరికంటే కూర్చోపెట్టింది. తూన్యతి సరాల్ని తోడేస్తోంది. రాజాగదిలో పుస్తకాలు నిలదీసి అడుగుతున్నట్లే వున్నాయి. "చేతులారా నీ కొడుకుని తరిమివేసేవే తల్లివి. నీకు హృదయం వుందా? నీ ప్రేమకోసం నీ నవ్వుకొరకు నీ మాటలకొరకు ఎంత ఆక్రందించి పారిపోయేదో తెలుసుకున్నావా? ఆరంభమయ్యిందా?"

ఏం సమాధానం చెప్పి అననయపరచుకోనూ కన్నీళ్లు కారిస్తే వస్తాడా? ఇప్పుడు ఆకులు పట్టుకుంటే గంధర్వలు కోర్కెలు ఈడేరుస్తారా?

కొద్దిఘంటలకైతే వెళ్లిన రమ ఖంగారుగానే వచ్చింది. ఆసమయంలో రావడం ఆశ్చర్యపరుస్తోంది. "లక్ష్మీ నీకొడుకు కారుక్రింద పడ్డాడు ఆస్పత్రిలో."

ఆస్పత్రికి వెళ్లేదరు నేను బ్రతికివున్నానా? చచ్చే నడుస్తున్నానా అని తట్టింది. లోపలికి వెళ్ళింది. రాజా మంచంకు ఆసకుని కూర్చున్నాడు. తలకి కట్టువుంది. చూచి తల అవతలగా త్రిప్పేడు. "నేను నీతోటి రాను. రావటంలేదు. లాల్ ని చూడడాన్ని వెళ్ళితిరుతాను. కాని నీ డబ్బు దొంగిలించి నందుకు నా లాల్ ని చూచిన తర్వాత నవ్వు పోలిసునికి అప్పగించవచ్చు" అన్నాడు.

"అలాగే మనం వెళదాం. వాళ్లంతా వెళ్లిన తర్వాత నీతో చెపుతా మనకున్నా. నవ్వు లేవు." నెమ్మదిగానే అన్నా. నాకొడుకు బ్రతికే వున్నాడు అన్న ఆనందంలో ఒక్కసారిగా కాగలించుకుందా మనకున్నా. జంకే. ఆతని హృదయం దేనికి అర్రలుచూచి నిస్పృహ చెందిందా దాన్ని మనసా ఇద్దామనకున్నా. నేను నా చేతులారా క్రుంచిన మాతృప్రేమని, ఆసానాన్ని నేను పోగొట్టాకోలేదు అని ఆ తలను హృదయానికి హత్తుకుంటూ చెబుదామనుకున్నా. అవన్నీ సమయానికి పనికిరాని సంగీతం లాగే వున్నాయి.

తెల్లబోయే "నిజంగా! వెళదామా? నవ్వు కనావా? తలపై కాస్త గీచుకుపోయింది. వెళదాం పద. నాకు ఏమీ బాధలేదు" అన్న పుడు ఆతని కళ్లు మెరిసింది. "ఇప్పుడే వెళదాం" లేచి నుంచున్నాడు.

"ఇప్పుడే ఈతడంటా" అన్నా.

ఇద్దరం కారులో కూర్చుని వెళ్లేటప్పుడు రాజా ఆ పడహారు సంకల్పాల చిన్నపిల్లాడు నా ఒడిలోకి జరుగుతూ "అమ్మా, ఇప్పుడు నేను అల్లా మాట్లాడుతా మనకోలేదు. ఆతడంటా నవ్వు ఇదివరకటి అమ్మలా కన్నించలేదు. నాకు నా పురోగమనానికి అడ్డుగా వున్న మహామారిలా కన్నించేవు నా లాల్ ను కలియకుండా చేసే దైవదయ్యలా వున్నట్టు వున్నావు అంచేత..." ఇక మాట్లాడలేక పోయాడు. కళ్లు చెమ్మగిల్చాయి.

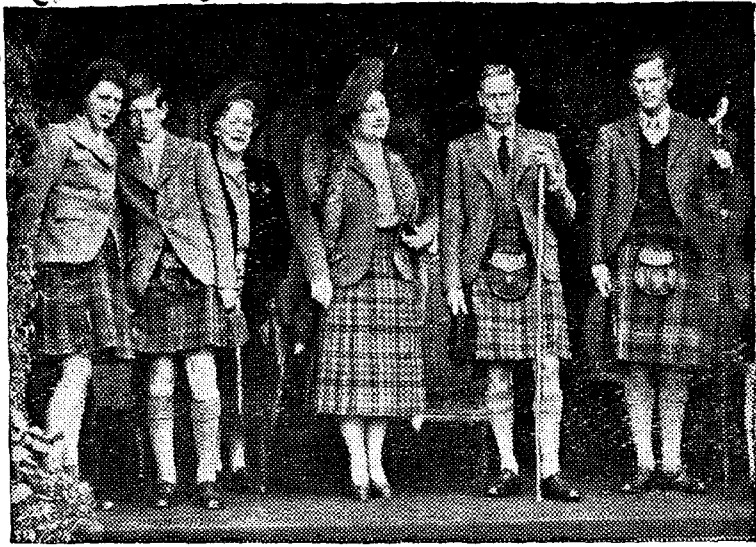
అనభవించిన క్షణాలకు సరిపడ శిక్ష అన్నట్లే అనుభూతి తోషించింది. నేను ఆశీర్వాద అగ్రురాలని ఆత్మ తోషిస్తోంది. ఆతన్ని దగ్గరగా తీసుకుంటూనే "అవ్వోళ్ళ ఫోటోని మంచి ఫ్రేము కట్టించి సావిత్రి పెడదామనే ప్రాయశ్చిత్తం పెట్టే. అది చాలా బావుంది..." అంటే చెప్పే.

"అది నాది కనక నవ్వు అల్లా చేసేవేమో అనుకున్నా. జరిగిందో జరిగింది. ఇప్పుడు మనం ఇంటికి వెడతాంకాదా? నా లాల్ ఎల్లా వున్నాడో..."

నేను నాలో దిగిదిగిడింతోలే లాల్ ఇంటికి వెళ్ళేం. నలకమంచం మీ దున్న లాల్ అంత దూరంలోనుండి మాడగానే "రాజా" అన్నాడు. అంతే! ఇద్దరి ఎడతెగని విమోగంలోంచి కలియడం చూస్తే కడుపు కరిగిపోయింది.

"లాల్, ఇప్పటినుండి నవ్వు నయమై పోతావు" అన్నాడు కన్నీళ్లలో రాజు.

నెలలు గడుస్తున్నాయి. లాల్ రాజులు నా

స్కాటిష్ హైలాండ్స్ పండుగ ఉత్సవాలలో, పాట్లాంటిక్ బ్రిటిష్ రాజదంపతులు.

ఇంట్లోనే వున్నాను. నాజీవితం పోగొట్టుకో బోయిన పదానాన్ని, ఆత్మల్ని సంపాదించినట్లే వుప్పొంగుతోంది నేనూ రాట్నం త్రిప్పుతున్నా. ఆ పుస్తకాలలోని సారం రాజా చెబుతాడు. లాల్ ఏమిలు చేస్తాడు. ముగ్ధం

"1946 - నా జీవితంలో అమరత్వానికి మొదటి పెట్టు. రాజాని నేను, నన్ను రాజా ఆ రోజు అరంచేసుకున్నా మేమో!" డైరీలో నాచెప్పుకోవానే ఇదే నాకొడుకు, నా తర్వాత చదువుతాడు. తర్వాత నావంశం చదువుకుని, అమ్మమ్మ "జ్ఞానోదయం" అనుకుంటారు.

కళ్లు ఆనందంలో ఎరుగుతున్నాయి-ఆ ఆలోచన లోని మధురతకి.

పురాణఖిల్లా

(19-వ పేజీ తరువాయి)

వచ్చిన శ్రీమతి కల్యాణాకాశ్ అనే ఆమె ఈకాఖను నిర్వహిస్తూంది. ఈమె కుట్టుపను లలో నిపుణురాలు. ఈ కాఖలో ఎ. బి. సి. అనే మాడు తరగతు లున్నాయి.

ప్రభుమతగతివారికి కుట్టుపనులు నేర్పుతారు. రెండవ తరగతి, మాడవతరగతి వారికి, వారి వారి శక్తికొలది వారు చేసే పనిని బట్టి వారికి జీతం యివ్వబడుతుంది. వీరంతా రోజుకి 6 గం. పనిచేస్తారు. దాదాపు 2,3,4 వరకు వీరు ఈ కుట్టుకూలీలో రోజుకి సంపాదించగలుగు తున్నారు. చూక్కలు, కోట్లు, పాంట్లు బనీళ్లు, జాకెట్లు, అనేక విధములైన దుస్తులు కుట్టటం నేర్పుతున్నారు. బజారులో కేంద్రీయ సహాయ, సమితివారి కు దుకాణాన్ని తెర చారు. వీరు కుట్టిన ప్రతి చిన్న వస్త్రపు ఆక్రడ అమ్ముడవుతుంది. అన్నిటికంటే ఆశ్చర్యకరమైన విషయ మేమిటంటే, గవర్నమెంటు వారు బట్ట సప్లయచేయగా, వీరులాగూ, చూక్కలు కుట్టి కాశ్మీరులో పోరాడుతున్న మన జాతీయ వైనికలందరకు వీరు దుస్తులు పంపించారు. ఈవిధంగా పెద్ద పట్టె గవర్నమెంటువారి ఆర్డర్లను కూడా వీరు అంగీకరించి పనిచేస్తున్నారు. ఈ సమయంలో నా కొక చిన్న సంగతి గుర్తుకవచ్చింది. ఒక వై నా దేశీయ మొన్నా ఈమధ్యన నాతో మాట్లాడుతూ మాదేశంలో మూలున్న ముసలమ్మలగూడా యుద్ధంచేస్తున్నారన్నాడు. ఎలాగని నేను ప్రశ్నించాను!

వైనికులకు కావలసిన ఆహార పదార్థాలన్నీ వారే పండి తయారుచేస్తారట. 10,12 సం. కయన్ను గల చిన్నపిల్లలందరు, వాటిని మాటలు గట్టి, వైనిక శిషిరాలకు తీసుకుపోయి అందిస్తూ వుంటారట! ఈమాటలు చెబుతూ ఆత నెంతో గర్వ పడ్డాడు. నేనూ పూరుకోలేకపోయాను. "వీ దేశంలో మూలున్న ముసలమ్మలు చేస్తున్న పనికి నే నెంతో ప్రశంసిస్తున్నాను. కాని మా దేశంలో సంగతి నీకు తెలుసా? శరణాగతులు, స్త్రీలు-శిశులహృదయలు రాత్రింబగళ్ళు పని చేస్తూ, కాశ్మీరులో పోరాడుతున్న వైనికులకు దుస్తులు తయారుచేసి పంపుతున్నారు. దీనికి మేమంతా గర్వపడా"లన్నాను. నిజాంత పోయాడు ఆనె నా యువకుడు. నిజంగా ఈ స్త్రీలలో వున్నటువంటి కార్య శక్తి, ఉత్సాహం ఎంతో ప్రశంసనీయమైనటువంటిది.

(8) లేసు, అద్దపుపనులకాఖ (Embroidery section)-ఈ కాఖలో దాదాపు 115 మంది స్త్రీలు పనిచేస్తున్నారు. చాల అందమైన లేసు పనులు, అద్దపుపనులు వీరు చేస్తున్నారు. ప్రత్యేకంగా ఈ లేసుపనులు, అద్దపుపనులు సింధు ప్రాంతంలో చాల ఎక్కువగా చేస్తుంటారు. వీని దమయంతీ శివదాసాన అనే సింధిపిల్ల ఈ కాఖను నిర్వహిస్తోంది. ఈ పనులలో ఈమెకు చాల అవధనముంది ఈమెగూడా విద్యావంతురాలే. కాశీవిశ్వవిద్యాలయంవారి బి. ఏ పరీక్ష పాస్యచేసి, కొంతకాలం కాంగ్రెసు ఆఫీసులో పనిచేసింది. చదువు కున్నటువంటి స్త్రీలు, సాంఘిక పనుల్లో ముందంజవేస్తుండడం ఎంతో మనదేశ ప్రాభాగ్యమనే చెప్పాలి.

ఈ విధంగా, గవర్నమెంటువారిద్వారాను, కేంద్రీయ సహాయ సమితివారిద్వారాను, నడప బడుతున్నటువంటి పలువిధములైన పరిశ్రమ లలో పాట్లాంటి శరణాగతులు-అందులో ప్రత్యేకంగా స్త్రీలు-లేసు జీవనోపాధిని సంపాదించుకోగలుగుతున్నారు.

ఈ సదవకాకాల్ని ఉపయోగించుకొని ఎందరో వారివారి ప్రతిభలను ప్రదర్శిస్తున్నారు. దాదాపు 45 వేలమంది శరణాగతులకు కావలసిన ఏర్పాట్లచేయడం సామాన్యమైన పని కాదు. వీరిలో చాలమంది పురుషులు-కన్య సాయంలోనికి, వ్యాపారాల్లోకి, ఉద్యోగాల్లోకి సగుడుంటున్నారు. వీరికి కావలసిన పోకర్వాలన్నీ గవర్నమెంటువారిస్తున్నారు. కేంద్రీయ సహాయసమితివారుగూడా విసుగు విరామం లేకుండా పనిచేస్తున్నారు.

'పురానా కిలా' 'నూతనకిలా'గా మారింది. ఒక నూతనజీవితం, నూతనపద్ధతులపై ఆశోకుల ప్రారంభమైంది. ఒకనాడు నిరంకుశ ప్రభువుల

వైన్యాలకు-తా విచ్చిందీ నేనే! మరి ఈనాడు నేలమంద శరణాగతులకు తా విచ్చిందీ నేనే- త పెప్పరి దిని ప్రశ్నిస్తున్నదా అని పించింది. వీపాప మెరుగయి షాపం 'పురానా కిలా' ఆనకున్నాను

శాశ్వతవర్తి

(10 వ పేజీ తరువాయి)

శృంగసాయకృషీవలలమైనా అందులోగూడ నా స్వభావమే ప్రదర్శితమౌతుంది. భరతఖండంలో నేనే-చోట్ల నట్లాటి వాండ్లు కాన్పించినా పూర్తిగానో, క్రొద్దా, గొప్ప మారక్తం వారినాశాల్లో నందే అయ్యో. అంతకంటే నిదమిత మనాని కేమాత్రం వీ లుండదు.

నే: చిత్త మనగ్రహం. ఈమాత్రం జాలు సందేహానివ ర్తికి. తమకు చతురంగబలాభిమానముండేదా?

చ ఉండేదే గాని, అన్నిటికంటే మేం గుర్రపుదళంమీద కాలబలమీద నాధారపడే వాండ్లం. మా యుద్ధక్రమమే నేరు. శత్రువు లేవ్వడో వస్తూ రసకుంటూంటే యిప్పుడే వచ్చి పైబడేవాండ్లం అశ్వబలంతో. దాంతో వా ర్నొడించే-రకు కాలబల మొచ్చి అందుకుని ఆ ఒడిపోవడాన్ని పూర్తిచేసేది. కొంత ఆ బలానికి సహాయంజేసి తర్వాత అశ్వసేన శత్రుడే క్రమణ కుపక్రమించేది-మొదట రాజధాన్ని వశంజేసుకుని. మా కిర్తి మాకు ముందే వ్యాపించుంటుంది కాబట్టి అసలు ప్రభువు హతుడు కావడమో, పట్టుపడడమో జరి గుంటుంది కాబట్టి, సామంతుల్లో కొందరు యుద్ధాని కొచ్చి ప్రభువుగతిని పొందుంటారు కాబట్టి మిగతావాండ్లంతా యథాప్రకారంగా కప్పాలు తెచ్చి లాబడేవారు. ఎవరైనా యెదిరిస్తే మా సేనలు పోయి చిక్క-తెట్టుకోచ్చేవి.

కూరులు స్వామి, వేటకు వేళ మించు తూంది, పరాకు.

చ సరే.

(అంతా జయధ్వనాల్లో నిష్క్రమిస్తారు.)

నే (కొంచెం విచారించి) ఆ ర్నిశక్యభాతి పాడుగానూ, పూర్వపు క్రూరరాక్షసభాతి వారంతా కర్మం పరిపాకం గాక మళ్ళీ పిళ్లుగా నవతరించలేదు గదా? ఇ డెక్కడి హాళ, యొక్కణ్ణోకం!! ఈ క్రూరపు ముండాకొడు కుల్లో హోరాహోరిగా బోరిన మనవాండ్లెట్లాటి గూరా వ తం సులో!!! (కొంచెం ముండి)వా డంది నిజమే యిట్లాటి పిశాచ సాంప్రదాయం లిప్పుడు మన సంఘంలో నెండ రేరు, అంటే పోట్లాట కొచ్చి ఒప్పకోమని గోశ్చేస్తారు కాని! ఎంత పవిత్రమైన సంఘాని కేం పాట్లాచ్చాయ్!! [నిష్క్రమి]

ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్ర

కర్త: కళాప్రపూర్ణ కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు

సరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో నడిచిన సమగ్రసమీక్ష

వైద్యోండ్ల వాఙ్మయ చరిత్రకూ విశుద్ధదర్పణం.

పాఠచరిత్రల నన్నిటిని అవలోచనచేసి, సరిగా సమన్వయించి

క్రొడీకరించిన సిసలయిన చరిత్ర.

కాసనాలలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండ, నన్నయ

ధర్మమా అని ఒక్క ఊపున దివ్యాకారంతో వైడపడి, నానాటికి నవనవో

జ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయిన నలుపోకడలకు పొడిమితో

చూపెట్టబాలిన ఉత్తమోత్తమగ్రంథము.

వెల 2 రూపాయలు. తపాలాఖర్చులు 0-7-0.

ఆంధ్రగ్రంథమాల, పో. బా. 212, మదరాసు

నేటి ప్రపంచం

(5 వ పేజీ తరువాయి)

అంటూ డాక్టర్లు జెస్టిక్ పబ్లికరాజ్యాల పక్షవాదనను చెప్పకొన్నాడు.

అధ్యక్షుడు డాక్టర్లు బారామాగ్గా తీర్మానం పై వోటింగ్ తీసుకొని, రష్యా ప్రతిపక్షం చూపుతో సమానమని భావించి, తీర్మానాన్ని తోసివేశాడు. బర్లిన్ సమస్య, అంటే, ప్రాక్స్ స్క్రిమ్ రాజ్య బూబలాల నిర్ణయానికై ఏర్పడిన ప్రతిష్టంభన అల్లాగే ఉండిపోయింది

బెర్లిన్ సమస్య

రష్యా తీర్మానాన్ని విశ్లేషణ పెట్టడంతో పబ్లికరాజ్యాల మళ్ళీ ఆలోచనలో పడ్డాయి పబ్లికరాజ్యాల విదేశాంగమంత్రులు ముగ్గురూ సమావేశమయి సమాలోచనలు జరిపారు. బెర్లిన్, మార్షల్, షూమకెలు ముగ్గురూ ప్రతిష్టంభనను గూర్చి చర్చించారు. బెర్లిన్ సమస్య భద్రతా సంఘం ఆజెండాలోనే ఉంచేటట్లు, అంటే సర్వసభాసమావేశానికి, తేజోతుండలేదని నూచించారు. రష్యా సమస్య పరిష్కారం నూచించదలచుకొంటే, సమాలోచనలకు ఆస్కారం ఎప్పుడూ ఉంచనే ఉంచామని వీరు భావిస్తున్నారు

రష్యా ప్రభుత్వము బెర్లిన్లో, పబ్లిక భాగాల రైల్వే రాకపోకలను రద్దుచేసి, పోలీసు ఘట్టాను మరింత తీవ్రం చేసింది

స్టాలిన్ అభిభావన

స్టాలిన్ మాత్రం, ప్రపంచంలో "శాంతి కామ్యూనిటీ" జయించున్నాయనీ, ఇంకో యుద్ధం రాబోదనీ మాస్కో లో ప్రవచించాడు.

"గతయుద్ధ భీతిపూరితాలు ఇంకా ప్రజా హృదయంలో మెలుగు తూనే ఉన్నాయి. చర్చిల్ అనుయాయులు ఎంత పురికొట్టినా, ప్రపంచప్రజలు యుద్ధానికి పురికొల్పలేరు. చర్చిల్ ప్రపంచయుద్ధ ప్రోత్సాహకుల కందరిలోకే ప్రభుడు.

"బెర్లిన్ సమస్య. ఈమాట దాల్చటం, ఆంగ్లో అమెరికన్, ఫ్రెంచి, పాలకవంశాల దురాగతవిధానాల ఫలితమే

"ఆగస్టులో జరిగిన ఒడంబడిక - ప్రకారం, పబ్లికరాజ్యాలవారు బెర్లిన్ అంతటా సోవియట్ మార్కు చలావణీ ప్రవేశ పెట్టటం, మేము పబ్లికరాజ్యాలవారి రాకపోకలపై రవాణాలపై నిర్బంధాలు తీసేయటం ఒక్కసారిగా జరుపుతామని ఒప్పకొన్నాం. దీని ప్రకారం ఎవరి ప్రతిపక్షా ఏమాత్రమూ భంగం లేదు.

"కాని అమెరికన్ ట్రిటర్ ప్రభుత్వాల, తమ మాస్కో ప్రతినిధులు చేసిన ఒప్పందాలతోనేసి, వాళ్ళ ప్రాతినిధ్యాన్ని పాటించకుండా, ఒడంబడిక రద్దని ప్రకటించాయి అన్ని విధాలా ఒడంబడికకు భంగకరంగా ప్రవర్తించి, భద్రతా సంఘంమందు, ట్రిటర్ అమెరికన్లకు సంఖ్యాబల మున్న భద్రతాసంఘంలో ఈ విషయాన్ని తెచ్చాయి

"అమెరికన్ ట్రిటరులు రష్యాతో సామరస్యం కుదురాలని మాటలు చెప్పటమే తప్ప, నిజంగా రష్యాసహకారాన్ని కోరటం లేదు ఆమాటలైనా తప్పంతా మామీద రుద్దేందుకు అడేమాటలే. ఇంకోయుద్ధంకోసం ఆకాంక్షిస్తూ, ప్రజలను ప్రేరేపిస్తున్న ఈ నాయకులకు, సమాధానం కుదిరిపోతుండేమో నన్న భయం ఎక్కువగా ఉంది.

"అందుకనే ఒడంబడిక కుదిరాక తమ ప్రతినిధులను వెనక్కిపిలిచేసి ఒడంబడిక రద్దు అని అన్నారు. తలకు రాజ్యాలవారిని పేరుపెట్టుకొన్న వాళ్ళుకూడా, కొత్తయుద్ధానికి ప్రేరేపిస్తున్నారు తప్ప, వేరుకాదు

"కాని చర్చిల్ లాంటి యుద్ధప్రలాపులమీద

హాలికోధారము-	0-4-0
మానవసర్వత్వములు	0-4-0
హిందీ తెలుగు బాలశిక్ష	0 6-0
మొదటివాచకం	0.6-0
మానేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల,	
7, తంబుకెట్టి రోడ్ - చి.టి., మద్రాసు	

వాళ్ళవాళ్ళ స్వభావాలకే నమ్మకం ఉన్నారని పోయింది. ప్రపంచ ప్రజలు గతయుద్ధ భీతిపూరితమనిచిపోలేదు. శాంతినే వాంఛిస్తున్నారు. చర్చిల్ లాంటి వాళ్ళ మాటలను విశేషిలో లేరు."

అంటూ జనరలిస్ట్ స్టాలిన్, పబ్లిక రాజ్యాలకూ రష్యాకూ మధ్య ఉన్న విభేదాన్ని వివరిస్తూ చెప్పాడు.

చర్చిల్ ధోరణి

కామ్యూనిస్టులచర్చలో "ట్రెడిష్-కామ్యూనిస్టు అన్న పారాణిక సమాసంలో ప్రథమభాగం ట్రెడిష్ ఎగిరిపోయినందుకు పెడబొబ్బలు పెట్టూ చర్చిల్ తన సహజధోరణిలో ఘోషించాడు. అసలు ఇండియాను వదులుకోటమే పెద్ద తప్పు. ఇండియాను పాలించి రక్షించి ఇండియనులను బానిసలుగా ఉంచి, నలభైవేలమంది కాకపోతే మరికొంత ఎక్కువగా మిలిటరీతో వైనా ఇండియాను ట్రిటర్ పాదాల క్రింద అణగదొక్కి భద్రంగా కాపాడవలసిన ట్రెడిష్ ప్రభుత్వ బాధ్యతను ఉద్ఘాటించాడు. సామాజ్యం పోగొట్టి, ఇప్పుడు కామ్యూనిస్టుల ట్రెడిష్ అనే పదంకూడా తీసేసి, ఇప్పుడున్న కార్మికప్రభుత్వం ట్రిటర్ పరువు అంతా తీసేస్తోంది అన్నాడు. ఏవిధంగానూ ట్రిటర్ క్రింద అణగి ఉండనివత్తుంలో, కామ్యూనిస్టుపేరట ట్రిటరు ఇండియాకు పల్లెత్తు సాయం కూడా చేయటం, చాలా అధర్మమని ఘోషించాడు.

చర్చిల్ పలుకులు, చర్చిల్ పక్షానికే విసుగెత్తుతున్నాయి. కార్మికప్రభుత్వం తరఫున మారి సకలేచి, చర్చిల్ మాటల కన్నీటికి ఎక్కడికక్కడ, తగ్గ సమాధానాలు చెప్పకుంటూ ఉపన్యసించాడు. కాలాలు మారాయి అన్న ప్రాథమిక విషయం కడనంచీ, బానిసలు తప్ప, మిత్రులను ఎరుగని మనసిద్ధి తుడిచిపెట్టుకోవలసిన ఆవశ్యకతదాకా అన్నీ పసిపిల్లడికి చెప్పినట్లు భోధించాడు

కార్మికప్రభుత్వం ఇండియాపట్ల అధికార వర్గానికి చెందినంతవరకూ సుముఖత్వమే. ప్రకటిస్తుంది కాని పాత కాన్వెన్షన్ ప్రభుత్వంలో ఇండియాకు అలవాటుపడ్డ వేవల్ లాంటి ఇండియా జీతాల ప్రముఖులంతా, పాకిస్తాన్ కుకాశ్మీరు చెందాలని, మతవిషయంగా కాకుండా, రాజకీయంగా సమరిస్తూ దుప్పించారం సాగిస్తున్నారు. పాకిస్తాన్ విభజనపూర్వం ఇండియా రక్షక యావద్భారతవరంగా ఏయే నూత్రాలను రాజకీయ పరిస్థితులను నూలంగా, విపులీకరించి, విభజనకు ప్రతికూలంగా, తమ చెప్పారో, ఈ నాడు ఆ నూత్రాలు ఆ మాటలు అన్నీ మరిచిపోయి, ఈ రక్షక పాకిస్తాన్ కు మాత్రమే గ్రహించే దృష్టిలో వీళ్ళు మాట్లాడు తున్నారు "ఇండియా పాకిస్తాన్ కు శత్రువు ఇప్పుడు కాక పోతే ఇకముందైనా అనకతప్పదు. అందుచేత ఇండియానుండి పాకిస్తాన్ ను రక్షించాలి. కాబట్టి కాశ్మీర్ పై బలక్రమణ పాకిస్తాన్ కు ధర్మం" అన్న తీరున విశ్వవాదనలు నడుస్తున్నాయి. ఇరుగుపొరుగులు చెబులాడుకొంటే తప్ప, సహించలేని, ఈదొంగ మధ్యవర్తుల మైత్రి, సహకారబుద్ధి, తనకైనా ఉపయోగిస్తాయని పాకిస్తాన్ అసకోటం శుద్ధపారపాటు వేడుక చూడటానికి, వేడి ఎక్కించే వాళ్ళ మాటలు మిత్రవాక్యాలగా గాని, శత్రువాక్యాలగా గాని తీసికోటం తెలివి తక్కువ అవుతుంది.

భారత రాజకీయాలు

(9 వ పేజీ తరువాయి)

తీరింజేమో ఆలోచించుకొని, ప్రజల ఎన్నికలలో ప్రజాప్రభుత్వం ఏర్పడేదాకా, అన్ని వర్గాలనూ సమ్మేళనపరచుకొన్న తాత్కాలిక ప్రభుత్వం ఏర్పరుచుకోవాలా, అనే విషయంలో కూడా సమాలోచనలు జరిపారు. శాంతిభద్రతలకు మరింత స్థాయి చిక్కించి, ప్రజలకు స్వేచ్ఛగా ఎన్నికలు జరుపుకొనేందుకు తగినంత అవకాశం లభించేదాకా, మిలిటరీ ప్రభుత్వం ఉంచటం అవసరమేనని కేంద్ర ప్రభుత్వ సంస్థానశాఖవారు ఆలోచిస్తున్నట్లు కనబడుతుంది. తాత్కాలిక ప్రభుత్వ నిర్మాణవిషయం ఇంకా ఏమీ నిర్ణయం పూర్తిగా జరుపుకొన్నట్టు తెలియకపోయినా, ఈ విషయం సమాలోచన వాయిదా పడవచ్చుననే అని పిస్తుంది. హైదరాబాద్ ను భారత సమాఖ్యలో చేర్చే విషయమాత్రం, ఇప్పట్లో వైవాఖ్య ఆలోచించవలసింది కాదని, "ప్రజావాక్య"మే నిర్ధారణ చెయ్యవలసిఉంటుందనీ మాత్రము, నిశ్చయించుకొని ఆ విషయం ఆలోచనలు వాయిదా వేసుకొన్నారు.

లాయకాల్ మంత్రివర్గం చేసిన దుర్వ్యయాది నేరాల విషయమై ఆలోచనలు జరిపారు పరిపాలనలో ఉన్న చిక్కులూ, అవలంబిస్తున్న విధానాలూ, అవలంబించవలసిన విధానాలూ, అన్నీ కూడా సమాలోచించారు.

హైదరాబాద్ పై జూలై నంచీ ఏర్పడిన ఆర్థిక నిర్బంధం పరిపూర్తిగా తొలగిపోయింది. డబ్బు, బంగారం, రవాణాలు వ్యక్తులవ్యాంకు వ్యవహారాలు మొదలై నవి, అన్నీ ఏవిధమైన నిర్బంధంలేకుండా, యథాప్రకారంగా సాగుతున్నాయి

హైదరాబాద్ సంస్థాన కాంగ్రెసుసంఘము స్వామీ రామానందతీర్థ అధ్యక్షతన నాలుగు రోజులు సమావేశమయింది. "హైదరాబాద్ సంస్థాన సంబంధకమైన సంస్థాన భవిష్యత్వస్వరూపము, భారత సమాఖ్యలోని రాష్ట్రాలతో ఏకీకరణ మొదలైన సర్వవిషయాలూ, తుది నిర్ణయము, సంస్థాన ప్రజాశాసితో వదిలివేయడమైనది" అని సంస్థాన కాంగ్రెసు సంఘము తీర్మానించింది.

రాజ్యాంగ పరిమత్త

భారత రాజ్యాంగ పరిమత్తభా సమావేశం రేపటినుంచి మళ్ళీ ప్రారంభమవుతోంది. 1948 డిసెంబరు 31 వ తారీఖునాటికే, నూత్న రాజ్యాంగ చట్టమును అమలులోకి తెచ్చేందుకు, తేదీని, తాత్కాలికంగా నిశ్చయించుకొన్నారు. గత వారం, జరిగిన రాజ్యాంగ ప్రణాళిక సారధి సంఘ సమావేశాలలో, ప్రణాళిక నూత్రాలను ప్రవేశపెట్టే విషయం, ప్రణాళికను అమలులోకి తెవలసిన సంగతి సందర్భాలూ మొదలైన కార్యక్రమములతో సారధి సంఘం వారు తృప్తిగా పరిశీలించి, "ఏతా మతా"లకు తగినంత అవకాశంతో నిర్ణయించుకోటం జరిగింది.

రాజ్యాంగ పరిమత్త సమావేశ కార్యక్రమం సారధి సంఘంవారు ఆమోదించినంత వరకూ ఈ క్రింది విధానంలో ఉంటుంది నవంబరు 4 వ తారీఖున రాజ్యాంగ పరిమత్త ప్రారంభంకాగానే, అధ్యక్షుడు, 1947 ఆగస్టు 29 రాజ్యాంగసభా తీర్మానాన్ని పురస్కరించుకొని, డ్రాఫ్ట్ కమిటీ వారు నిర్ణయించేసిన, రాజ్యాంగ ప్రణాళిక ముసాయిదా స్వరూపాన్ని సభలో ప్రవేశపెట్టాడు. రెండురోజులు సభవారు, ప్రణాళికవిషయమై స్థూలంగా చర్చ సాగించటానికి అవకాశం ఇస్తారు. తర్వాత బహుశా నవంబరు 9 వ తారీఖునంచే ప్రణాళికలోని, విషయాలన్నిటినీ, వరుసవారిగా, ఒకదానితర్వాత ఒకటి, విశేషంగా సభలో చర్చకు పెట్టతారు. ఈ చర్చలు, డిసెంబరు 9 నాటికి అంటే నెలరోజుల్లో ముగించుకోగలమని భావిస్తున్నారు. డిసెంబరు 9 నాటికి ఒకవేళ సభా కార్యక్రమం పూర్తి కాకుంటే, జయపూర్ కాంగ్రెసు మహాసభ పూర్తిఅయేదాకా, రాజ్యాంగపరిమత్త సమావేశాన్ని వాయిదావేసి, కాంగ్రెస్ మహాసభ

అనంతరం, రాజ్యాంగపరిమత్తను సమావేశం పరచి, డిసెంబరు 31 నాటికి పరిమత్తభా ఆమోదంతో, రాజ్యాంగప్రణాళిక, రాజ్యాంగ చట్టంగా అమలులోకి వచ్చేట్లు చూస్తారు.

పరిమత్తభా ప్రారంభంలో, పరిమత్త నియమించిన నూడు సంఘాలవారు, అంటే— (1) కేంద్రపరిపాలిత భాగాల (ఫీఫ్ కమిషనర్ రాష్ట్రాల) పరిశీలన సంఘము, (2) భారత రాజ్యాంగ ప్రణాళికకున్న ఆర్థిక అవకాశాల నిర్ణయించే నిపుణుల సంఘము, (3) ఈశాన్య సరిహద్దున అస్సాం, తదితర కొండజాతి ప్రదేశాల విషయంలో సలహాసంఘము, ఈ నూడు సంఘాలవారు తమ నివేదికలను సమర్పించే లాంఛనము జరుపుతారు.

మొదటి రెండు సంఘాలవారి నిర్ణయాల నివేదికల విషయంలో, రాజ్యాంగ ప్రణాళిక నిర్మాణ సంఘం వారు, (డ్రాఫ్ట్ కమిటీ) సర్వాంగీకారము చూపలేదని, అందుచేత తమ సలహాలనుకూడా ప్రత్యేకంగా సమర్పింపవచ్చుననే తెలుస్తుంది.

సంస్థానాల స్వరూప, స్థితులన్నీ సంస్థానంగా మారిపోవటంతో, పరిమత్త ప్రాతినిధ్యం, ఇయ్యటంలో, కొన్ని సంస్థానాల కూటములను చేర్చి, ప్రతినిధులను నిలబెట్టాల్సి ఉంటుందనే విషయాన్ని, సమావేశ చర్చల ఫలితంగా సారధి సంఘంవారు ఆమోదించారు.

పరిమత్తభా ప్రారంభదిన కార్యక్రమంలోనే, శ్రీమతి దుర్గాబాయి, శ్రీ. పి. గోవింద మినాకాగారు రెండు తీర్మానాలు పరిమత్తభలో ప్రవేశపెట్టుతున్నారు.

గోవిందమినాకాగారి తీర్మానము పై చెప్పిన సంస్థాన ప్రాతినిధ్యాల విషయంలో, ఇప్పుడున్న ప్రస్తుత పరిమత్త బంధనలను మార్చుకోవలసిన సవరణలకు సంబంధించింది

సంస్థానాల స్వరూపాలు మారిపోయి, కొత్త స్వరూపంలో తయారయ్యాయకాబట్టి, పరిమత్తకు ఎన్నుకోవలసిన ప్రతినిధులను, సంస్థాన కూటములవారిగా ఎన్నుకోవలసి ఉంటుందని, భారత ప్రభుత్వ సంస్థానశాఖ వారు, రాజప్రముఖులు, సంస్థాన ప్రజానాయకులు మునుపు సమావేశమై నూచించారు. అప్పుడు పరిమదస్యతులు, ఆ మాచనను గుర్తించామని తెలిపారు. ఇప్పుడు అది చట్టబద్ధంగా చేయటానికి మినాకాగారు ఈ తీర్మానాన్ని ఉపపాదించబోతున్నారు సారధి సంఘం వారు, ఈ తీర్మానానికి తమ ఆమోదం తెలిపారు.

శ్రీమతి దుర్గాబాయి ప్రవేశపెట్టుతున్న తీర్మానం, పరిమత్త చట్ట నిర్మాణాధికార నూత్రాలలో లోపాలను గురించిన సవరణ

ప్రస్తుత రాజ్యాంగచట్ట నిబంధనలంతా, ఏ శాసనానికైనా సవరణ తేవాలంటే పరిమత్త సభగా, రాజ్యాంగసభ వ్యవహరిస్తుంటే, సవరణగా వచ్చి శాసనరూపంలోకి రావాల్సిందే తప్ప, డొమినియన్ పార్లమెంటుగా వ్యవహరిస్తూ శాసనం చేయటానికి వీలేలేదు అల్లాంటప్పడు, పరిమత్తభలో చట్టసవరణలకై ఆమోదించిన శాసనాలు, గవర్నరు జనరల్ ఆమోదం పొందాలా, లేక పరిమదస్యతుని ఆమోదం పొందాలా, అనే ప్రశ్న బయలుదేరింది. దీనిని తీర్చటానికై శ్రీమతి దుర్గాబాయి నూచించిన తీర్మానంలో "పరిమత్త అధ్యక్షుని సంతకం వల్లనే పరిమత్తభలో ఆమోదించిన శాసనము, చట్టముగా అమలులోకి రాగలదనీ, ఇండియా గెజట్ లో చట్టరూపంలో ప్రకటించబడగలదనీ" ఉన్నది.

ఈ రెండు సవరణలనూ, సారధి సంఘం వారు ఆమోదించారు పరిమత్తలో వీటి విషయం ముగించుకోగానే, "రాజ్యాంగ ప్రణాళిక ముసాయిదాపై" అంజేద్యురగారి తీర్మాన ప్రతిపాదనతో పరిమత్త వారు పరిమత్తార్య కలాపాని కుప్పక్రమిస్తారు.

మూర్ఖ అపస్మారము

ఈ మూలికను నాసికాండ్రములలో పెడితే చచ్చిన నల్లటి పురుగు లైజవడి రోగము నిమ్మలించను. SHIREE MAHATMA TIYAGI BABA. Ansuia Ashram, Chitratkot, (Bandra) U.P.

శిశు సాహిత్యం

శ్రీ మల్లాది అవధాని

పెద్దవాళ్ళకు పిల్లవాళ్ళకు రుచులలో భావనా విధానంలో చాలా భేదం ఉంది కనుకనే కళలూ సాహిత్యంకూడా ఒకేవిధంగా పిల్లల్ని పెద్దల్ని తృప్తిపరచవు. పాటలైనా, బొమ్మలైనా, పద్యాలైనా కథలైనా, నాటకాలైనా, సినిమాలైనా, పెద్దలకూ పిల్లలకూ ఒకే విధంగా సంతృప్తికలిగించవు. కారణం తాత్వికంగా చూస్తే పెద్దవాళ్ళ ప్రపంచం వేరు, చిన్న పిల్లల ప్రపంచం వేరున్నా. పెద్దవాళ్ళు ఎంత కష్టపడ్డారైనా సరే వాస్తవికవాదులు; పిల్లవాళ్ళు ఎంత కష్టపడ్డారైనా సరే స్వాప్నికవాదులు. పిల్లవాళ్ళది వాల్టెడిస్లీ సృష్టించే వికీమాజ్ ప్రపంచం అనవచ్చు వాళ్ళ లోకంలోని ప్రతీవస్తువునూ విషయాన్ని టెక్నికల్ దృష్టితోనే చూస్తారు. రసాలవిషయంలో కూడా పిల్లవాళ్ళకు వేరే అభిమానరసాలున్నాయి. పెద్దలకు శృంగారాది రసాలు ఇష్టమైతే పిల్లవాళ్ళకు హాస్య, అద్భుత రసాలు ప్రత్యేకంగా అభిమానరసాలు. పిల్లవాళ్ళకోసమని ఉద్దేశింపబడిన కళలూ సాహిత్యమూ యీ రసత్వస్థని తృప్తిపరచేదిగా ఉంటేనే అది శిశుసాహిత్య మనిపించుకుంటుంది అంతే గాని ప్రతికథా పిల్లకథ కానేరదు శిశుసాహిత్యానికి ప్రత్యేకలక్షణాలున్నాయి. పిల్లల మనస్తత్వం సమగ్రంగా తెలిసిన రచయితే శిశు సాహిత్యం సృష్టించడానికి అర్హుడు. ఇంగ్లీషు భాషలో శిశుసాహిత్యం చాలా అభివృద్ధి పొందింది. సర్వతోముఖంగా వికాసం చెందింది. కేవలం పిల్లవాళ్ళకై కథలుమట్టుకే కాదు, నవలలు, పాటలు, పద్యాలు నాటికలు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నాయి అంతే కాదు, పిల్లల కని ప్రత్యేక వార్తాపత్రిక లున్నాయి. అమెరికా యీ విషయంలో చాలా ముందుకు పోతోంది. ఇంక బెంగాలీలోకూడా శిశుసాహిత్యం వెలువడింది. విశ్వవిఖ్యాతిచెందిన శ్రీ రవీంద్రకవిం ద్రుడే శిశుసాహిత్యంలో అఖండమైన సృష్టి చేశాడు. పిల్లవాళ్ళు ప్రదర్శించు కోవడానికి 'ముకుట' వంటినాటకాలు రచించాడు. ఈ సాహిత్యాన్ని విశ్లేషించి చూస్తే మనముఖ్యంగా అద్భుతరసమూ, హాస్యరసమే కాకుండా ఇంకో రసంకూడా కనబడుతుంది. అదే కాతుకరసం. కాతుకాన్నీ కూడా మనం ఒక రసంగా పరిగణించవచ్చు. డి.కె.వి. నవలల్ని యీ రసానికి చెందినవే. యక్షిణి కథలు (Fairy tales) సాహసంప్రదర్శించే హిమచలయాశ్రలవంటి యాత్రీక కథలూ అద్భుత రసప్రధానాలుగా ఉంటే గనకనే అవి పిల్లవాళ్ళ కిష్టం. తెనాలి రామలింగని కథలు, పరమానందయ్య శిష్యుల కథలు జనశ్రుతిలోఉన్న ఇతరతరచమత్కారమైన కథలూ హాస్యరసప్రధానంగా ఉండడం మూలాన్నే పిల్లవాళ్ళ కిష్టంగా ఉంటే. పొడుపు కథలంటే పిల్లలు చెవికొసుకుంటారు ఎంచేత? వాటిలో కాతుక మున్నది కనకనే. భక్తి కాంతమూ కరుణ—యీ మూడు రసాలూ పిల్లవాళ్ళకు ఆనందపరచవు. భక్తి వాళ్ళకు అరంకాదు శృంగారంవలెనే. కాంతము చప్పగా ఉండడంచేత రుచించదు. కరుణరసం, బీభత్స, భయానక, కాద్రరసాలవలె వారి స్వాయమండలాన్ని సంచలంపచేసుకొని గనక కూడా చిన్న పిల్లలకుపకరించదు. తెలుగులో నికరంగా శిశుసాహిత్యానికి చెందిన కథలు బహు కొద్ది; నవలలూ నాటకాలూ లేనేలేవు; పద్యాలూ పాటలూ మొదటికే ఉన్నాయి. సుమతీ శతకం పిల్లవాళ్ళకు బదులలో గరపడం మనం చూస్తున్న విషయమే. కాని ఇది పిల్లవాళ్ళ మనస్తత్వం తెలిపే చేస్తున్న పనికాదు. వేమన పద్యాలవలెనే సుమతీ శతకం కూడా కేవలం విశ్వవిద్యాలయంలో పఠించే విద్యార్థులకుమాత్రమే ఉపకరించే గ్రంథం. కాని వేమన పద్యాలూ, సుమతీ శతకమూ అతిసులభశైలిలో తేలుతెనుగులో ఉండడంవలన వాటి భావ గాంభీర్యాన్ని భావ

ఘనతనూ గమనించకుండానే పిల్లవాళ్ళ చేత బిటిని భట్టి వేయిస్తారు పంచతంత్రం (హిందీపదేశం, నీతిచంద్రికలు) కూడా పిల్లవాళ్ళ సాహిత్యం లోనే చేర్చబడడం సువిదితమే. నిజానికి పంచ తంత్రం కేవలం రాజ్యాంగ శాస్త్రంలో కృషి చేసే సుశీతులకు మాత్రమే ఉపకరిస్తుంది. ఆంధ్రదేశంలో శిశు సాహిత్యం గ్రంథం కాలేదు గాని ఉండడంమాత్రం చాలా ఉంది అది అంతా జనశ్రుతిగానే ఉంది దాన్ని సేకరించి ప్రకటించాలంటే పది కాలాలు గడిసిన ముసలమృగనే ఆశ్రయించాలి.

హైదరాబాదు సంస్థానములో లలితకళలు

శ్రీ పోతుకూచి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

హైదరాబాదు సంస్థానములో వన్నె కెక్కిన కట్టకములు, శిల్పములు, చిత్రలేఖనములు చాలా ఉన్నవి. హైదరాబాదు నగరమువ్య మున క్రీ. నె. 1591 లో కట్టబడిన చార్మినార్ కలదు. శేఖావిన్యాసమున, సమతీలోన, శిల్ప చాతుర్యమున, దీనిని మించునవి చాలా కొద్ది కట్టకములే. దీనికి నైరృతి మూలగా మెక్కా మసీదున్నది. ఇది 360 అడుగుల చతురము. కేవలము రాతితోకట్టుబడి. దీనిలో నొక్క సారి పదివేలమంది సమాజుచేయవలెన్నది. ఈనగరమున కైదుమైళ్ళలో గోల్కొండకోట, కుతుబ్ షాహీ గోరీలు కలవు నాల్గవంద అడుగుల ఎత్తున కట్టబడిన ఈకోట బలీష్వరుగురాతితో నిర్మింపబడినది. యుద్ధకాలమున ప్రజలందరు నిట వసించుట కేర్పాట్లు గలవు. దీనిలో—అయోధ్యా గారములు, మందుగుండు సామగ్రి సుంపు ప్రదేశములు, మసీదులు, ధాన్యాగారములు, ఉత్త న్యాస వేదికలు, ప్రజా సమావేశ స్థానము లు గలవు.

హైదరాబాదు సంస్థానమున దాదాపు పదు నేడువేల తటాకములుగాని, సరస్సులు నాటి కలవు. పంట సాగుబడికై నిర్మింపబడిన నిజాం సాగర్ వీనిలో శ్రేష్ఠమైనది. దీనికై నాలుగు కోట్ల రూప్యములు ఖర్చైనవి.

ఇది హైదరాబాదు నగరమునకు నూరు మైళ్ళలో నిజామాబాదు జిల్లాలో మున్నది. భావనాశీర్ కాలయము, సంతోషనగర మునగు బీదర్ రెండువేల మూడువందల ముప్పది అడుగుల ఎత్తున ఉన్నది. దమయంతి పుట్టినిల్లగు విదర్భనగరమిదియే పనికొందరి మతము. బహుశీ రాజులకు, బరీదేవీహిరాజులకు ఇది ముఖ్యనగరము. నవాబుల గోరీలు, మహమూద్ గవాన్ విద్యాలయము, రంగీకమహల్ ప్రాసాదములు మొదలైన అందముగ కట్టకము లనేకము లిట గలవు.

జైరంగజిల్లా భార్యయొక్క గోరీ జైరంగా బాదులో నున్నది. ఇది టాట్ మహాలకు అనుక్రమి. ఇచ్చటినుంచి ఎల్లోరాకు పోవుదారిలో చాంవీమినా రున్నది. యాదవుల దేవగిరి యగు దౌలతాబాదులో నిది గలదు. జైరంగబాదుకు వాయవ్యమున పదిమైళ్ళలో పదునేను వందల గోరీలు గల రోజానగర మున్నది. ఇది రెండువేల విదువందల అడుగున ఎత్తున కట్టబడినది. జైరంగ జిల్లమునకు కూడ నిట గోరీకలదు. రోజా యనగా స్వర్ణధామము అని అర్థము.

జైరంగాబాదుకు ప్రాచీన నామము ఖిర్కీ. పిల్కాచర్ సితారా శ్రేణులలోని లోయలలో నున్నదీ నగరము. ఈ పిల్కాచర్ శ్రేణిలో మూడుదివిముల గుహలున్నవి; ఇది అజంతా

వేదరాసి పెద్దమృగ కథలలో నూటికి తొంభై తొమ్మిది శిశుసాహిత్యానికి చెందినవే. నవలలో చిలకమర్తివారి "గణపతి"ని మినహాయితే పిల్ల వాళ్ళకు అమితప్రియం కాగలది "బారిష్టరు పార్వతీశ"మనే చప్పలనిసిఉంటుంది గణపతిలో ప్రతిబాలుడు తన్ను అనుదినం అప్పకస్తాల్పపై బడిపంతుల అగచాట్టు చూచి నవ్వగలడుగనక అది అతడి కిచ్చే సంతృప్తి ఇంతా అంతా అని చెప్పడానికి వీలుపడదు. చార్మినార్ చిత్రాలనూ, లారెల్ అండ్ హార్టీ చిత్రాలనూకూడా మించి రాణించే బారిష్టరు పార్వతీశం శిశుసాహిత్యంలో గొప్పస్థానాన్ని ఆక్రమించుకుంటుంది శిశుసాహిత్యానికి సంబంధించిన కథలలో శ్రీ చింతాదీక్షితులుగారు చేసిన సృష్టి ప్రశంస నీయం నూరీసీతీవెంకీ కథలేగాక ఊహాచిత్రాలు భావనాకథలు వీరు చాలా రాశారు. లోగడ శ్రీ ఇరువంటి విష్ణురావుగారుకూడా "అశ్వుమృ-మనముడు" కథలు—చాలా చమత్కారమైనవి రచించి ప్రకటించారు. యాత్రీక గ్రంథాలు కూడా తెలుగులో ఒకటి రెండు లేకపోలేదు. శ్రీ

జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణగారి "కాశ్మీర మజిలీలు" శిశు సాహిత్యం లో యాత్రీక గ్రంథంగా అమూల్యమైనది. ఈ విధంగా వెతక్గా వెతక్గా వేళ్ళమీద లెక్కించతగిన పుస్తకాలు విద్యాపదో చిక్కుతాయి. వెలువడిన సాహిత్యం కూడా శిశుసాహిత్యమనే పేరుతోగాక పోయిఉంది. ఆ పుస్తకాలు పిల్లవాళ్ళకు పకరిస్తాయని పిల్లవాళ్ళుగాని, పెద్దలుగాని గుర్తించి నట్టాలేదు. కనక శిశుసాహిత్యం ప్రత్యేకంగా వెలువరించడానికి సాహిత్యప్రియులు నడుం కట్టాలి. పరిశోధనాఫలితంగా జనశ్రుతిగా ఉన్న సాహిత్యాన్ని సేకరించి ప్రపంచ సాహిత్యాల పరిశీలనలో నూతనమార్గాల్లో ఇంతరకకు లేనిదాన్ని సృష్టించాలి అవసరమైన గ్రంథాలను ఇతరభాషలనుంచి అనువదించుకోవాలి శిశుసాహిత్యం లేనిదే విద్యావివేకాలు పిల్లలకు కలగవు టెక్స్టుబుక్కులే పిల్లలకు మున్నే మోక్షం గావు పిల్లల వ్యక్తి వికాసానికి శిశు సాహిత్యాన్ని మించిన సాధనం ఇంకోటి లేదు.

వాఘోరానదీతీరమున నీ ఇరువదితొమ్మిది గుహలు కలవు ఈ చిత్రములలో తిత్కాతీన సాంఘికాచార వ్యవహారములు కొన్ని ప్రదర్శింపబడినవి హస్తవిన్యాసమున సమస్తభాషలను చిత్రకారులు చూపగలిగినా రసిన వాక్ నైపుణ్యము వర్ణనాతీతము. గిరులలో తొలచబడిన అనేక దేవాలయములు ఎల్లోరాలో గలవు. వైదిక, వాద్ధ, జైనమతాలంబుల కిది పవిత్ర ప్రదేశము. ఇందలి కైలాస దేవాలయముయొక్క ఆవరణ రెండువందలయేబది అడుగుల పొడవు, నూటయేబది అడుగుల వెడల్పు ఈ ఆలయగోపురములు నూరడుగుల ఎత్తున గలవు. అద్భుత (Sublime) ప్రతీతికి దోహద మిచ్చు నీ శిల్పమున భావలహర్యయోజన, విన్యాస వైదగ్ధ్యములు సమన్వితము లైనవి. ఒక గుహలో రాక్షసుడు కైలాసగిరి నెత్తుమన్న దృశ్య మున్నది ఈ దృశ్యములతో నలరారు ఈ గుహలలో టాట్ మహల్ మించు సౌందర్యప్రతీతి గలదు

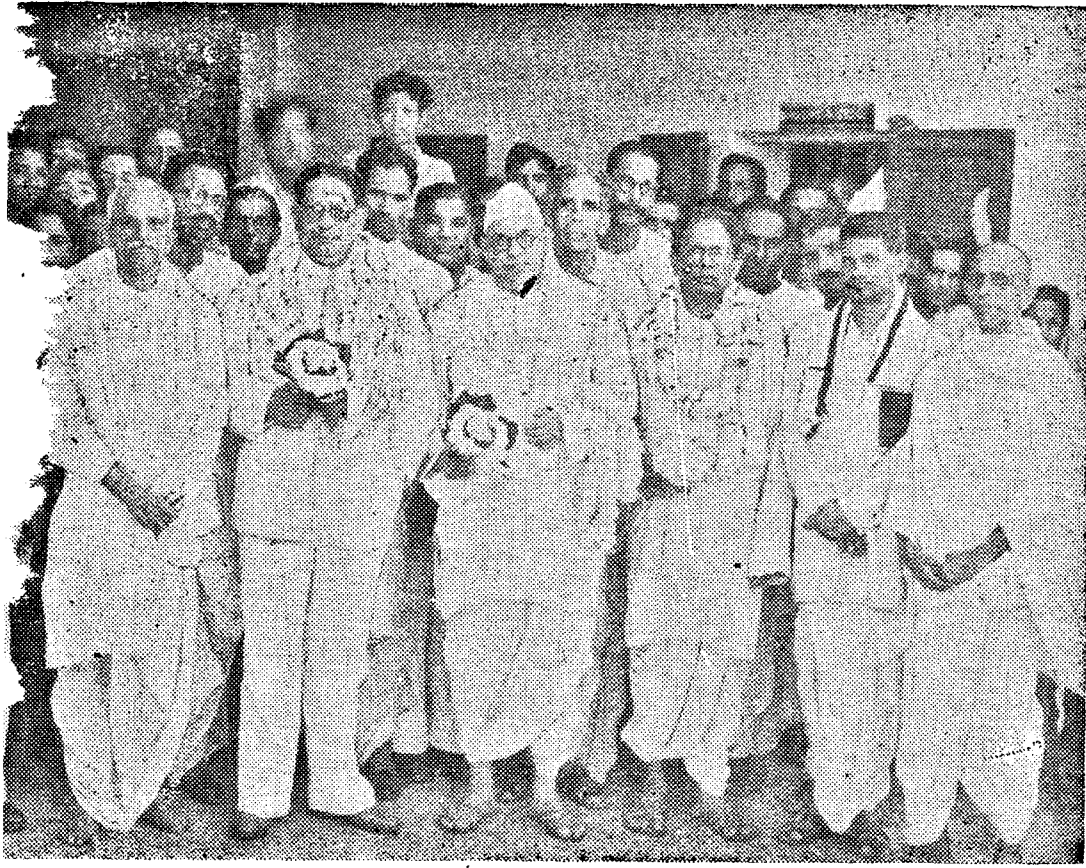
ఉత్తమవైవ మత గ్రంథము పండితారాధ్య చరిత్ర

పాల్కురికి సోమనాధకవి రచించిన ఉత్తమ ద్విపద కావ్యము. డా॥ చిలుకూరి నారాయణరావుగారిచే పరిష్కరింపబడినది. దీక్షా, పురాతన, వాద, మహిమ, వర్ణనములను అయిదు ప్రకరణములును ఒకే సంపుటమున గలవు. ఇంత నిర్దుష్టముగ ఈ గ్రంథము నిదివర కెవ్వరును ప్రచురించి యుండలేదు. నారాయణరావుగారు రచించిన అమూల్యమైన పీఠికకూడ కలదు.

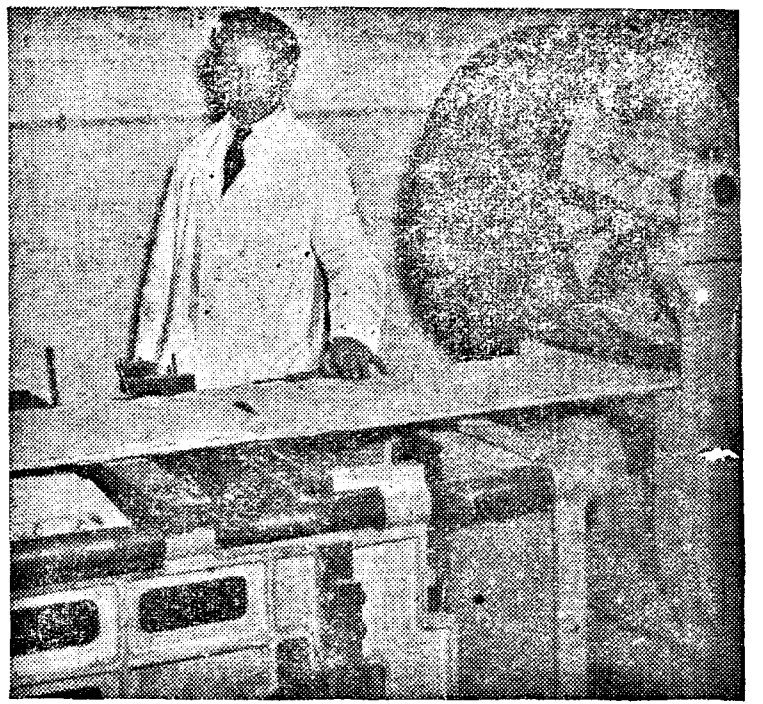
వెల రూ. 5-0-0
 ప్యాకింగు, పోస్టేజి రూ. 1-4-0
ఆంధ్ర గ్రంథమాల,
 పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు 1.

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము
 రంగుపూయనక్కరలేదు. అయిదేడవికక్క తెల్లనిరంగును మార్చి కాళ్ళకముగా వెంట్రుకలకు నలుపుచున్న గుణం కాచివో ఔషధ వాసనుచేయదును. తెలుపు కొంచెమైయుండిన రూ 2.8-0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3.8-0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5.0-0.
 గమనింపు:— ఇది పెదదుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు ఔషధము.
Dinrakshak Aushadhalaya,
 No. 214 P. O. Raydhanavar (Hazariabagh.)

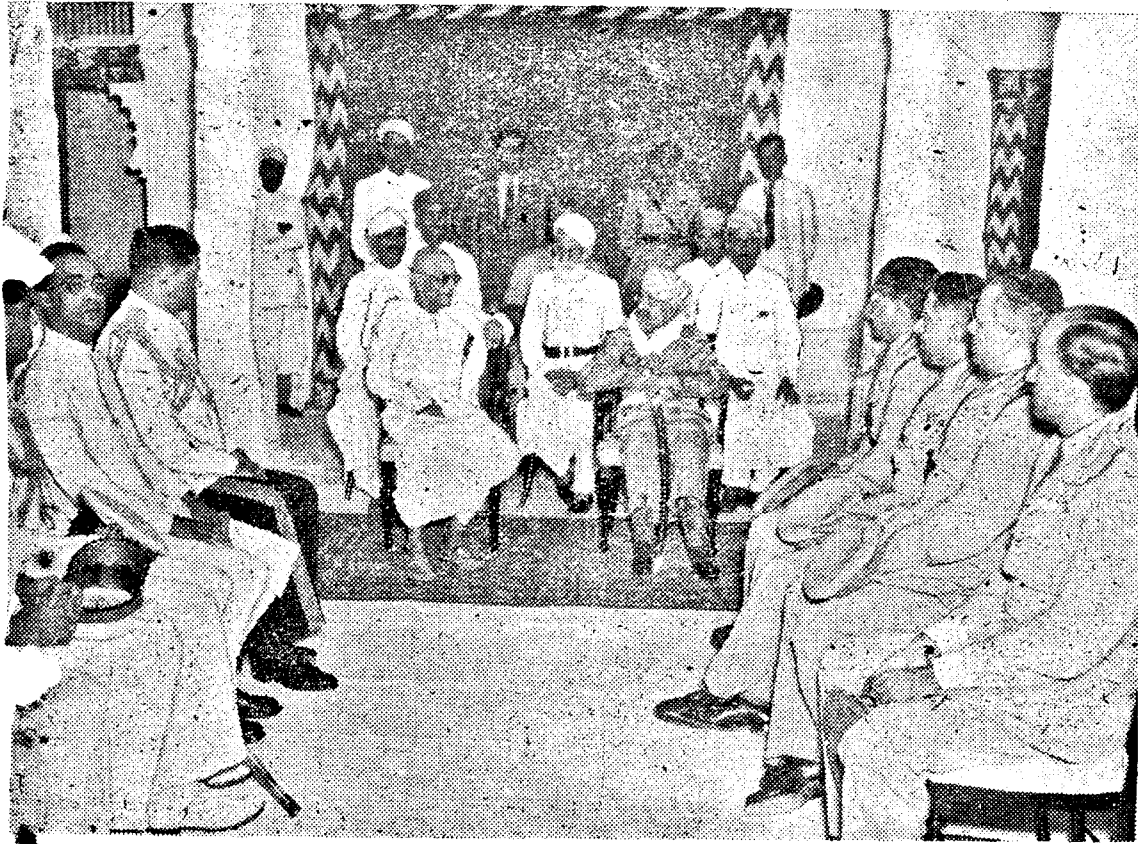

శివప్రసాద విజయవాడలో జరిగిన 11 వ ఆంధ్రదేశ భీమావీజంట్ల కాన్ఫరెన్స్ సందర్భమున తీయబడిన చాయాపటము. రామచారి, కనకరాజు పంతులుగారు, యన్. యన్. ఆలీ (పెసిడెంటు), అనంతేశయనం అయ్యంగారు, (ప్రారంభము), కె. సుబ్బారావు నాయకుగారు, మల్లెల శ్రీరామమూర్తిగారు, పి. యల్. యన్. కాస్ట్రోగారు.

రంపపురంపేట, గృహనిర్మాణ పరికరాలను తయారుచేసే కొత్త విధానాన్ని, "రిఫ్రిజియేటర్" సిక్కికంపెనీవారు తమ లంఛన పరిశోధక కార్యాలయంలో ప్రదర్శించారు. రంపపురంపేట గజెక్ట్లో కూర్చున్నట్లుగా బల్ల చెక్కలను చెయ్యటం చాలకాలంనుంచి ఉన్నది. కాని ఏకకాంతంగా పొడుగాటి చెక్కలను చెయ్యటం ఇప్పుడే అనువుపడింది. మామూలుగఱలో మూడవవంతు ధరకే ఈవిధానంలో బల్లులు తయారుచేయ గలుగతారు.

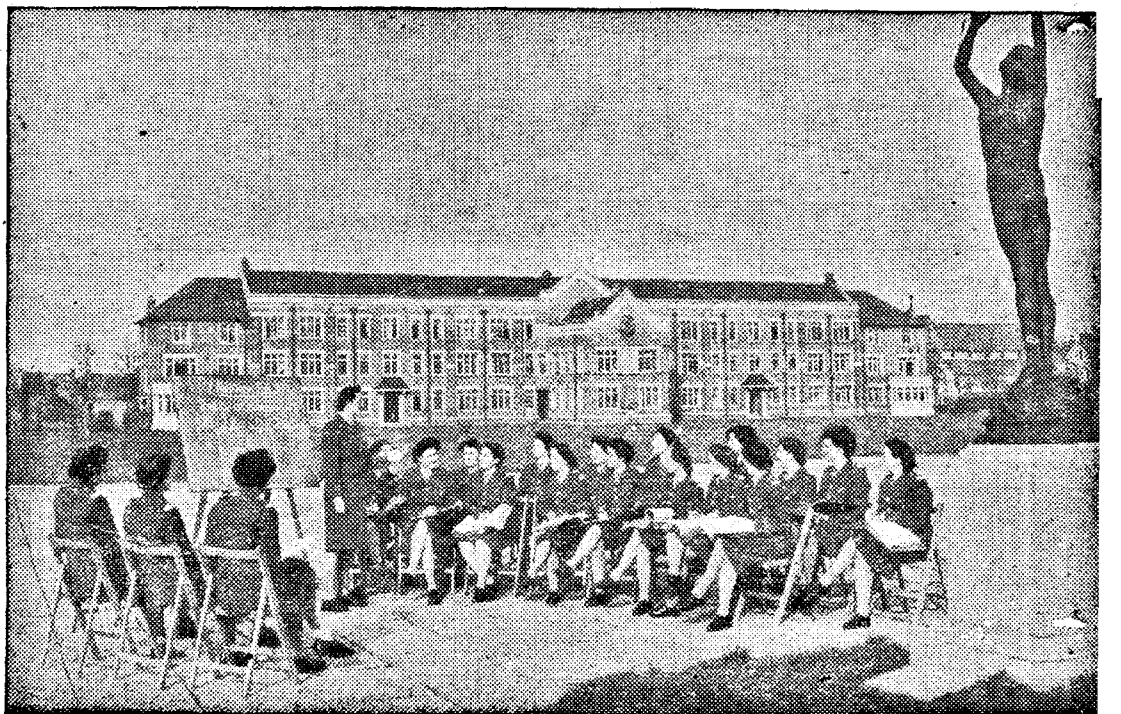
ఉదయపూర్లో రాజస్థాన్ రాజప్రముఖులతో భారత గవర్నర్ జనరల్ రాజాగోపాలాచారిగారు సంభాషిస్తున్నారు.

మాతృశోకము : — బెర్లిన్ పశ్చిమభాగం లోని జర్మన్ యువకులు విడుదలై, 18 నుంచి 20 వర్ష వాళ్ళని, రవ్వక ప్రతికూలచర్యలకై, విచారించి, రవ్వక మిలిటరీ శిక్షణాసాసనంవారు ఒక్కొక్కరికి, 25 వర్షులతేబరు కాలనీలలో తీవ్ర నిర్బంధశిక్ష విధించారు. అందులో ఒకడైన 18 ఏండ్ల యువకుడు టెరీలింకి తల్లి ప్రాంతికి తుమారునికై విలస్తున్న దృశ్యము.

గాయ మొక్కలకు కుక్కగొడుగు రూపంలో పడిన వీనుడను నిర్మాణం చేయటానికై శాస్త్రపరిశోధకులు కృషిచేస్తున్నారు.

విండ్సర్ ఇంగ్లీషియల్, కాశ్మీర్, రాయల్ ఆర్మీకోర్ ఆఫీసర్ కడపటి తరగతి శిక్షణకై శరీర ప్రభవ శ్రీ దశమవారు, ఆరుబయట "మిలిటరీ లా" శిక్షణను పొందుతున్నారు.

శ్రీమద్భగవద్గీత

వ్యాఖ్యాత : శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారు

ఐదవ ముద్రణము

సంస్కృతమూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ
వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. గీతాధ్యాయన
కరులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖద్దరు బైండు

వెల రు 4-0-0 లు.

తపాలాఖర్చు రు. 0-9-0.

పోస్టుబాక్సు 212,

ఆంధ్రగ్రంథమాల

మదరాసు 1.

తెలుగు మెఱుగులు

గ్రంథకర్త : వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు

తెలుగుదనము, తెలుగుసంప్రదాయాలు, తెలుగుభాష అవగాహించిన విధము, తెలుగు తేటదనము, తెలుగు కవితా పారమ్యము, ప్రాచీన గ్రంథాల హుకుబశీకి మనపై చెల్లుబడి, కీర్తనమైన మన అరసున్న చరిత్ర, వింత వింత నిఘంటువులు, మన గ్రంథాలలోని గ్రంథులు, అవీ ఇవీ, ఇంకా తెలుగులో ఉన్న ఎన్నో మెఱుగులను చూపెట్టుచున్న వ్యాసముల సంపుటి. శాస్త్రీగారి పాతక ముప్పు సంతకాల సాహిత్య కృషి ఇందులో మూర్తీభవించియున్నది. ఆంధ్రాభిమానముగృహారందరు అవశ్యము చదువవలసిన గ్రంథము. ప్రతులకు స్వరపడవలెను.

వెల ౨ రూ. తపాలాఖర్చులు ౭ అణాలు.

ఆంధ్రగ్రంథమాల, పో. బా. 212, మద్రాసు

ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వము

ప్రథమ ద్వి తీయ సంపుటములు

ప్రథమ సంపుటమునందు డిమియ క-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ పుటలు గలవు ఇందు 'అ' నుండి 'అధ్యర్థ' వరకును గల విషయము గలదు. త్రింగ్ల పటములు ౮, ఇతిరపటములు ౧౨౫, వివిధ విషయములు ౪౦౦ కలవు.

రెండవ సంపుటమునందు డిమియ క-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ లకు మించిన పుటలు కలవు. 'అక' మొదలుకొని 'అశ్వినీ' వరకు గల విషయము గలదు త్రింగ్ల పటములు ౧౦. వానిలో ౨ అమరావతీ స్థూపమునకును ౨ అనాహతమునకును చెందినవియు, ౬ దేశచిత్రపటములును గలవు ఇవిగాక మరి ౫ సాదా దేశపటములు కలవు. ప్రాచీనాంధ్రుల కళాసంపదన వ్యక్తముచేయు అమరావతీస్థూపమును గురించిన గొప్ప వ్యాసమునందు అమరావతీ శిల్పమునకు సంబంధించిన హాఫ్టోన్ బొమ్మలు రమారమి ౧౦౦ ను, వేషభూషణుల వెల్లడించు బొమ్మలు ౫౦ వఱకును గలవు. మరియు అభి నయమున వ్యాసమున భరతశాస్త్రమునందలి వేణు వేణు హస్తములను సూచించు బొమ్మలు ౫౭ ను 'అనాహతము' నందు మట్టుక్రొడుల చిత్రములును గలవు ఇట్లు ఆయా వ్యాసములకు చెందిన చిత్రములు మొత్తముమీద ౨౫౦ కి పైగా నున్నవి వివిధ విషయముల సంఖ్య ౪౦౦ వరకు నందును సంపుటము చక్కని స్వదేశీ చిత్రముతోడను బంగారు శేఖలతోడను సంపుటి కృతము ప్రతి సంపుటమున ౬౦౦ పుట లుండును.

ప్రతి సంపుటము వెల రూ. ౧౦.

పోస్టు ఖర్చులు : రూ. ౧-౮-౦.

రైలు ద్వారా దగ్గర చోట్ల ఖర్చులు అ. ౧౨. మేనేజరు

ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వ కార్యాలయము,

నెం. 7, తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

గాంధీ మహాత్మని

ఆత్మకథ

రెండు సంపుటములు

[చతుర్థ ముద్రణము]

శతావధాని వేటూరి శివరామ శాస్త్రీగారి అనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రతిసంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0

ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో రు 10-12-0

